

LT

Europos neformalioju būdu ir savišvieta įgytų mokymosi rezultatų patvirtinimo aprašas

2016 m. atnaujinta suvestinė ataskaita

Europos neformalioju būdu ir savišvieta įgytų mokymosi rezultatų patvirtinimo aprašas

2016 m. atnaujinta suvestinė ataskaita

Pratarmė

Visuotinai pripažinta, kad įgūdžių ir gebėjimų, kuriuos žmonės įgijo gyvenimiškos ar darbinės patirties būdu, pavertimas labiau matomais teikia visuotinę naudą. Asmenims turi būti sudarytos galimybės pademonstruoti ko jie išmoko per gyvenimą, kad tai būtų vertinama ir panaudojama jų tolesnėje profesinėje karjeroje ir mokymosi perspektyvoje. Neformalaus ir savaiminio mokymosi patvirtinimas galėtų tapti svarbiu indėliu įgyvendinant ES ambicijas siekiant pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo, kaip apibrėžta strategijoje „Europa 2020“. Tai gali reikšmingai pagerinti asmens įgūdžių atitikimą darbo rinkos poreikiams, paskatinti įgūdžių perkėlimą tarp įmonių ir sektorių ir paspartinti mobilumą visoje Europos darbo rinkoje. Lygiai taip pat gali prisidėti kovojant su socialine atskirtimi, sudarant sąlygas iš ugdymo sistemos iškritusiems asmenims, bedarbiams ir kitiems esantiems rizikos grupėse, ypač žemiausią kvalifikaciją turintiems suaugusiems, siekiant pagerinti jų įsidarbinimo galimybes.

Europos neformalaus ir savaiminio mokymosi patvirtinimo (toliau – Patvirtinimo) aprašas prisideda prie 2012 m. Europos Tarybos rekomendacijos „Dėl neformaliojo ir savišvietos rezultatų patvirtinimo“. Šia rekomendacija valstybės narės iki 2018 m. raginamos apsibrėžti Patvirtinimo tvarkas, padedančias asmenims nustatyti, dokumentuoti, įsivertinti ir patvirtinti savo įgūdžius kaip kvalifikaciją (ar jos dalis). Ši suvestinė ataskaita yra glaudžiai susijusi su Europos neformaliojo mokymosi ir savišvietos patvirtinimo gairėmis, kuriose valstybėms narėms ir jų suinteresuotiesiems subjektams pateikiamos politinės rekomendacijos ir praktiniai patarimai dėl Patvirtinimo įgyvendinimo.

2016 m. atnaujinta suvestinė ataskaita pateikia unikalią informaciją apie tai, kaip Patvirtinimas yra naudojamas nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygiu Europoje. Čia nagrinėjama esama situacija ir pokyčiai įvykę 33 Europos šalyse nuo 2014 m., taip pat pateikiami gerosios praktikos pavyzdžiai; teminės analizės pagrindiniais klausimais, susijusiais su Patvirtinimo iniciatyvų kūrimu ir įgyvendinimu. Ataskaita yra dvejus metus trukusio proceso galutinis rezultatas, ji paremta plataus nacionalinių ekspertų tinklo darbo rezultatais, išsamia dokumentų analize ir interviu su pagrindinėmis suinteresuotų šalių grupėmis rezultatais.

Tokio pobūdžio ataskaitomis siekiama paskatinti plėtoti dialogą tarp skirtingų suinteresuotų šalių kuriant ir įgyvendinant Patvirtinimą Europoje. Mūsų pagrindinis tikslas yra teikti paramą valstybėms narėms, kad daugiau besimokančiųjų ir darbuotojų įgytų naujus įgūdžius ir kad šie įgūdžiai pasidarytų matomais ir taip galėtų pasitarnauti jų karjeros ir tolesnio mokymosi tikslams, tuo pagerinant jų gyvenimo kokybę.

Joachim James Calleja

*Europos profesinio mokymo
plėtros centro direktorius*

Detlef Eckert

*Užimtumo, Socialinių reikalų ir įtraukties
generalinio direktorato direktorius*

Padėkos

Šios suvestinės ataskaitos juodraščių parengė Jo Hawley, Ilona Murphy, Manuel Souto-Otero, Ernesto Villalba-Garcia, Bianca Faragau ir David Scottsu ekspertų Mike Coles ir Odd Bjørn Ure pagalba.

Ji buvo parengta projekto „2016 m. atnaujinta suvestinė ataskaita apie Patvirtinimą“ rėmuose, projektui vadovavo ICF (vadovaujantys konsultantai: Jo Hawley, Ilona Murphy ir Manuel Souto-Otero), priežiūrą vykdant projekto priežiūros komitetui suformuotam iš Cedefop (Ernesto Villalba-Garcia, Hanne Christensen ir Jens Bjørnåvold), Europos Komisijos (Koen Nomden, Lieve Van den Brande, Martina Ni-Cheallaigh, Corinna Liersch ir Anna Nikowska) ir Europos švietimo fondo ETF (Anna Kahlson ir Eduardas Castel-Branco) atstovų. Darbas buvo atliktas Cedefop pagal sutartį Nr. 2014-0182 / AO / ECVL / JB-EVGAR / 2016-Validation-Inventory/ 014/14.

Turinys

Pratarmė	3
Padėkos	4
Santrauka	8
Pagrindimas ir kontekstas	8
Metodika	8
Progresas įgyvendinant Europos Tarybos rekomendacijas	9
Pagrindinės išvados	10
Išvados ir iššūkiai	13
1. Įžanga: tikslas ir metodas	15
2. Progresas pasiektas įgyvendinant Tarybos Rekomendacijų principus	17
2.1. Įžanga	17
2.2. Bendra pažanga	18
2.3. Pažanga užtikrinant Patvirtinimo veiklos visapusiškumą	19
3. Nacionalinis požiūris į Patvirtinimą (politika, strategija ir prioritetai)	21
3.1. Patvirtinimo susitarimai	21
3.1.1. Nacionalinis ar sektorinis?	21
3.1.2. Nuoseklumas ir tarpusavio papildomumas tarp skirtingų sektorių	23
3.1.3. Patvirtinimo prioritetiškumas ir pagrindimas	23
3.2. Patvirtinimo padariniai/ pasiekimai ir rezultatai	25
3.3. Patvirtinimo naudotojų grupės	26
3.4. Siekio pradėti / aplikuoti siekiant Patvirtinimo tendencijos	27
3.4.1. Aplikavimas į Patvirtinimą švietimo sektoriuje	27
3.4.2. Aplikavimas į Patvirtinimą darbo rinkos sektoriuje	28
3.4.3. Aplikavimas į Patvirtinimą ir bendros tendencijos trečiajame sektoriuje	28

4. Kompetencijų pripažinimo kūrimas ir įgyvendinimas	30
4.1. Pagrindinės ypatybės: keturi patvirtinimo etapai	30
4.2. Suinteresuotųjų šalių dalyvavimas patvirtinime	31
4.2.1. Nacionalinis patvirtinimo koordinavimas švietimo sektoriuje.	31
4.2.2. Suinteresuotųjų šalių dalyvavimas ir funkcijos švietimo sektoriuje.	32
4.2.3. Darbo rinkos ir trečiojo sektoriaus suinteresuotųjų šalių dalyvavimas	34
4.3. Finansavimas	34
4.4. Informavimas ir konsultavimas (IAG)	36
4.5. Nuorodos į nacionalines kvalifikacijų sistemas ir sąrangas	37
4.5.1. Ryšys tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) švietimo sektoriuje	38
4.5.2. Patvirtinimas darbo rinkoje ir trečiajame sektoriuje	39
4.5.3. Standartai ir sertifikatai	40
4.6. Kokybės užtikrinimas	41
4.7. Specialistų profesinės kompetencijos	43
5. Įgūdžių auditas	46
5.1. Įgūdžių audito integravimas į esamas patvirtinimo tvarkas	46
5.2. Įgūdžių auditai bedarbiams arba asmenims, kuriems gresia darbo praradimas	47
5.3. Įgūdžių audito pobūdis.	47
6. Patvirtinimo įrankiai ir metodai	49
6.1. Įrankiai įrodymų gavimui	49
6.2. Standartizuotų įrankių naudojimas.	50
7. Reziūmė	52
7.1. Patvirtinimo priemonės, strategijos ir prioritetai.	52
7.2. Prieinamumas, prioritetinės grupės ir duomenų stebėseną.	52
7.3. Suinteresuotosios šalys	53
7.4. Procesai ir rezultatai.	53
7.5. Specialistų profesinės kompetencijos	54
7.6. Įgūdžių auditas.	54
7.7. Patvirtinimo iššūkiai ateinantiems dvejiems metams.	54

Nuorodos	55
Papildoma literatūra	57
Santrumpų sąrašas	58
1 priedas. Kaip skaityti šią ataskaitą	59
2 priedas. Apžvalgos lentelių sudarymas	61
Lentelės sudarymo žingsniai	61
Rodiklių parinkimas	61
Įvertinimas pagal rodiklius	62
Šalių klasifikavimas pagal iš anksto apibrėžtas kategorijas	64

Santrauka

Pagrindimas ir kontekstas

Šios suvestinės ataskaitos tikslas yra pristatyti esamą situaciją susijusią su neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimu Europoje ir apžvelgti pasiektą pažangą įgyvendinant 2012 m. gruodžio 20 d. Europos Tarybos rekomendaciją Dėl Neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo (toliau – Patvirtinimo) (Europos Taryba 2012/C 398/01). Šios rekomendacijos buvo parengtos tuo metu, kai poreikis didinti darbo jėgos įsidarbinamumo galimybes ir žmogiškąjį kapitalą tapo svarbiu prioritetu Europos ir nacionalinio lygmens darbotvarkėje. *Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė*¹ siekiama geriau panaudoti turimus įgūdžius ir aprūpinti žmones naujais, kad jie galėtų rasti kokybiškas darbo vietas ir pagerinti savo gyvenimo galimybes. Įgūdžių darbotvarkėje siūlomas *Įgūdžių tobulinimo kryptių – naujos galimybės suaugusiems žemos kvalifikacijos asmenims*² akcentuoja neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimą.

Patvirtinimu siekiama padaryti neformalaus ir savaiminio mokymosi rezultatus matomais visuomenėje, darbo rinkos ar švietimo sistemose, nustatant, dokumentuojant, vertinant ir patvirtinant šiuos rezultatus. Todėl patvirtinimas, kaip priemonė geresniam įgūdžių ir darbo jėgos paklausos derinimui, mobilumo tarp atskirų sektorių ar valstybių skatinimui, socialinės atskirties mažinimui, gali paskatinti strategijoje „Europa 2020“ nustatytų tikslų (Europos Komisija, 2010 m.) pasiekimą.

2016 m. Suvestinė ataskaitos rezultatai pateikia naudingus rodiklius siekiant apžvelgti Pripažinimą Europoje ir palyginti pasiekimus su siekiais iškeltais Europa 2020 strategijoje. Kartu su atnaujintomis Europinėmis patvirtinimo gairėmis (CEDEFOP, 2015 m.), 2016 m. suvestinė ataskaita tarnauja kaip priemonė identifikuojant sritis, kurioms reikalingas tolesnis dėmesys ateinančias metais. Tačiau šia ataskaita nesiekama pateikti „vieno teisingo kelio“ kuriant sėkmingas Patvirtinimo sistemas. Vadovaujantis 2012 m. patvirtintomis Europos Tarybos rekomendacijomis, kuriant ir tobulinant veiksmingas nacionalines Patvirtinimo sistemas, kartu reikia atsižvelgti į nacionalines, regionines ir (arba) vietines aplinkybes

Metodika

Ši ataskaita³ yra dalis Europos neformaliojo būdu ir savišvietos įgytų mokymosi rezultatų patvirtinimo apžvalgų suvestinės (Europos inventorių). Ją palydi pridedamos 36 šalių ataskaitos ir keturi tematiniai pranešimai⁴. Suvestinė ataskaita visų pirma grindžiama iš nacionalinių šalių pranešimų surinktų duomenų analize, remiantis šalių „duomenų baze“, surinkta šalių ekspertų pagalba ir pateikiančią faktinius duomenis pagal

¹ The European Commission's agenda for new skills and jobs: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=958> [accessed 3.2.2017].

² TARYBOS REKOMENDACIJA 2016 m. gruodžio 19 d. dėl įgūdžių tobulinimo kryptių – naujų galimybių suaugusiems (2016/C 484/01) The Education Council of 21 November 2016 reached a political agreement on the text of the proposal for a Council recommendation on establishing a skills guarantee, with the name changed to *Upskilling pathways: new opportunities for adults*.

³ Šios ataskaitos turinys – šalių ataskaitos ir faktinės suvestinės – nebūtinai atspindi oficialią Europos Komisijos, CEDEFOP, EKS darbo grupės, išorinės kokybės užtikrinimo panelės, nuomonę. Nei Europos komisija, nei joks asmuo/organizacija veikiant Komisijos vardu yra atsakinga už tai, kaip šioje suvestinėje ataskaitoje pateikiama informacija bus panaudota.

⁴ 28 ES narės, EEA EFTA šalys, Šveicarija ir Turkija. Trys ataskaitos pateikiamos nuo Jungtinės Karalystės (Anglijos, Šiaurės Airijos, Škotijos) ir dvi nuo Belgijos (Prancūzų bendruomenės ir Flamanų bendruomenės). Šie regionai šioje suvestinėje ataskaitoje vadinami „šalimis“.

standartizuotų rodiklių rinkinį.⁵ Šios suvestinės ataskaitos tikslas yra pristatyti esamą situaciją ir progresą įgyvendinant 2012 m. Europos komisijos Rekomendacijas „Dėl Neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų Patvirtinimo visoje Europoje.“

Duomenys buvo renkami švietimo sektoriuje ir subsektoriuose, klausimai buvo suformuluoti tiek su galimybe rinktis iš daugelio pasirinkimo tiek ir atsakymo į vieną klausimą apie:

- a) bendrą šalies padėtį;
- b) švietimo sektorių, padalintą į:
  - i) bendrojo ugdymo (BU);
  - ii) pirminio profesinio mokymo (PPM);
  - iii) tęstinio profesinio mokymo (TPM);
  - iv) suaugusiųjų švietimo (SŠ);
  - v) aukštojo mokslo (AM);
- c) darbo rinkos sektorių ir
- d) trečiąjį sektorių.

Progresas įgyvendinant Europos Tarybos rekomendacijas

Pirmoje lentelėje pateikiama informacija apie eilės indikatorių nustatytų dešimčiai principų akcentuojamų Europos Tarybos rekomendacijoje Dėl Neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo (ET, 2012). Kiekvienas iš 10 principų buvo klasifikuojamas pagal jų įgyvendinimo dabartinę padėtį. Įdiegimo lygis yra išreikštas pagal šalių skaičių kiekvienoje kategorijoje, remiantis ekspertų pateikta informacija. Tarybos rekomendacija nedetalizuoja kaip įgyvendinimo progresas turėtų būti matuojamas atsižvelgiant į pateikiamus principus. Pateikta informacija yra vienas iš galimų principo įgyvendinimo apimties interpretacijų remiantis prieinama informacija. Jos nereikėtų vertinti kaip galutinio verdikto apie pasiekimus įgyvendinant Rekomendacijų nuostatas.

1 lentelė. Esama padėtis ir pažangos lygis atsižvelgiant į Rekomendacijų principus.

Rekomendacijų principas	Įdiegimo/vystymo lygmuo
Įdiegti patvirtinimo susitarimai/priemonės	Aukštas
Informavimas ir konsultavimas apie naudą, galimybes ir procedūras	Aukštas
Veikiantis ir prieinamas informavimas ir konsultavimas	Aukštas
Susietos Nacionalinė kvalifikacijų sandara ir Europos kvalifikacijų sandara	Aukštas
Suderinamumas su pripažintais kvalifikacijos, įgyjamos per formalias mokymosi programas, standartais	Aukštas
Skaidrios kokybės užtikrinimo priemonės, leidžiančios patikimą ir validų vertinimą, suderintos su esamomis kokybės užtikrinimo gairėmis	Aukštas
Sinergija tarp pripažinimo ir kreditų sistemos (ECTS ir ECVET)	Vidutiniškas
Darbo neturintiems asmenims sudaryta galimybė atlikti „įgūdžių auditą“ per 6 mėnesius nuo tokio poreikio nustatymo	Vidutiniškas
Numatytas visų sektorių darbuotojų profesinės veiklos kompetencijų augimas	Žemas
Socialinės atskirties grupėms sudaryta galimybė pasinaudoti pripažinimo ir patvirtinimo sistema	Žemas

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių duomenys iš suvestinės ataskaitos.

Principų suskirstymas į tris grupes (žemas, vidutinis ir aukštas įgyvendinimo lygis) suponuoja, kad labiausiai pastangos turėtų būti dedamos siekiant diegti visų sektorių darbuotojų profesinės veiklos kompetencijų augimą ir nepalankioje padėtyje esančių grupių prioritetų nustatymui. Šiose srityse pažanga pakankamai

⁵ Patvirtinimas ir atviri švietimo ištekčiai; Patvirtinimo finansavimas, Patvirtinimas Jaunimo ir darbo sektoriaus atveju, Neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų Patvirtinimo naudojimo monitoringas.

kukli, palyginus su 2014 m. ir palyginti nedaugelyje šalių, kalbant apie minėtus principus 2012 m. rekomendacijos yra įgyvendintos. Dėmesys taip pat turėtų būti skirtas kokybės užtikrinimo priemonių skaidrumui, sinergijai su kreditų perkėlimo sistemomis ir įgūdžių auditui. Kitų principų atžvilgiu pažanga yra akivaizdesnė.

Pagrindinės išvados

Patvirtinimo tvarkos yra diegiamos arba jau taikomos visose 36 Europos šalyse, kurios dalyvavo teikiant duomenis šiai ataskaitai.⁶

Pripažinimo galimybės egzistuoja skirtingose švietimo srityse ir apima įvairias švietimo sritis, darbo rinką ir trečiąjį sektorių.

Didesnis dėmesys buvo skiriamas koordinuojančių institucijų įsteigimui nacionaliniu lygmeniu.

Patvirtinimo priemonių įvairovė reikalauja tarpsektorinio koordinavimo. Dvidešimtyje šalių⁷ yra sukurti nacionaliniai mechanizmai (pvz., institucijos, kurios koordinuoja gerosios praktikos ir principų įgyvendinimą siekiant nuoseklumo) skirti koordinuoti patvirtinimą įvairių sričių švietimo, darbo rinkos ir trečiojo sektoriaus srityse. Švietimo srityje 32 šalys yra įsteigusios institucijas atsakingas už pripažinimo koordinavimą nacionaliniu lygiu bent viename subsektoriuje kuriame veikia Patvirtinimas. Šios institucijos paprastai yra vyriausybės ar nacionalinės organizacijos, pvz., agentūros arba kvalifikaciją teikiančios organizacijos. Tačiau ne visada šios institucijos pripažinimą koordinuoja visuose švietimo posryčiuose, kai kurie švietimo posryčiai gali būti prižiūrimi kitų interesų grupių. Nepaisant to, galima teigti, kad koordinuojant patvirtinimą nuo 2014 m. pasiekta reikšminga pažanga. Įvairių suinteresuotų subjektų vaidmenys atspindi skirtingų sektorių ypatumus.

Įvairios institucijos ir suinteresuotosios šalys atsako už atskirus Patvirtinimo aspektus švietimo sektoriuje.

Greta koordinavimo, valstybės institucijos linkusios dalyvauti informuotumo didinimo ir pripažinimo skatinimo, nacionalinių strategijų rengimo ir kokybės užtikrinimo mechanizmų kūrimo srityse. Informuotumo didinimas apima įvairių suinteresuotųjų šalių, įskaitant mokymo paslaugų teikėjus, darbdavių organizacijas ir pavienius darbdavius, nacionalines organizacijas, viešąsias užimtumo tarnybas, prekybos rūmus ir jaunimo organizacijas. Mokymo teikėjai yra pagrindiniai informacijos, konsultavimo ir orientavimo vykdytojai, taip pat svarbiausi veikėjai dalyvaujantys pagrindiniuose patvirtinimo etapuose: nustatant, dokumentuojant ir vertinant neformaliuoju būdu įgytus mokymosi rezultatus.

Darbo rinkoje taip pat dalyvauja įvairios suinteresuotosios šalys, įskaitant nacionalines organizacijas, vyriausybės organizacijas ir ugdymo bei švietimo paslaugų teikėjus. Tai suponuoja, kad šiame sektoriuje Patvirtinimas yra „įpintas“ į nacionalinį kontekstą, o tuo tarpu trečiame sektoriuje, kuriame dominuoja pilietinės visuomenės ir jaunimo organizacijos, o kitos bei mažiau dalyvauja kitos suinteresuotosios šalys.

Daugelyje šalių Patvirtinimui naudojama keletas finansavimo šaltinių.

Nors keliose šalyse turi tik vieną Patvirtinimo veikloms skirtą finansavimo šaltinį, dauguma turi kelis šaltinius. Po pirmoje vietoje esančio valstybinio viešojo finansavimo, antroje vietoje atsiduria individualus finansavimas, kuris yra antras labiausiai paplitęs šaltinis visuose sektoriuose ir subsektoriuose, išskyrus trečiąjį sektorių. Privataus finansavimo šaltiniai yra ne tiek reikšmingi, vaidmuo, o tai reiškia, kad galimybė labiau įtraukti privatų sektorių (darbdavius) ir kitas suinteresuotas šalis (socialinius partnerius) ir paskatinti dalyvauti prisidedant prie finansavimo. Patvirtinimo finansavimui skirta tematinė CEDEFOP ataskaita (CEDEFOP, 2016c) šį klausimą nagrinėja žymiai giliau.

⁶ Susitarimai egzistuoja bent vienoje švietimo posistemėje, išskyrus Kroatiją, kur Patvirtinimo sistema kuriama.

⁷ Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Danija, Prancūzija, Graikija, Islandija, Airija, Italija, Latvija, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Ispanija, Švedija, Šveicarija ir Turkija.

Patvirtinimas dažniausiai naudojamas pripažįstant kvalifikacijos dalį, kreditus, sudarant išimtis ir palengvinant patekimą į švietimo programas.

Dažniausiai Patvirtinimo pagalba asmenys gali įgyti dalį kvalifikacijos, paprastai užskaitant kreditus ar taikant išimtis. Patvirtinimas taip pat naudojamas palengvinant patekimą į formaliojo švietimo programas. Kitų rūšių neformalios kvalifikacijos /pažymėjimų suteikimas ar kitokio tipo mokymo programų rengimas mažiau paplitęs.

Sąsajos tarp Pripažinimo ir nacionalinių kvalifikacijų sandarų (NKS) sustiprėjo.

Nuo 2010 m. ženkliai išaugo šalių, kuriose mokymosi rezultatai įskaitomi Patvirtinimo būdu gali padėti stojant į formaliojo švietimo programas arba įgyti kreditus ar kvalifikacijos dalis susietas su NKS. 31 šalyje yra bent jau ryšys tarp patvirtinimo tvarkos ir NKS bent viename iš trijų sektorių (švietimo, darbo rinkos, ar trečiajame sektoriuje). 31 vienoje šalyje nustatytas ryšys tarp patvirtinimo ir NKS bent viename iš sektorių (darbo rinkos, švietimo ar trečiajame sektoriuje).

Bent viename iš švietimo posryčių egzistuoja ryšys tarp Patvirtinimo ir NKS 28 šalyse (78 %).

Patvirtinimas švietimo sektoriuje dažniausiai naudojamas siekiant įgyti modulius ar dalį kvalifikacijos. Susiejimas tarp Patvirtinimo ir NKS dažniau pasitaiko pirminio ir tęstinio profesinio mokymo sistemose ir aukštajame moksle, o suaugusiųjų ir bendrojo lavinimo sistemose naudojamas mažiau. Darbo rinkos sistemose Patvirtinimo iniciatyvos susietos su NKS 80 % šalių, kuriose egzistuoja Patvirtinimo sistemos, tuo tarpu trečiajame sektoriuje labai mažai šalių turi Patvirtinimo tvarkas siejamas su formaliuoju išsilavinimu.

Dauguma šalių Patvirtinimui naudoja tuos pačius standartus, kurie taikomi formaliajame švietime.

Trys ketvirtadaliai šalių Patvirtinimui taiko lygiai tuos pačius standartus kurie naudojami formaliajame švietime. 12 iš šių šalių Patvirtinimui naudojami standartai yra tie patys, kaip visuose posryčiuose naudojami formaliojo švietimo standartai. Be to, žymiai didesnėje dalyje šalių visuose švietimo sistemose išskyrus pirminį profesinį mokymą, nėra skirtumo tarp pažymėjimų gautų Patvirtinimo būdu ir pažymėjimų, kurie suteikiami per formalųjį švietimą, palyginus su šalimis kuriose toks skirtumas yra.

Reikalinga didesnė pažanga norint pasiekti rizikos grupėse esančius asmenis.

Patvirtinimas sukuria galimybes pasiekti platesnį skirtingų grupių asmenų ratą. Šios galimybės pasiekia žemos kvalifikacijos ir žemos kvalifikacijos ieškančius darbo asmenis, tačiau norint pasiekti nepalankioje padėtyje esančias rizikos grupes, reikia daugiau pastangų. Šiuo metu, nepalankioje padėtyje esančios rizikos grupės, įskaitant žemos kvalifikacijos asmenis, mokyklos nebaigusius asmenis, darbo ieškančius asmenis, bedarbius, asmenis, kuriems gresia nedarbas, vyresnio amžiaus darbuotojus, migrantus / pabėgėlius ir neįgaliuosius, mažiausiai gali pasinaudoti Patvirtinimo teikiama privalumais.

Duomenys apie pasinaudojimą Patvirtinimu yra riboti.

Duomenys apie pasinaudojimą Patvirtinimu visose sektoriuose yra riboti ir ne pilnai reprezentuojantis Patvirtinimo iniciatyvas šalyse aptariamose 2016 m. suvestinėje ataskaitoje. Ten, kur yra duomenų, galima stebėti didėjimo tendenciją.

Visapusiškų neformaliojo ir savaiminio mokymosi rezultatų patvirtinimo monitoringo sistemų kūrimas vis dar yra ankstyvoje stadijoje visoje Europoje ir daugelyje šalių nėra akcentuojamas kaip aiškus nacionalinis prioritetas.

Informavimas ir konsultavimas yra siūlomas daugumoje šalių, bet ne visose šalyse jis yra privalomas.

Visose šalyse, turinčiose Patvirtinimo sistemas informavimas ir konsultavimas teikiamas bent jau viename iš švietimo posistemų. Šešios šalys siūlo informavimo ir konsultavimo Pripažinimo klausimais paslaugas tik viename subsektoriuje; kitose šalyse informavimas ir konsultavimas siūlomas nuo dviejų iki penkių subsektorių. Informavimas ir konsultavimas dažniausiai teikiamas pirminio, tęstinio profesinio mokymo ir aukštojo mokslo sistemose. Dažniausiai informavimas ir konsultavimas siejamas su paties Patvirtinimo proceso aptarimu.

Keturi Patvirtinimo etapai yra tarpusavyje susiję.

Nustatymas, dokumentavimas, vertinimas ir sertifikavimas yra tarpusavyje susiję kaip nurodoma 2012 m. Tarybos rekomendacijoje dėl Patvirtinimo. Visi keturi patvirtinimo etapai naudojami visuose sektoriuose, bet skirtingomis kombinacijomis. Sertifikavimas yra palyginti mažai paplitęs trečiajame sektoriuje, suaugusiųjų švietime ir bendrajame ugdyme nei kituose sektoriuose. Duomenys rodo, kad švietimo sistemoje visi keturi patvirtinimo etapai yra naudojami viename ar keliuose sektoriuose visose šalyse. Bendrojo lavinimo, pirminio ir tęstinio profesinio mokymo posistemėse dažniausiai naudojami vertinimo ir sertifikavimo etapai. Dokumentavimas yra dažniausiai naudojama suaugusiųjų mokymo ir aukštojo mokslo srityse. Darbo rinkos sektoriuje Patvirtinimas apima sertifikavimo etapą 13 šalių, tik 7 šalys įtraukia sertifikavimą trečiajame sektoriuje.

Daugelyje Patvirtinimo sistemų naudojamas įvairių metodų derinys.

Dažniausiai taikomi metodai Patvirtinime yra aplankas (portfolio), įvairių metodų, testų ir egzaminavimo derinys. Metodų populiarumas priklauso nuo subsektoriaus ir atitinkamai skiriasi, tai nustatyti reikėtų papildomos detalesnės analizės, kuri galėtų suteikti naudingos informacijos Patvirtinimo praktikams. Standartizuotų priemonių naudojimas nėra plačiai paplitęs. Kai tokie įrankiai naudojami, jie paprastai rengiami nacionaliniu, o ne regioniniu lygiu.

Šalys kuria specialius Patvirtinimo kokybės užtikrinimo mechanizmus.

Didėja judėjimas link tam tikrų konkrečių Patvirtinimo kokybės užtikrinimo formų. Jos gali būti diegiamos kaip privalomas reikalavimas ar kaip rekomendacinės gairės skirtos konkrečiai Patvirtinimui. Šalių, kurios informavo, kad tokios kokybės užtikrinimo gairės sukurtos padaugėjo dvigubai nuo 2014 m. iki 2016 m. Patvirtinimo kokybės užtikrinimas dažnai pateikiamas gairėse /kodeksuose arba yra įtrauktas į jau egzistuojančias kokybės užtikrinimo sistemas. Svarbus kokybės užtikrinimo priemonių efektyvumo aspektas yra nuoseklumas, nes kokybės procedūros visose institucijose yra panašios.

Patvirtinimo personalo profesionalumas kvalifikacijos ir kompetencijos prasme yra ribotas.

Su Patvirtinimu dirbančio personalo kompetencijos ir 2016 m. išliko iššūkiu, tokia pati situacija fiksuota ir 2014 m. Daugelis šalių informuoja, kad su Pripažinimu dirbančiam personalui nėra keliami specialūs privalomi (nustatyti) reikalavimai. O tose šalyse, kur tam tikri privalomi reikalavimai kvalifikacijai yra keliami, jie nėra susiejami su Pripažinimu. Dažniau kvalifikaciniai reikalavimai keliami vertinimo veikloms, nei tiems, kurie vykdo informavimą ir konsultavimą. Remiantis daugumos šalių ataskaitų duomenimis darbuotojams, dalyvaujantiems Patvirtinimo procesuose nenumatyta teisė mokytis (kelti kvalifikaciją)⁸.

Šalyse dažnėja su įgūdžių auditu susijusių veiklų.

Per pastaruosius dvejus metus sparčiai didėja šalių skaičius siūlančių įgūdžių (kompetencijų) auditą, tačiau reikia siekti pažangos, padarant standartine praktika pasiūlyti įgūdžių auditą žmonėms, kurie yra bedarbiai ar priklauso potencialių bedarbių rizikos grupei. Apie pusę visų į suvestinę ataskaitą įtrauktų šalių praneša, kad įgūdžių auditas integruotas į galiojančias Patvirtinimo tvarkas ir praktiką. Nors duomenys negali būti traktuojami kaip patikimai palyginami⁹, tai rodo nedidelį šios veiklos augimą nuo 2014 m., kai įgūdžių audito paslauga prieinama buvo tik pusei ataskaitoje dalyvavusių šalių. Viso 14 šalių įprastai pasiūlo įgūdžių auditą žmonėms, kurie yra bedarbiai arba kuriems gresia nedarbas. Apskritai šioje veikloje galima fiksuoti pakankamai didelį aktyvumą.

⁸ Renkant ataskaitas iš šalių, klausimyne buvo klausimas apie "teisę mokinti". Žemas atsakymo procentas nebūtinai reiškia, kad mokymas nevyksta, greičiau tai, kad mokymas nėra numatytas, kaip jų „teisė“ personalo dirbančio su pripažinimu.

⁹ 2014 metų ataskaitoje buvo klausama ar įgūdžių audito paslauga yra teikiama darbo ieškantiems asmenims. 2016 metais buvo klausama ar įgūdžių auditas, kaip jis apibrėžtas Tarybos rekomendacijose yra integruotas į Patvirtinimo tvarkas ir praktiką?

Išvados ir iššūkiai

2016 m. Suvestinės ataskaitos pagrindinė žinia yra tai, kad valstybės narės palaipsniui į vis aukštesnę poziciją įtraukia savo politikos darbotvarkės neformaliojo ir savaiminio mokymosi pripažinimą (Patvirtinimą). Visose analizuojamose šalyse suteikiama galimybė asmenims pasitvirtinti savo žinias, įgūdžius ir gebėjimus arba šiuo metu rengiamos tokios priemonės. Tačiau tai nebūtinai yra plačiai paplitusi praktika visuose sektoriuose. Nors vis dar egzistuoja didelė įvairovė ir dalinai fragmentiška Patvirtinimo praktika, tačiau padaryta pažanga steigiant ar paskiriant nacionalines koordinavimo institucijas. Švietimas tebėra pagrindinis sektorius, kuriame organizuojamas Patvirtinimas, tačiau ir trečiame sektoriuje taip pat fiksuota daug iniciatyvų. Darbo rinkos sektoriaus iniciatyvos yra mažiau paplitusios, o darbdavių dalyvavimas vis dar yra ribotas. Informacija apie paslaugos gavėjus ir Patvirtinimo dalyvių skaičių vis dar yra ribota, o tai mažina galimybes stebėti progresą, atlikti kaštų naudą analizę bei Patvirtinimo poveikio vertinimą.

Vis dar reikia imtis ryžtingų veiksmų, norint įgyvendinti 2012 m. Tarybos rekomendacijų principus visoje eilėje sričių. Analizė rodo, kad pagrindiniai iššūkiai, norint Rekomendacijas įveikinti iki 2018 m. yra Patvirtinimo profesionalų kvalifikacijos tobulinimas ir paslaugų nepalankioje padėtyje esančių rizikos grupių asmenims svarbos ir prioritetiškumo išskėlimas, kadangi įgyvendinant šiuos principus matomas palyginti žemas aktyvumas ir apimtys.

Priešingai, įgyvendinant informavimo ir konsultavimo (angl. IAG) principus bei „standartų lygiavertiškumas tarp Patvirtinimo ir formalios kvalifikacijos“ yra pasiekta didesnė pažanga šalyse analizuojamose suvestinėje ataskaitoje.

Pagrindinės išvados yra apibendrintos 2 lentelėje

2 lentelė. Pagrindinės ataskaitos išvados.

Patvirtinimo priemonės	Patvirtinimo priemonės egzistuoja 35 iš 36 Europos šalių analizuojamų 2016 m. ataskaitoje. ¹⁰
Patvirtinimo Rezultatai	Patvirtinimas dažniausiai naudojamas pripažįstant dalį kvalifikacijos, pagrinde sąsajoje su kreditais ar suteikiant išimtis, taip pat palengvinant patekimą į įvairaus lygio formalias švietimo programas.
Patvirtinimo naudotojų grupės	Patvirtinimo galimybės pasiekia žemos kvalifikacijos ir nepakankamus įgūdžius turinčius darbo ieškančius asmenis, bet progresas reikalingas Patvirtinimą užtikrinant kitoms rizikos grupėms.
Pasinaudojimas Patvirtinimo paslaugomis	Duomenys apie pasinaudojimo šia paslauga mastą yra riboti, bet ten kur tokie duomenys prieinami, galima stebėti didėjimo tendenciją.
Patvirtinimo etapai	Keturi patvirtinimo etapai yra susieti, kaip pabrėžiama 2012 m. Tarybos Rekomendacijose. Visi keturi etapai yra naudojami visuose trijuose sektoriuose, bet skirtingomis apimtimis.
Koordinavimas	Pastaruoju metu didesnis dėmesys skiriamas siekiant paskirti institucijas atsakingas už Patvirtinimą nacionaliniu lygiu.
Suinteresuotų grupių įtraukimas	Stipriai skiriasi suinteresuotų grupių įsitraukimo pobūdis ir lygis atskirose šalyse. Interesų grupių vaidmenų skirtumai atspindi sektoriaus specifiką.
Finansavimas	Šalyse egzistuoja skirtingi finansavimo šaltiniai Patvirtinimui. Dažniausiai paplitęs finansavimo šaltinis yra valstybės lėšos.
Informavimas ir konsultavimas	Informavimas ir konsultavimas yra prieinamas daugelyje šalių, bet ne visuomet yra privalomas
Sąsajos su nacionalinėmis kvalifikacijų sandaromis (NKS)	Šalių, kuriose Patvirtinimas susietas su NKS skaičius išaugęs, tačiau skirtingose šalyse skiriasi šių sąsajų intensyvumas.
Standartai ir sertifikatai	Trys iš keturių šalių naudoja visiškai tuos pačius standartus bent viename sektoriuje (švietime) Patvirtinimui ir formaliajam švietimui. Tačiau, daugeliu atveju iš sertifikato galima nustatyti, kad kvalifikacija įgyta taikant Patvirtinimą.

¹⁰ Patvirtinimo priemonės egzistuoja bent viename švietimo subsektoriuje visose šalyse išskyrus Kroatiją, kurioje tokios priemonės dabar kuriamos. Šaltinis: Europos suvestinės ataskaitų šalių faktiniai duomenys.

Kokybės užtikrinimas	Šalyse didėja supratimas, kad Patvirtinimo įgyvendinimas reikalauja specialių kokybės užtikrinimo priemonių.
Patvirtinimo personalo kompetencijos	Personalo dalyvaujančio Patvirtinime kvalifikacijos tobulinimas, kompetencijų įgijimas lieka iššūkiu 2016.
Įgūdžių auditas	Šalių, kuriose siūlomas įgūdžių auditas skaičius ženkliai išaugo.
Patvirtinimo įrankiai	Dažniausiai taikomi Patvirtinimo metodai yra Aplankas (portfolio), taip pat taikomos kelių metodų kombinacijos, testai ir egzaminavimas. Galima būtų daugiau nuveikti standartizuojant įrankius ir plėtojant informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) panaudojimą.

1. Įžanga: tikslas ir metodas

Ši suvestinė ataskaita¹¹ yra dalis Europos neformalioju būdu ir savišvieta įgytų mokymosi rezultatų patvirtinimo apžvalgų suvestinė (Europinės patirties inventorius). Ją palydi pridedamos 36 šalių ataskaitų ir keturios tematinės ataskaitos¹². Suvestinė ataskaita visų pirma grindžiama iš nacionalinių šalių ataskaitų surinktų duomenų analize, remiantis šalių „duomenų baze“, surinkta šalių ekspertų pagalba ir pateikiančią faktinius duomenis pagal standartizuotų standartinių rodiklių rinkinį. Šios suvestinės ataskaitos tikslas yra pristatyti esamą situaciją ir progresą įgyvendinant 2012 m. Europos komisijos Rekomendacijas dėl Neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų Patvirtinimo¹³ visoje Europoje.

Duomenys buvo renkami švietimo sistemose ir posistemėse, klausimai buvo suformuluoti tiek su galimybe rinktis iš daugelio pasirinkimo tiek ir atsakymo į vieną klausimą apie:

- a) bendrą šalies padėtį;
- b) švietimo sistemą, padalintą į posistemas:
  - i) bendrojo ugdymo (BU);
  - ii) pirminio profesinio mokymo (PM);
  - iii) tęstinio profesinio mokymo (TPM);
  - iv) suaugusiųjų švietimo (SŠ);
  - v) aukštojo mokslo (AM);
- c) darbo rinkos sektorių; ir
- d) trečiąjį sektorių.

Sakydami „darbo rinka“ turime omenyje iniciatyvas, kuriose privataus sektoriaus institucijos atlieka pagrindinį vaidmenį (atskirai arba bendradarbiaudamos su viešojo sektoriaus institucijomis). Šios iniciatyvos gali būti skatinamos, pavyzdžiui, darbdavių ar jų asocijuotų struktūrų. Trečiame sektoriuje patvirtinimo iniciatyvos gali būti susijusios su jaunimo darbu ar savanoriška veikla arba gali būti trečiojo sektoriaus organizacijų (tokių kaip labdaros organizacijos ar nevyriausybinės organizacijos) Patvirtinimo iniciatyvos, skirtos remti įvairias tikslines grupes (pvz., trečiųjų šalių piliečius, bedarbius, jaunuolius, kuriems gresia atskirtis, žmonės su negalia). Jie gali būti susieti su formaliojo švietimo veikla arba ne. Šia prasme sektoriai gali persidengti, tačiau dažniausiai galima matyti takoskyrą tarp sektorių. Informacijos rinkimas pagal sektorius leidžia tiksliau suprasti šalies situaciją ir suteikia galimybes daryti susijusias išvadas, ypač atsižvelgiant į tai, kad 2014 m. suvestinėje ataskaitoje buvo stebimas Patvirtinimo fragmentiškumas.

Analizėje šalių pateikta informacija „skaičiuojama“, todėl skaitytojui naudinga turėti būdą kaip interpretuoti šioje ataskaitoje pateiktus skaičius ir diagramas. Klausimai šalyje buvo pateikti iš kelių pasirinkimų ir vieno atsakymo variantų, o kai kurie klausimai leido atsakymus pateikti laisva forma. Visoms penkioms švietimo posistemėms buvo naudojamas tas pats klausimynas. Skirtingi klausimynai buvo naudojami darbo rinkai ir tre-

¹¹ Šios ataskaitos turinys – šalių ataskaitos ir faktinės suvestinės – nebūtinai atspindi oficialią Europos Komisijos, CEDEFOP, EKS darbo grupės, išorinės kokybės užtikrinimo panelės, nuomonę. Nei Europos komisija, nei joks asmuo/organizacija veikiant Komisijos vardu yra atsakinga už tai, kaip šioje suvestinėje ataskaitoje pateikiama informacija bus panaudota.

¹² 28 ES narės, EEA EFTA šalys, Šveicarija ir Turkija. Trys ataskaitos pateikiamos nuo Jungtinės Karalystės (Anglijos, Šiaurės Airijos, Škotijos) ir dvi nuo Belgijos (Prancūzų bendruomenės ir Flamanų bendruomenės). Šie regionai šioje suvestinėje ataskaitoje vadinami „šalimis“.

¹³ Patvirtinimas ir atviri švietimo išteklių; Patvirtinimo finansavimas, Patvirtinimas Jaunimo ir darbo sektoriaus atveju, Neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų Patvirtinimo naudojimo monitoringas.

čiajam sektoriui. Atsakymus į klausimus, įtrauktus į „bendrojo“, darbo rinkos ir trečiojo sektoriaus kiekvienos buvo atsakyta tik kartą. Tai leido atlikti tam tikrą išskaidytą analizę, kuri yra naudinga tiksliau suprasti Europinę padėtį konkrečiais aspektais. Tačiau pranešime daugiausia dėmesio skiriama bendrajai situacijai Europoje.

Kai pateikiamas „šalių skaičius“, tai reiškia šalių, kurios pateikė atsakymą į kiekvieną klausimą, skaičių. Apibūdinant švietimo posistemes, pateikiant „šalių skaičių“, duomenų rodiklis nurodo šalių, kuriose šis rodiklis taikomas bent vienoje švietimo posistemėje, kurioje yra patvirtinimo tvarka ar priemonės (bet gali būti netaikoma visiems tos šalies subsektoriams), skaičių. Kiekviena šalis skaičiuojama vieną kartą, nepriklausomai nuo to sektoriaus, kuriai taikoma ši kategorija, skaičiaus. Kalbant apie klausimus su keliais galimais atsakymais, tai reiškia, kad bendra suma siekia daugiau nei bendras šalių, kuriose yra Patvirtinimo priemonės, skaičius. Daugiau informacijos, kaip skaityti šią ataskaitą, pateikta 1 priede.

2010 ir 2014 metų palyginimas pagrįstas bendrosiomis suvestinių ataskaitų išvadomis, kadangi skyrėsi būdas, kaip duomenys ataskaitoms buvo renkami ir taip pat skaičius šalių, kurios pateikė duomenis suvestinėms ataskaitoms¹⁴.

Patvirtinimas yra kompleksinis reiškinys, labai skirtingai traktuojamas įvairiose Europos šalyse. Sunku pritaikyti vieningus indikatorius tokiam kompleksiškam klausimui, Europinio lygmens ataskaitai reikėjo rasti bendrus vardiklius, kurie įgalintų atlikti palyginimą. Nepaisant to, analizės rezultatai suteikia gerą pagrindą suvokti Patvirtinimo apimtį Europoje 2016 m. ir kaip situacija keitėsi nuo ankstesnių ataskaitų atliktų 2010 ir 2014 m.

---

¹⁴ 2016 ir 2014 metų atnaujintos ataskaitos padengė 36 šalis ir 33 šalių ataskaitas. 2010 metų ataskaita padengė informaciją iš 32 šalių 34 ataskaitų.

2. Progresas pasiektas įgyvendinant Tarybos Rekomendacijų principus

2.1. Įžanga

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie pažangą įgyvendinant 10 principų išskirtų 2012 metų Europos tarybos rekomendacijose (Europos Taryba, 2012) Dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo¹⁵. Čia taip pat pateikiama informacija apie egzistuojančius Patvirtinimo susitarimus skirtingose šalyse kurios analizuojamos rengiant 2016 m. suvestinę ataskaitą.

3 lentelė. Tarybos Rekomendacijų principai pristatyti apžvalgoje skaičiais.

1	Patvirtinimo priemonės įdiegtos
2	Informavimas apie Patvirtinimo naudą, galimybes ir procedūras yra prieinamas
3	Informavimas ir konsultavimas yra prieinamas
4	Egzistuoja sąsajos su nacionalinėmis kvalifikacijų sandaromis (NKS) kurios yra suderintos su Europos Kvalifikacijų sąranga (EKS)
5	Egzistuoja suderinamumas su patvirtintais standartais lygiaverčiais kvalifikacijai įgytai formalizuoju būdu
6	Sukurtos skaidrios kokybės užtikrinimo priemonės derančios su kokybės užtikrinimo gairėmis, skirtos užtikrinti patikimą, validų vertinimą
7	Patvirtinimo personalo kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimas vykdomas sistemingai
8	Egzistuoja sinergija tarp Patvirtinimo ir kreditų sistemų (ECTS ir ECVET)
9	Rizikos grupėms priskiriamiems asmenims sudaryta pirmenybė pasinaudoti Patvirtinimo sistema
10	Asmenys netekę darbo turi galimybę pasinaudoti įgūdžių auditu ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo poreikio nustatymo.

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių duomenys iš suvestinės ataskaitos

Reikia pažymėti, kad Tarybos rekomendacijos nenustato, kaip vertinti pažangą ar pasiekimus, atsižvelgiant į juose išdėstytus principus. Čia pateikiama informacija yra viena iš galimų interpretacijų, siekiant nustatyti, kokių laipsniu Rekomendacijose išdėstyti principais įgyvendinti atsižvelgiant į turimą informaciją. Šia diskusija siekiama pateikti informaciją iliustratyviais tikslais, padėti apsikeisti naudinga informacija ir nustatyti galimas veiklos sritis. Pateikta informacija yra susijusi su švietimo sektoriumi, nes nebuvo įmanoma rinkti informacijos apie principus kituose sektoriuose. Tik sąsajų su NKS ir įgūdžių audito atveju buvo galima rasti objektyvių duomenų apie darbo rinką ir trečiąjį sektorių.

Palyginus su kitomis sritimis, pažangos laipsnis yra vidutiniškas trijų principų atžvilgiu: skaidrių Patvirtinimo kokybės užtikrinimo priemonių, atitinkančių veikiančias kokybės užtikrinimo sistemas, sukūrimas, kad būtų remiamas validus, pagrįstas ir patikimas įvertinimas¹⁶; Suderinamumo tarp vertinimo priemonių ir kreditų sistemų, pvz., ECTS ir ECVET, užtikrinimas; ir įgūdžių audito paslaugos bedarbiams. Maždaug 20–26 šalys atitinka šiuos kriterijus, įgyvendindamos principą mažiausiai vieno švietimo subsektoriaus rėmuose.

¹⁵ Duomenys apie ES lygmens skaidrumo užtikrinimo priemones, sekantį principą įtvirtintą Rekomendacijose nebuvo renkami, kadangi neužteko nacionalinio lygmens duomenų. Specialusis Eurobarometras 417 skirtas informacijai apie Europos regiono kvalifikacijas ir įgūdžius pateikia informaciją apie Europass CV, Kalbų paso, Europass mobilumo pažymėjimus ir Jaunimo paso žinomumą, bet ne apie jų taikymą: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_417_en.pdf [accessed 3.2.2017].

¹⁶ Kalbant apie kokybės užtikrinimo rodiklį, rekomendacijoje minimos „skaidrios kokybės užtikrinimo priemonės, atitinkančios esamas kokybės užtikrinimo sistemas (...), kurios remia patikimą, pagrįstą ir validų vertinimą“ (2012 m. Europos Sąjungos Taryba), o suvestinėje ataskaitoje klausama ar kokybės užtikrinimo sistemos nuosekliai taikomos visų švietimo lygmenų institucijose.

1 pav. Šalyse vykdomų veiklų apžvalga.

Šalių skaičius / principai	0	5	10	15	20	25	30	35
Patvirtinimo priemonės įdiegtos								
Informavimas apie Patvirtinimo naudą, galimybes ir procedūras yra prieinamas								
Informavimas ir konsultavimas yra prieinamas								
Egzistuoja sąsajos su nacionalinėmis kvalifikacijų sandaromis (NKS), kurios yra suderintos su Europos Kvalifikacijų sąranga (EKS)								
Egzistuoja suderinamumas su patvirtintais standartais lygiaverčiais kvalifikacijai įgytai formaliuoju būdu								
Sukurtos skaidrios kokybės užtikrinimo priemonės derančios su kokybės užtikrinimo gairėmis, skirtos užtikrinti patikimą, validų vertinimą								
Patvirtinimo personalo kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimas vykdomas sistemingai								
Egzistuoja sinergija tarp Patvirtinimo ir kreditų sistemų (ECTS ir ECVET)								
Rizikos grupėms priskiriamiems asmenims sudaryta pirmenybė pasinaudoti Patvirtinimo sistema								
Asmenys netekę darbo turi galimybę pasinaudoti įgūdžių auditu ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo poreikio nustatymo.								

Šaltinis: Šalių ataskaitų duomenys

Reikia imtis papildomų pastangų.

Progresas yra daug mažesnis kalbant apie dar dviejų principų įgyvendinimą: Patvirtinimo personalo kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimas ir ugdymas visuose sektoriuose¹⁷ ir nepalankioje padėtyje esančių rizikos grupių asmenų galimybes pasinaudoti kompetencijų vertinimu ir Patvirtinimu. Mažiau nei 15 šalių atitinka šiuos kriterijus, o daugiau nei 20-tyje reikėtų dėti daugiau pastangų juos diegiant.

2.2. Bendra pažanga

Pirmoje lentelėje pateikiama informaciją apie pažangą fiksuotą pagal rodiklius iš pateiktų šalių ekspertų ataskaitų. Rodikliai padengia Europos Tarybos rekomendacijoje ir Patvirtinimo gairėse nustatytus skirtingus patvirtinimo principus. Skaičius lentelėje nurodo kiek šalių ataskaitoje nurodė, kad atitinkamas principas yra įgyvendintas: jeigu šalis nurodė, kad atitinkamas principas veikia bent vienoje iš švietimo posistemių, toje šalyje principas bus įskaičiuotas kaip įgyvendintas.

Pateikti duomenys rodo, kad vertinant Patvirtinimo priemonių sukūrimą ir atsiradimą suvestinėje ataskaitoje minimose šalyse pažanga yra ženklī. Patvirtinimas yra galimas visose šalyse išskyrus Kroatiją kurioje tokie susitarimai rengiami ir planuojami diegti 2017 metais. Beveik visose šalyse egzistuoja prieinama informacija ir konsultavimas apie Patvirtinimo naudą, galimybes ir procedūras – ir beveik visose šalyse yra teikiamos su pripažinimu susijusios konsultavimo ir informavimo paslaugos¹⁸. Patvirtinimo iniciatyvos taip pat dažnai užtikrina ir suderinamumo su egzistuojančiais standartais, kurie naudojami formaliojo švietimo programose ir yra susieti su nacionalinėmis ir Europos kvalifikacijų sandara, principą. Virš 30 šalių atitinka šį kriterijų bent vienoje iš švietimo posistemių.

¹⁷ Profesinio tobulėjimo rodiklis suvestinėje ataskaitoje apibrėžtas griežčiau nei Tarybos rekomendacijose. Nors rekomendacijoje reikalaujama, kad „būtų numatyta nuostata dėl visų sektorių darbuotojų profesinės kompetencijos ugdymo“ (2012 m. Europos Sąjungos Taryba), šio principo įtvirtinimui naudojamas rodiklis buvo susietas su Patvirtinimo personalo teise į mokymus ir kvalifikacijos tobulinimą, taip pat ir darbuotojų, teikiančių informavimo ir konsultavimo paslaugas Patvirtinimo rėmuose.

¹⁸ Informavimo ir konsultavimo indikatorius yra mažiau griežtas nei pats Rekomendacijų principas. Rekomendacijose minimas „deramas informavimas ir konsultavimas“ kuris yra prieinamas. Tačiau kadangi „deramumo“ laipsnis yra sunkiai išmatuojamas kriterijus, indikatorius tiesiog matuoja ar yra (ar egzistuoja) informavimo ir konsultavimo paslauga.

2.3. Pažanga užtikrinant Patvirtinimo veiklos visapusiškumą

Patvirtinimo diegimo ir įgyvendinimo veiklų analizę galima papildyti aptariant kaip visapusiškai/išsamiai buvo įgyvendintos veiklos. Tai pavaizduota 2 paveiksle, kurioje pateikiamas sektorių (subsektorių), kuriuose taikomas konkretus principas, kaip priešstata informacijai apie paties principo įgyvendinimą bent viename iš švietimo posistemių. Tai svarbu, siekiant užtikrinti, kad Patvirtinimas funkcionuotų kaip patikimas būdas siekiant įvertinti ir sertifikuoti visų sektorių įgūdžius ir kompetencijas. Apskaičiuojant šiuos duomenis buvo analizuojama informacija apie visas penkias švietimo posistemas. Šalys pagal 4 lentelėje pateiktus kriterijus buvo suskirstytos į tris skirtingas kategorijas: visi principai, išskyrus du susijusius su NKS¹⁹ ir įgūdžių auditą²⁰. Kalbant apie šiuos du principus buvo taikoma šiek tiek skirtinga metodika, atsižvelgiant į tai, kad analizėje buvo panaudoti duomenys apie daugiau sektorių.

4 lentelė. Principų įgyvendinimo visapusiškumo vertinimas

	0-1 sektoriuje	2-3 sektoriuje	4-5 sektoriuose
Kategorija	Skubiai reikia imtis veiksmų	Reikia dėti papildomas pastangas	Atitinka Rekomendacijų nuostatas

Šaltinis: Šalių ataskaitų duomenys

Ši analizė išryškino, kad, įgyvendinant daugumą principų, veiklos išsamumas/visapusiškumas yra ribotas. Principai užtikrinami tik kai kuriuose sektoriuose (ir švietimo srityse (posistemėse), o bendrai pažanga yra netolygi. Patvirtinimo tvarkos ir priemonės yra taikomos beveik visuose švietimo posistemėse 19-oje šalių, siekiant sukurti išsamias Patvirtinimo sistemas, apimančias visas švietimo grandis.

Tačiau, reikia daugiau pastangų diegiant principus išryškintus Rekomendacijose. Trijų principų įgyvendinimas pasižymi visapusiškumu (apima beveik visus švietimo sektorius) bent 10 šalių. Šie principai yra: Informavimas apie Patvirtinimo naudą, galimybės ir procedūros yra prieinamas, Prieinamas Informavimas ir konsultavimas, Suderinamumas su patvirtintais standartais lygiaverčiais kvalifikacijai įgytai formaliuoju būdu.

2 pav. Veiklos visapusiškumo vertinimas.

Šalių skaičius / principai	0	5	10	15	20	25	30	35
Patvirtinimo priemonės įdiegtos								
Informavimas apie Patvirtinimo naudą, galimybės ir procedūros yra prieinamos								
Informavimas ir konsultavimas yra prieinamas								
Egzistuoja sąsajos su nacionalinėmis kvalifikacijų sandaromis (NKS) kurios yra suderintos su Europos Kvalifikacijų sąranga (EKS)								
Egzistuoja suderinamumas su patvirtintais standartais lygiaverčiais kvalifikacijai įgytai formaliuoju būdu								
Sukurtos skaidrios kokybės užtikrinimo priemonės derančios su kokybės užtikrinimo gairėmis, skirtos užtikrinti patikimą, validų vertinimą								
Patvirtinimo personalo kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimas vykdomas sistemingai								
Egzistuoja sinergija tarp Patvirtinimo ir kreditų sistemų (ECTS ir ECVET)								
Rizikos grupėms priskiriamiems asmenims sudaryta pirmenybė pasinaudoti Patvirtinimo sistema								
Asmenys netekę darbo turi galimybę pasinaudoti įgūdžių auditu ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo poreikio nustatymo.								

¹⁹ Principo atžvalga į NKS vertinimas būtų „reikia imtis skubių veiksmų“, jei kriterijai nebūtų tenkinami nei viename iš trijų sektorių, arba tik viename švietimo sektoriuje (bet ne visuose jo subsektoriuose), o taip pat darbo rinkos ar trečiasis sektorius šio principo netaikytų, įvertinimas „pastangos turi būti sustiprintos“, nurodomas jei bent dvejuose sektoriuose (švietimas (ir keliose jo subsektoriuose), darbo rinka ar trečiajame sektoriuje), ir įvertinimas „atitiko kriterijus ir rekomendacijas“ taikomas, jei trys sektoriai atitiktų kriterijus (švietimas (bet koks subsektorius), darbo rinka ir trečiasis sektorius)

²⁰ Įgūdžių audito Principo atžvilgiu kriterijai nustatyti, išnagrinėjus, ar rekomendacijos apibrėžtų įgūdžių auditas buvo įtrauktas į šalies tvirtinimo tvarką ir ar pagal įprastą praktiką yra galimybė atlikti įgūdžių auditą žmonėms, kurie yra bedarbiai ar kuriems gresia pavojus netekti darbo. Atskiros šalys buvo vertinamos kaip tos, kuriose būtina imtis skubių veiksmų kaip būtinos skubios priemonės (jei nė vienas iš šių dviejų elementų nėra diegiamas); vertinimas „Reikia paspartinti pastangas“, buvo duotas jei bent vienas elementas iš minėtų įdiegtas; ir „atitinka rekomendaciją“, jei abu elementai egzistuoja.

Devynios šalys atitinka du kriterijus, susijusius su įgūdžių audito atlikimu: jos turi įgūdžių audito procedūras, kurios įtrauktos į Patvirtinimo priemonių sistemą, ir teikia įgūdžių auditus bedarbiams.

Penkių rodiklių grupėje matomas principų įgyvendinimo ribotumas švietimo sektoriuose Europos šalyse. Kaip ir aptariant 1 paveiksle pateiktus duomenis, čia reikia daugiau pastangų siekiant pažangos, kad nepalankioje padėtyje esančioms rizikos grupėms būtų prieinama Patvirtinimo nauda ir užtikrinant Patvirtinimo personalo kompetencijų tobulinimą ir kvalifikacijos kėlimą. Kalbant apie sąveiką su kreditų sistemomis, kokybės užtikrinimo priemonės ir sąsajos su NKS, visapusiškumo lygis prieštarauja pačių principų įgyvendinimo mastui. Šių principų įgyvendinimas užtikrinimas tik keliuose sektoriuose skirtingose šalyse. Žemas NKS susiejimo lygmuo nėra netikėtas, atsižvelgiant į tai, kad darbo rinkoje esančios ar trečiojo sektoriaus kvalifikacijos yra silpnai susietos su nacionalinių kvalifikacijų sandarų apibrėžtomis kvalifikacijomis. Nagrinėjant tik švietimos sistemų sąsajas su nacionalinėmis kvalifikacijų sąrangomis, tik 11 šalių pasiekė pažangą vidutiniu lygmeniu, su tam tikromis sąsajomis bent keturiose švietimo posistemėse.

Kiekvieno Rekomendacijų principo įgyvendinimą galima klasifikuoti atsižvelgiant į jų įgyvendinimo pažangą iki nustatyto termino – 2018 m. Šiuo atžvilgiu visi principai suskirstyti į tris grupes (žemas, vidutiniškas ir aukštas atitikimas numatytam įgyvendinimo terminui). 5 lentelėje apibūdinama dabartinė veiklos įgyvendinimo stadija ir išsamumo laipsnis, palyginti su atrinktais principais²¹. Iš lentelės matyti, kad nors Europos šalys nustato kai kuriuos principus, reikalingos tolesnės pastangos reikalingas norint, kad Patvirtinimas būtų realus visuose sektoriuose. Tiek kalbant apie įgyvendinimą tiek apie visapusiškumą, duomenys rodo, kad pirmenybė turėtų būti teikiama tiems principams, kuriuose reikalingos papildomos pastangos: tai nuostata dėl Patvirtinimo darbuotojų profesinio tobulėjimo ir nepalankioje padėtyje esančių rizikos grupių prioritetų nustatymo. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į kokybės užtikrinimo priemonių skaidrumą ir sinergiją su kreditų perkėlimo sistema ir įgūdžių auditu Patvirtinimo rėmuose.

5 lentelė. Rekomendacijų principų įdiegimas ir išsamumo laipsnis.

Rekomendacijų principai	Buvimas	Visapusiškumas / išsamumas
Šalių skaičius/principai	Aukštas	Vidutinis
Patvirtinimo priemonės įdiegtos	Aukštas	Vidutinis
Informavimas apie Patvirtinimo naudą, galimybes ir procedūras yra prieinamas	Aukštas	Vidutinis
Informavimas ir konsultavimas yra prieinamas	Aukštas	Žemas
Egzistuoja sąsajos su nacionalinėmis kvalifikacijų sandaromis (NKS) kurios yra suderintos su Europos Kvalifikacijų sąranga (EKS)	Aukštas	Vidutinis
Egzistuoja suderinamumas su patvirtintais standartais lygiaverčiais kvalifikacijai įgytai formaliuoju būdu	Vidutinis	Vidutinis
Sukurtos skaidrios kokybės užtikrinimo priemonės derančios su kokybės užtikrinimo gairėmis, skirtos užtikrinti patikimą, validų vertinimą	Vidutinis	Žemas
Patvirtinimo personalo kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimas vykdomas sistemingai	Vidutinis	Žemas
Egzistuoja sinergija tarp Patvirtinimo ir kreditų sistemų (ECTS ir ECVET)	Žemas	Žemas
Rizikos grupėms priskiriamiems asmenims sudaryta pirmenybė pasinaudoti Patvirtinimo sistema	Žemas	Žemas

Šaltinis: Šalių ataskaitų duomenys

Šalys siekia visapusiškų nacionalinių kvalifikacijų sistemų, kurios apimtų visas kvalifikacijas ir įtrauktų kvalifikacijos pripažinimo galimybes. Vis dėlto dauguma šalių dar nėra susieję šių pastangų su darbo rinkos ir trečiojo sektoriaus iniciatyvų. Panašu, jog daugelyje šalių Informavimas apie naudą, galimybes ir procedūras yra prieinamas bei egzistuoja suderinamumas su patvirtintais standartais lygiaverčiais kvalifikacijai įgytai formaliuoju būdu, tačiau šie principai turi būti toliau plėtojami įvairiuose sektoriuose.

5 lentelėje pateikiama pažangos santrauka, bet neatsižvelgiama į tai, kaip, koku būdu principai yra įgyvendinami. Toliau pateikiamuose skyriuose pateikiame išsamesnę kiekvieno principo įgyvendinimo apžvalgą ir pristatoma išsamesnė Patvirtinimo situacija Europoje.

²¹ Kadangi principas nėra taikomas visapusiškai (daugelyje šalių gaunamas rezultatas „pagal rekomendacijas“), principai vertinami kaip „B“ – išsamiau taikomų principų rinkinys – arba „C“ – mažiausiai visapusiškai taikomi principai – šiuo aspektu.

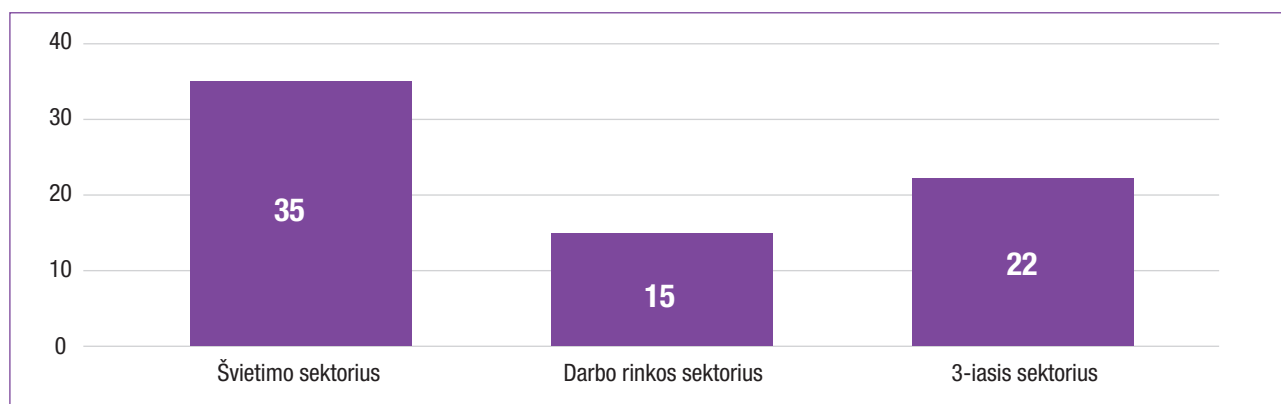
3. Nacionalinis požiūris į Patvirtinimą (politika, strategija ir prioritetai)

3.1. Patvirtinimo susitarimai

Kaip parodyta 3 lentelėje, Patvirtinimo susitarimai egzistuoja arba yra šiuo metu rengiami 15 šalių²². „Darbo rinkos“ terminu apibrėžiame iniciatyvas kuriose privatus sektoriaus institucijos vaidina centrinį vaidmenį (savarankiškai arba bendradarbiaujant su valstybinėmis institucijomis), skatinant asmenų patekimą į konkrečias darbo vietas atskiruose sektoriuose arba užtikrinant laisvą judėjimą darbo rinkoje (remiant jų karjeros raidą). Šios iniciatyvos, pavyzdžiui gali būti skatinamos darbdavių ar jų asocijuotų struktūrų.

Trečiame sektoriuje įvairias Patvirtinimo iniciatyvas įvardino 22 šalys.²³ Šios iniciatyvos, pavyzdžiui, gali remti jaunimo darbą ar savanorystę, patvirtinant neformaliojo mokymosi galimybes, kurias teikia trečiųjų sektorių organizacijos, arba trečiųjų sektorių organizacijos, pvz., labdaros ar nevyriausybinės organizacijos arba gali remti tam tikras tikslines grupes (trečiųjų šalių piliečius, bedarbius, neįgalius asmenis, atskirtį patiriančius jaunos asmenis).

3 pav. Patvirtinimo susitarimai švietimo, darbo rinkos ir trečiajame sektoriuje.²⁴

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys.

3.1.1. Nacionalinis ar sektorinis?

Daugumoje šalių požiūris į Patvirtinimą susideda iš nacionalinių priemonių (tokių kaip teisinė sistema, strategija ir (arba) politika) sukūrimas, apimančių švietimą, darbo rinką ir trečiąjį sektorių²⁵; kaip parodyta 4 paveiksle. Aštuoniose šalyse²⁶ buvo įvardintos nacionalinės priemonės apimančios visus sektorius, o 13 šalių nurodė,

²² Bendrasis lavinimas, pirminis profesinis mokymas, tęstinis profesinis mokymas, aukštasis mokslas ir suaugusiųjų švietimas. Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Islandija, Airija, Italija, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Slovakija, Švedija, Turkija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Škotija ir Velsas.

²³ Austrija, Belgijos Flamanų bendruomenė, Kroatija, Čekija, Danija, Suomija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Islandija, Airija, Italija, Latvija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Ispanija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija ir JK-Škotija.

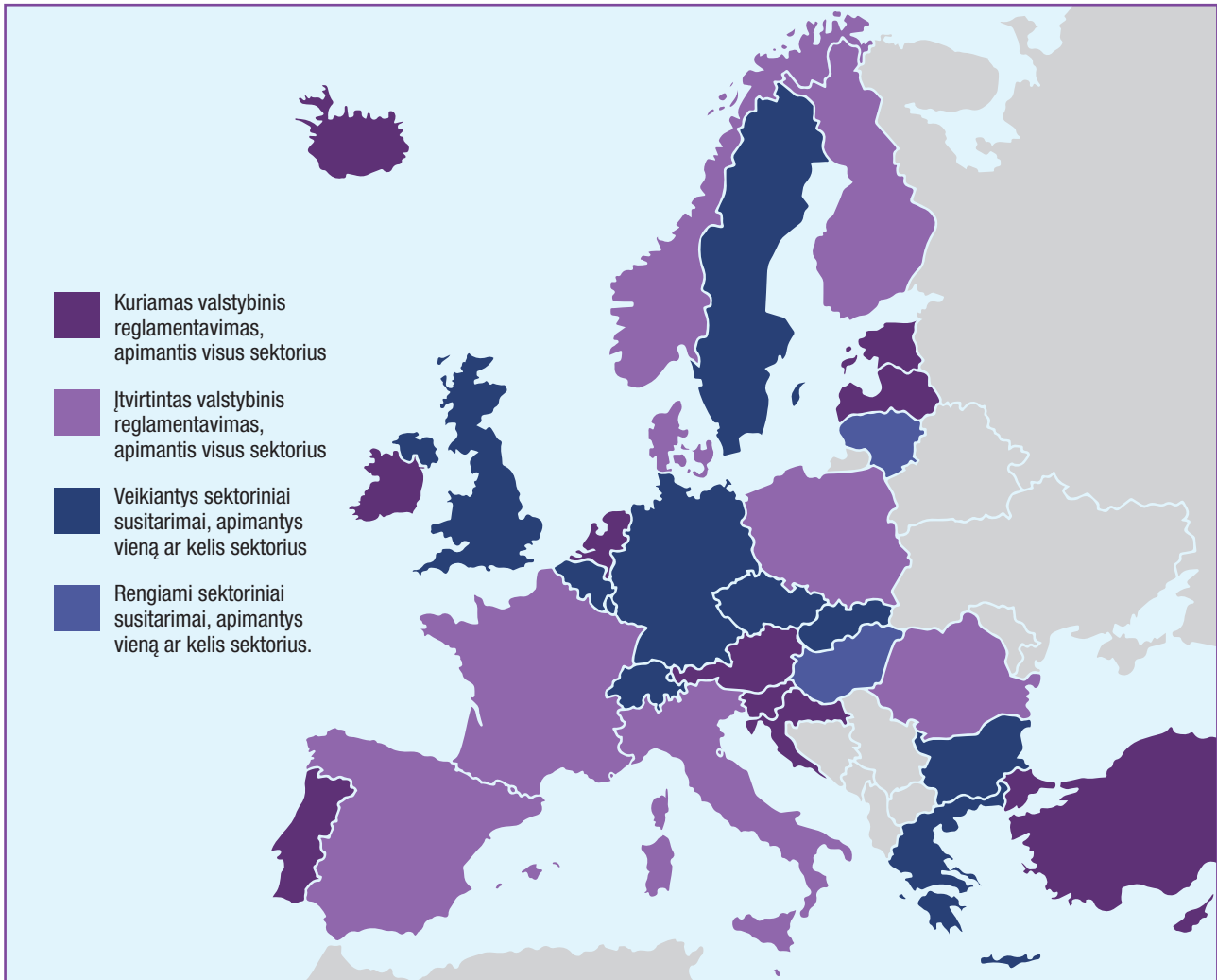
²⁴ 1 priede pateiktas komentaras, kaip skaityti šią ataskaitą. Jis paaiškina, kaip lentelės / diagramos buvo suformuluotos remiantis turimais duomenimis.

²⁵ Įmanoma, kad šalies ekspertai, atsakydami į šį klausimą, nurodė tik „švietimą“ ir jo subsektorius, o ne „mokymąsi“ kaip visumą, apimančią ir darbo rinką ir trečiąjį sektorių.

²⁶ Danija, Suomija, Prancūzija, Italija, Norvegija, Lenkija, Rumunija ir Ispanija.

kad šiuo metu rengia tokius susitarimus. Kita šalių grupė (13)²⁷ nurodė, kad susitarimai egzistuoja atskiruose sektoriuose. Dvi šalys (Lietuva ir Vengrija) šiuo metu rengia Patvirtinimą reglamentuojančius susitarimus atskiruose švietimo sistemos posistemėse. Dauguma šių strategijų (sektoriuose ar visos sistemos) yra ankstyvoje įgyvendinimo stadijoje ir reikalingi tolesni žingsniai ir papildomi išteklių įtvirtinantys strategijas. Surinkti šalių ataskaitų duomenys²⁸ rodo, kad reikia papildomų pastangų, ypač materialinių ir žmogiškųjų išteklių. O tai neatsiejama nuo Patvirtinimo personalo kvalifikacijos atitikimo šioms veikloms, kaip buvo kalbama aukščiau.

4 pav. Patvirtinimo priemonės Europos šalyse.

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys.

2016 m. surinkti šalių ataskaitų duomenys leidžia sistemingiau ištirti atskirus švietimo sistemos sektorius. Duomenys rodo, kad tuose sektoriuose kurie labiau susieti su darbo rinka dažniau egzistuoja Patvirtinimo tvarka. Patvirtinimo priemonės dažniausiai matomos dirbančiųjų perkvalifikavimo ir tęstinio profesinio mokymo sistemoje, po jų seka pirminio profesinio mokymo ir aukštojo mokslo posistemės. Kaip rodo 5 paveikslėlis, patvirtinimo priemonės dažniausiai taikomos suaugusiųjų mokyme ir bendrajame lavinime. Ši tendencija buvo stebima jau 2014 m., nes profesinis mokymas tradiciškai yra sektoriaus lyderiaujantis kalbant apie pastangas įtvirtinti Patvirtinimo priemones daugumoje šalių. Tam tikros šalys, pvz., Čekijos Respublika, Graikija ar Kipras, turi Patvirtinimo priemones tik profesinio mokymo srityje.

²⁷ Belgijos Prancūzų bendruomenė, Bulgarija, Čekija, Vokietija, Graikija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Slovakija, Švedija, Šveicarija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Škotija ir JK-Velsas.

²⁸ Cedefop konferencija: kaip padaryti mokymąsi matomą: neformalaus ir savaiminio mokymosi patvirtinimo strategijos, lapkričio 28 ir 29 d., Salonikai, Graikija: <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/jvykiai/> „how-make-learning-visible“ [priinama 2012 3 3.2].

5 pav. Šalių atnaujintų ataskaitų duomenys apie Patvirtinimo priemones pagal švietimo sektorius, skaičius.

Švietimo posistemės / šalių skaičius	0	5	10	15	20	25	30
Bendrasis ugdymas				15			
Suaugusiųjų švietimas						23	
Aukštasis mokslas							27
Pirminis profesinis mokymas							27
Tęstinis profesinis mokymas							28

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys.

3.1.2. Nuoseklumas ir tarpusavio papildomumas tarp skirtingų sektorių

Atrodo, kad atskiros Patvirtinimo strategijos skirtinguose sektoriuose paskatina šalis kurti koordinavimo sistemas. Iš viso 20 šalių sukūrė nacionalinius mechanizmus švietimo, darbo rinkos ir trečiojo sektorių Patvirtinimo koordinavimui. Šie mechanizmai gali apimti (bet tuo neapsiribojant) nacionalinės institucijos, kuri koordinuoja gerąją praktiką arba kuria nacionalinius Patvirtinimo įgyvendinimo nuoseklumą užtikrinančius principus, įsteigimą ir jos veiklos palaikymą. Daugeliu atvejų koordinuojanti institucija yra ministerinio lygmens, pavyzdžiui, Prancūzijoje, kurioje už Patvirtinimo priemonių koordinavimą (*validation des acquis de l'expérience* (VAE)) atsakinga Mokymosi visa gyvenimą sistemą koordinuojanti ministerija (Šiuo metu Darbo, užimtumo, profesinio mokymo ir socialinio dialogo ministerija). Tačiau šalys gali įsteigti darbo grupes, tokias kaip tarpministerinė komisija Ispanijoje. Švedijoje nauja nacionalinė įgaliota grupė buvo sukurta sustiprinti, palaikyti ir koordinuoti Patvirtinimo priemonių rengimo ir diegimo darbus tiek regioniniu tiek ir nacionaliniu lygmeniu.

Keletas šalių turi nacionalinius mechanizmus skirtus koordinuoti Patvirtinimą kartu su regiono ar ir sektoriaus lygmens priemonėmis. Dažniausiai tai šalys kuriose veikia aiškios regioninės valdžios struktūros (Ispanija ar Šveicarija) ar turinčios decentralizuotą autonomišką mokymo teikėjų tinklą (Danija, Norvegija). Danijoje, pavyzdžiui Patvirtinimo iniciatyvų įgyvendinimas yra labai decentralizuotas, kadangi tradiciškai čia reglamentai nustato tik gaires kuriose išdėstyti švietimo institucijų vaidmenys ir atsakomybės susijusios su kokybės užtikrinimu, vertinimu ir kokybės sistemų kūrimu. Nacionaliniu lygmeniu koordinavimo priemonės nėra sukurtos pusėje ataskaitos šalių.

6 lentelė. Šalys kuriose egzistuoja Patvirtinimo koordinavimo priemonės sektoriuose.

Koordinavimo priemonės nacionaliniu lygiu	Patvirtinimo koordinavimas bendrai su regioninėmis/sektorinėmis priemonėmis	Nėra nacionalinio lygmens koordinavimo
Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Čekija, Danija, Graikija, Ispanija, Prancūzija, Airija, Italija, Islandija, Latvija, Juodkalnija, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Švedija, Slovėnija, Turkija	Čekija, Danija, Graikija, Norvegija	Austrija, JK, Kipras, Čekija, Vokietija, Estija, Suomija, Vengrija, Kroatija, Liuksemburgas, Lichtenšteinas, Lietuva, Švedija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Velsas ir JK-Škotija

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys.

Skyriuje 4.2. pateikiama papildoma informacija apie socialinių partnerių dalyvavimą koordinuojant Patvirtinimą nacionaliniu lygiu.

3.1.3. Patvirtinimo prioritetiškumas ir pagrindimas

Nepaisant skatinamo nuosekliai plėtoti Patvirtinimą visuose sektoriuose, patvirtinimas vis dar yra daugiausiai švietimo sistemos reikalas. Duomenys rodo, kad įgūdžių Patvirtinimas yra prioritetas (skiriant viešąjį finansavimą ar rengiant Patvirtinimo politikos gaires) mažiausiai vienoje švietimo posistemėje 25-iose iš 36-ių analizuojamų šalių²⁹. Dažniausiai prioritetiniu laikomas tęstinis profesinis mokymas, dažnai kartu su pirminiu profesiniu mokymu ir suaugusiųjų švietimu. Devyniose šalyse visos švietimo posistemės laikomos vienodai prioritetinės.³⁰

²⁹ Belgija (Flandrija), Belgija (Pran.), Bulgarija, Kipras, Čekija, Danija, Estija, Vokietija, Graikija, Prancūzija, Airija, Italija, Islandija, Latvija, Malta, Nyderlandai, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Ispanija, Švedija, Šveicarija, Turkija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Velsas ir JK-Škotija.

³⁰ Airija, Lietuva, Liuksemburgas, Vengrija, Austrija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija ir JK-Velsas.

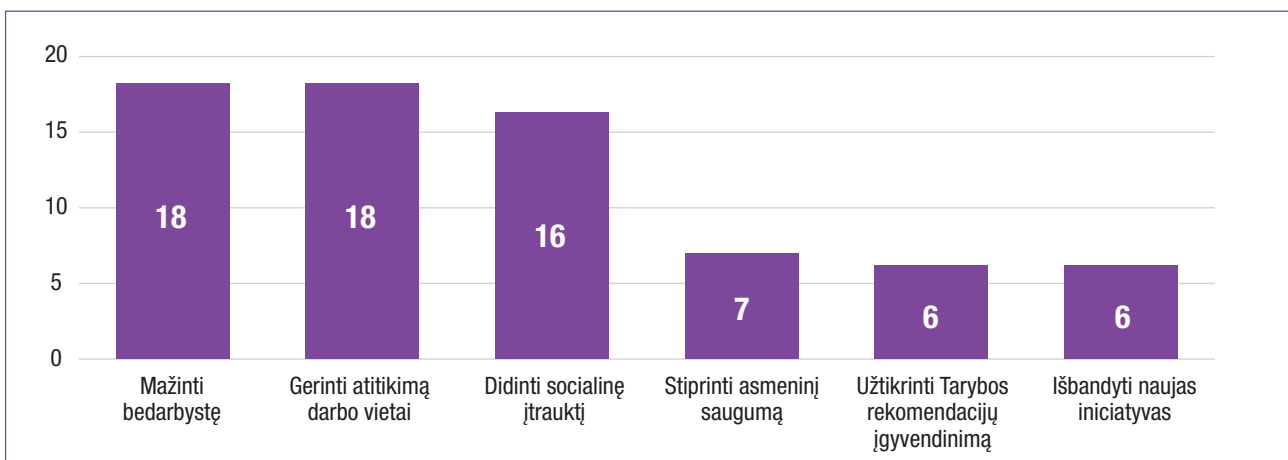
Viso 11 šalių³¹ pateikė duomenis, kad darbo rinkos sektoriuje Patvirtinimas yra prioritetas, paprastai derinant kartu su atitinkamu švietimo sektoriumi (Pirminio profesinio mokymo, tęstinio profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo ar aukštojo mokslo); to tai yra ypač atspindi atžvalgą į Europai siūlomą „Naujų įgūdžių darbotvarkė“ ir joje skatinimą Patvirtinimą, kaip darbotvarkės dalį, kalbant apie įvairius būdus siekiant suteikti įgūdžius žemos kvalifikacijos asmenims. Danija, Islandija, Italija ir Nyderlandai buvo vienintelės šalys, kurios pranešė, kad pirmenybė teikiama patvirtinimui trečiajame sektoriuje. Kaip pranešama 2016 metų tematinėje ataskaitoje dėl Patvirtinimo socialinių paslaugų ir sveikatos sektoriuose, pagrindinis Patvirtinimo tikslas jaunimo sektoriuje yra remti jaunus žmones, ateinančius į darbo rinką ir pagerinti jų galimybes rasti darbą padarant jų turimas kompetencijas matomomis. Cedefop teminėje ataskaitoje pateikiama papildoma informacija ir pavyzdžiai (Cedefop, 2016a).

7 lentelė. Šalys pagal sektorių prioritetus.

Bent vienas švietimo subsektorius prioritizuotas	Prioritetas – darbo rinka	Prioritetas – trečiasis sektorius	Visi sektoriai yra lygūs
Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Bulgarija, Šveicarija, Kipras, Čekija, Vokietija, Danija, Estija, Suomija, Prancūzija, Ispanija, Italija, Lietuva, Malta, Nyderlandai, Lenkija, Rumunija, Švedija, Slovėnija, Slovakija, Turkija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Velsas, JK-Škotija.	Belgija (Flandrija), Kipras, Danija, Ispanija, Islandija, Italija, Norvegija, Nyderlandai, Švedija, Turkija	Danija, Ispanija, Italija, Nyderlandai.	Airija, Lietuva, Liuksemburgas, Vengrija, Austrija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija, JK-Velsas

Kaip parodyta 6 paveiksle, mažinant nedarbą ir gerinant asmenų įgūdžių atitikimą darbo vietų reikalavimams buvo du svarbiausi prioretizavimo tikslai. Daugiau nei 50 % šalių, kurios teikia pirmenybę perkvalifikavimui minėjo šias dvi priežastis, kurios gali reikšti Patvirtinimo darbo rinkos ir tęstinio profesinio mokymo iniciatyvų dubliavimąsi.

6 pav. Šalių skaičius pagal svarbiausią priežastį.

Patvirtinimas kaip socialinės įtraukties priemonė taip pat buvo svarbus prioritetų nustatymo aspektas. Literatūros apžvalgoje, susijusioje su socialiniu teisingumu m. Souto-Otero (2016 m.) pažymi, kad panašu, kad Patvirtinimas turi potencialą sukurti socialinį teisingumą, pagrįstas didesnių galimybių dalyvauti darbo rinkoje ir pripažįstant socialiai atskirtų, ypač žemos kvalifikacijos asmenų žinias, įgūdžius ir gebėjimus. Asmens karjeros galimybių ir asmeninės plėtros iniciatyvos yra ne toks dažnas prioritetas. 2012 metų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimas yra prioritetas tam tikruose sektoriuose šešiose šalyse.³²

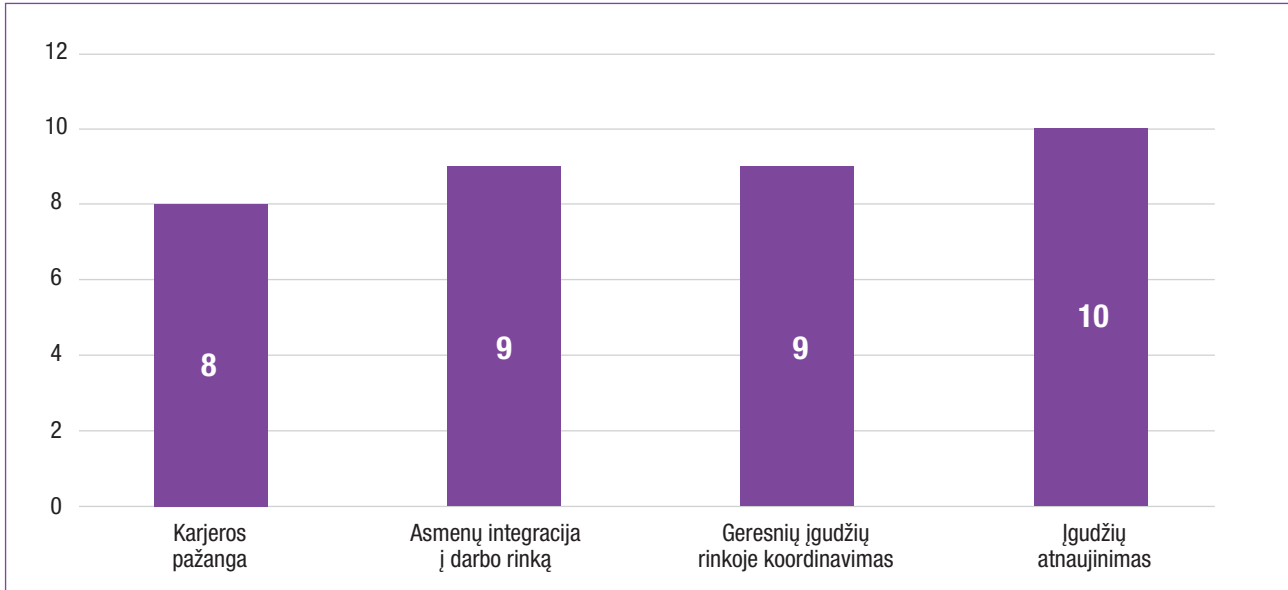
Patvirtinimas atlieka svarbų vaidmenį parengiant žmones darbo rinkai, gerinant jų įsidarbinimo galimybes: tai gali būti tie, kurie jau yra dirbantys ir siekia pakeisti savo karjeros kelią arba įgyti jau turimų žinių ir įgūdžių pripažinimo arba norintys įsitraukti į darbo rinką. 2016 m. Inventoriuje buvo nagrinėjami pagrindiniai pripažinimo susitarimų tikslai susiję su darbo rinka. Kaip parodyta 7 paveiksle, patvirtinimas laikomas svarbiu įrankiu kvalifikacijos kėlimo, geresnio įgūdžių darbo rinkoje koordinavimo ir asmeninės karjeros pažangos skatinimui.

³¹ Belgija (Flandrija), Kipras, Danija, Islandija, Italija, Nyderlandai, Norvegija, Ispanija, Švedija, Turkija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija.

³² Danija, Estija, Kipras, Lenkija, Ispanija ir Švedija.

7 pav. Šalys pagal pagrindinį su darbo rinka susijusį Patvirtinimo tikslą.

Pastaba. Galimi keli atsakymų variantai. Informacijos nėra/negaliu atsakyti: JK- Velsas.
Šaltinis: 2016 m. Europos suvestinė ataskaita.

3.2. Patvirtinimo padariniai/ pasiekimai ir rezultatai

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m.

Žymiai išaugo šalių, kuriose mokymasis pripažįstamas per Patvirtinimo procedūras, gali būti užskaitomas siekiant patekti į formaliojo mokymosi sistemą ir (arba) įgyti bent jau modulio / dalinę kvalifikacijos ar formalios kvalifikacijos kreditus, skaičius.

Pagrindinė mintis 1:

Neformaliojo ir savaiminio mokymosi Patvirtinimas dažniausiai naudojamas dalies kvalifikacijų, kreditų, pripažinimui, taip pat išimčių suteikimo ir ir patekimui į formaliojo švietimo programas.

Patvirtinimas gali vesti prie skirtingo pobūdžio rezultatų: tikslas gali būti įgyta kvalifikacija ar pasiekta pažanga karjeroje, arba savo įgūdžių ir kompetencijų įsivertinimas ir apibendrinimas. 2016 m. Suvestinėje ataskaitoje nagrinėjami Patvirtinimo rezultatai per Patvirtinimo rezultatų sąsajas su formaliojo ugdymo sistema. Išvados rodo, kad kvalifikacijos arba kvalifikacijos dalies suteikimas, arba dalinės kvalifikacijos įgyjima yra labiausiai paplitęs Patvirtinimo rezultatas švietimo ar darbo rinkos sektoriuje. Trečiajame sektoriuje, išmintys ir laiko formalioje švietimo sistemoje sutrumpinimas yra dažniausiai minimas rezultatas.

Kaip parodyta 8 lentelėje, atidžiau pažvelgus į švietimo sektoriaus duomenis matome, kad patvirtinimas dažniausiai naudojamas suteikiant dalinę ar pilną kvalifikaciją (30 šalių), užskaitant kreditus (26 šalys), gaunant lengvatas (25 šalyse) ir palengvinant prieinamumą prie formalaus švietimo (25 šalyse). 20-tyje šalių galima įgyti dalį kvalifikacijos per modulius. Individualizuota mokymas (specialūs mokymosi planai po Patvirtinimo proceso) yra galimi 15 šalių.

14-oje šalių teikiami kitokių rūšių sertifikatai, kuriuos galima gauti per Patvirtinimo procedūrą: tai apima ir savanorystės programų (Youthpass) sertifikatus įvairių projektų dalyviams pvz., „Erasmus +“ programos „Veiklus jaunimas“ patvirtintus projektus³³.

³³ „Youthpass“ (Jaunimo pasas) yra neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimo priemonė. Juo siekiama stiprinti socialinį jaunimo darbo pripažinimą ir didinti įsidarbinimo galimybes užtikrinant kompetencijų matomumą ir patvirtinimą atitinkamais sertifikatais (Europos Komisija, 2013 m.). Nuo pat įsteigimo 2007 m. per 44 030 projektų suteikti 610 621 sertifikatai išduoti 19 832 organizacijomis (žr. <https://www.youthpass.eu/en/youthpass/statistics> [prieinama 2012 3 3.2]).

8 lentelė. Galimi patvirtinimo rezultatai švietimo sektoriuose, kuriuose galioja Patvirtinimo tvarka.

Suteikiama dalinė arba pilna kvalifikacija	
Austrija, Belgija (Flandrija), Bulgarija, Šveicarija, Čekija, Vokietija, Danija, Estija, Ispanija, Suomija, Prancūzija, Airija, Islandija, Italija, Lichtenšteinas, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Rumunija, Švedija, Slovėnija, Turkija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Velsas ir JK-Škotija.	
Kitokio tipo nei formalios kvalifikacijos / pažymėjimų suteikimas	Kreditų suteikimas
Austrija, Belgija (Flandrija), Kipras, Vokietija, Grakija, Ispanija, Suomija, Airija, Islandija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Slovėnija, JK-Škotija.	Austrija, Belgija (Flandrija), Bulgarija, Šveicarija, Čekija, Vokietija, Danija, Estija, Ispanija, Suomija, Prancūzija, Airija, Islandija, Italija, Lichtenšteinas, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Rumunija, Švedija, Slovėnija, Turkija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Velsas ir JK-Škotija.
Atskirų modulių užskaitymas	Išmintys
Austrija, Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Šveicarija, Danija, Estija, Ispanija, Suomija, Airija, Italija, Liuksemburgas, Latvija, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Slovėnija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Škotija, JK-Velsas.	Austrija, Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Šveicarija, Danija, Estija, Ispanija, Suomija, Vengrija, Airija, Islandija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Latvija, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Portugalija, Švedija, Slovėnija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Škotija, JK-Velsas.
Patekimas į formalias švietimo programas	Mokymo / rengimo specializacijos
Austrija, Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Bulgarija, Šveicarija, Danija, Estija, Ispanija, Islandija, Airija, Lichtenšteinas, Lietuva, Liuksemburgas, Latvija, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Švedija, Slovėnija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Škotija, JK-Velsas.	Austrija, Šveicarija, Danija, Ispanija, Suomija, Airija, Islandija, Lichtenšteinas, Latvija, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Slovėnija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija.

Pastaba. Galimi keli atsakymų variantai. Informacijos nėra / negaliu atsakyti: JK-Velsas.
Šaltinis: 2016 m. Europos suvestinė ataskaita.

Egzistuoja keletas skirtingų Patvirtinimo pritaikymo švietimo posistemėse būdų. Galimybė įskaityti kreditus yra dažniausiai naudojama aukštajame moksle, bet toli gražu ne taip dažnai kituose švietimo posistemėse. Išimčių stojant suteikimas taip pat dažniau sutinkamas aukštojo mokslo srityje, tuo tarpu atskirų modulių užskaitymas yra labiausiai paplitęs tęstiniame profesiniame mokyme. Mokymo specializacijų rengimas taip pat yra santykinai dažnesnis pirminio ir tęstinio profesinio mokymo sistemose.

3.3. Patvirtinimo naudotojų grupės

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. Patvirtinimo galimybės pasiekia žemos kvalifikacijos ir įgūdžių asmenis, bet daugiau pastangų reiktų pasiekiant socialiai remtiną grupę.

Pagrindinė mintis 1:

Bendra tikslinė grupė Patvirtinime švietimo sektoriuje yra suaugusieji besimokantys, žemos kvalifikacijos asmenys, žemos kvalifikacijos darbo ieškantys asmenys ir dirbantieji. Tačiau daugelyje šalių socialiai remtinų asmenų grupės nėra prioritetas.

Pagrindinė mintis 2:

Suaugusieji besimokantys, dirbantieji ir žemos kvalifikacijos asmenys yra pagrindinė Patvirtinimo vartotojų grupė bent viename iš švietimo subsektorių beveik trečdalyje šalių, kuriose galioja patvirtinimo tvarkos.

Pagrindinė mintis 3:

Trečiajame sektoriuje pagrindinė tikslinė grupė yra savanoriai, jauni asmenys ir suaugusieji besimokantys.

Pagrindinė mintis 4:

Yra parengta specialių susitarimų/projektų kurie apima Patvirtinimo priemones skirtas migrantams ir/ar pabėgėliams tik kiek daugiau nei trečdalyje visų šalių kurias apima 2016 metų suvestinė ataskaita.

2016 m. Suvestinėje ataskaitoje buvo įtraukti klausimai apie tikslinius ir pagrindinius Patvirtinimo naudotojus tik švietimo sektoriuje ir trečiajame sektoriuje. Nustatyti, kas yra tikrieji Patvirtinimo naudotojai vartotojai ir naudos gavėjai nėra lengva, kadangi duomenų prieinamumas apie tai yra ribotas. Maždaug 50 % atvejų nacionaliniai ekspertai negalėjo pateikti tokios informacijos, o tai reiškia, kad negalima tiksliai apskaičiuoti patvirtinimo iniciatyvų.

Ekspertų buvo prašoma nurodyti Patvirtinimo tikslines grupes ir pagrindinius naudotojus kiekvienoje šalyje pagal sektorius. Švietimo sektoriuje Patvirtinimo iniciatyvos paprastai skirtos suaugusiems besimokantiejiems (13 šalių), žemos kvalifikacijos asmenims (12 šalių), dirbantiems (10 šalių) ir žemos kvalifikacijos darbo ieškantiems asmenims (devynios šalys)³⁴. Priešingai, labiausiai paplitusi tikslinė grupė trečiajame sektoriuje yra savanoriai (14 šalių), po jų – jauni asmenys (11 šalių), besimokantys suaugusieji (devynios šalys), asmenys, kuriems gresia nedarbo pavojus (septynios šalys) ir darbo ieškantys asmenys (septynios šalys).

Pagrindiniai Patvirtinimo naudotojai vienoje ar keliuose švietimo posistemėse yra suaugę besimokantieji, dirbantieji ir žemos kvalifikacijos asmenys. Rizikos grupės asmenys, įskaitant žemos kvalifikacijos asmenis, mokyklos nebaigusius asmenis, bedarbius ir tuos kuriems gresia nedarbas, taip pat vyresnio amžiaus darbuotojus, migrantus / pabėgėlius ir žmonės su negalia gali pasinaudoti Patvirtinimo sistema mažiau nei 17 % šalių (iš tų šalių kuriose tokios galimybės egzistuoja vienoje ar keliuose švietimo posistemėse). Tokia situacija leidžia teigti, kad norint įtraukti nepalankioje padėtyje esančių asmenų grupes reikia dėti daug daugiau pastangų.

Atidžiau nagrinėjant ryšį tarp tikslinių Patvirtinimo naudotojų tikslinių grupių ir pagrindinių naudotojų (keliuose šalyse, kur tai įmanoma), duomenys rodo, kad ryšys tarp šių dviejų grupių labai silpnas. Tik Suomijoje, Lenkijoje ir Šveicarijoje panašiu į tai, kad Patvirtinimo naudotojai atitinka daugumoje švietimo pobsektorių atitinka tikslines grupes visuomenėje. Tai gali būti susiję su pobūdžiu (sunkiai pasiekama), poreikiais ar tikslinės grupės dydžiu, lygiai kaip ir su tikslinių iniciatyvų veiksmingumu.

2016 m. Suvestinėje ataskaitoje ypatingai atkreipiamas dėmesys ar Patvirtinimo priemonės naudojamos siekiant įtraukti migrantus ir (arba) pabėgėlius. Daugiau nei trečdalyje ataskaitos šalių egzistuoja specialūs susitarimai/projektai skirti įtraukti daugiau kaip trečdalį visų migrantų ir (arba) pabėgėlių į įgūdžių Patvirtinimo procedūras. Ankstyvas įgūdžių profiliavimo trečiųjų šalių piliečiams taikymas padeda greičiau taikyti Patvirtinimo procedūras šiai tikslinei grupei.

3.4. Siekio pradėti / aplikuoti siekiant Patvirtinimo tendencijos

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m.

Matoma dalyvaujančių Patvirtinime (pradedančių procedūras/ aplikuojančių) skaičiaus didėjimą.

Pagrindinė mintis 1:

Bendra tikslinė grupė Patvirtinime švietimo sektoriuje yra suaugusieji besimokantys, žemos kvalifikacijos asmenys, žemos kvalifikacijos darbo ieškantys asmenys ir dirbantieji. Tačiau daugelyje šalių socialiai remtinos asmenų grupės nėra prioritetas.

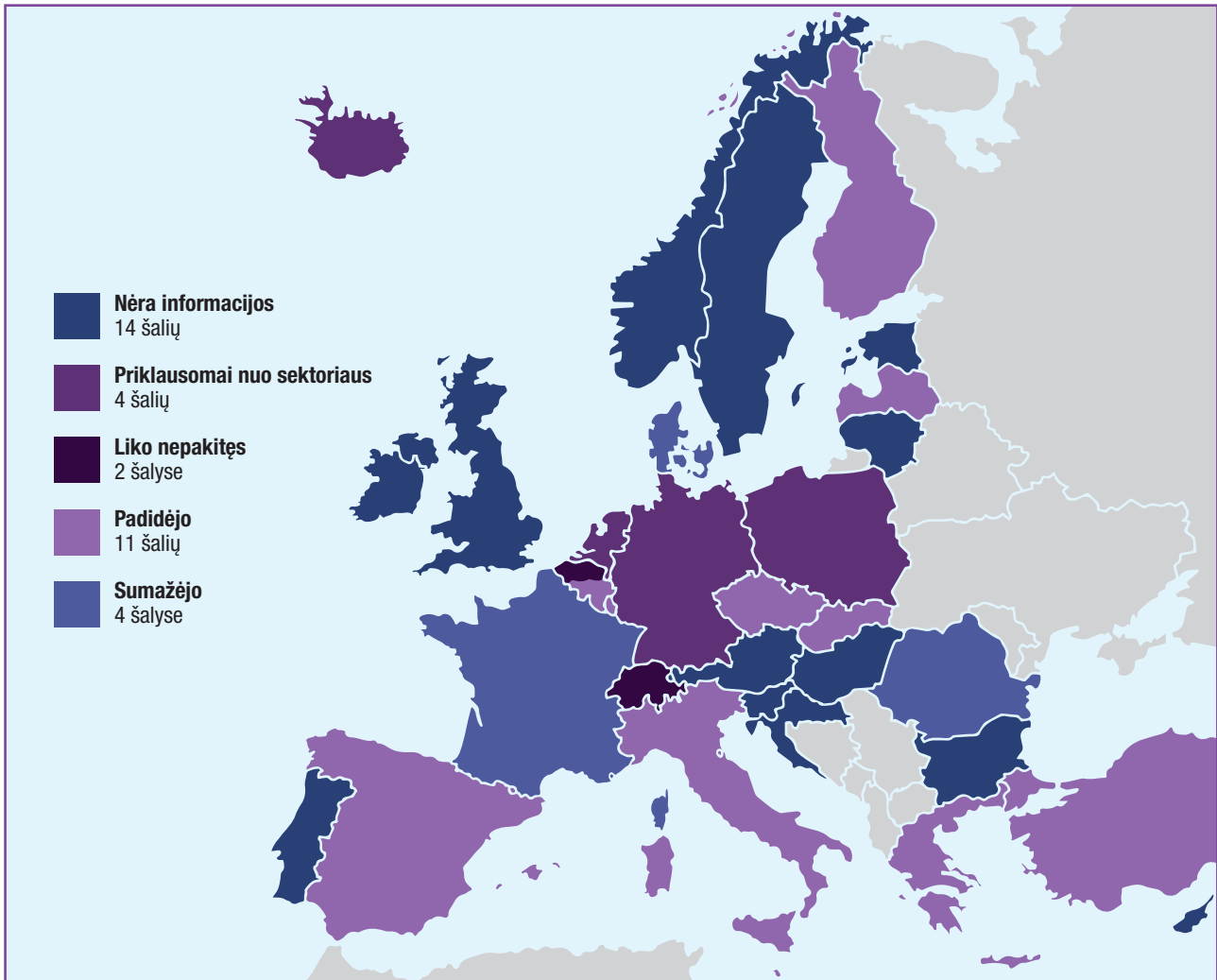
3.4.1. Aplikavimas į Patvirtinimą švietimo sektoriuje

Duomenys, gauti apie priėmimą/aplikavimą į Patvirtinimą priėmimą, lieka riboti ir nepilnai atspinti Patvirtinimo iniciatyvas šalyse kurias apima 2016 m. ataskaita. Yra pateiktų duomenų apie atskiras švietimo posistemas, kurie rodo augimo tendenciją nuo 2014 m., maždaug 11 šalių ataskaitose, deklaruojamas didėjantis pradedančių/aplikuojančių į Patvirtinimą skaičius (žr. 8 pav.).

Mažėjantis pradedančių/aplikuojančių į Patvirtinimą skaičius nurodomas Belgijos (flamandų bendruomenėje) (aukštajame moksle) Danijoje (suaugusiųjų švietime), Prancūzijoje (pirminiame ir tęstiniame profesiniame mokyme, aukštajame moksle) ir Rumunija (tęstiniame profesiniame mokyme). Viena iš priežasčių, dėl kurios Belgijos (Flandrijos bendruomenėje) buvo stebimas toks pokytis yra reklamos (žinomumo) sumažėjimas, kadangi ši procedūra laikoma pernelyg brangia arba šiuo metu yra peržiūrimas jos finansavimas. Prancūzijos ataskaitoje teigiama, kad Patvirtinimas išlieka sudėtinga ir kartais ilga procedūra kandidatams (laiko ir pastangų atžvilgiu), kas paskatina juos atsiimti prašymus dar nepasibaigus paraiškų vertinimo procesui. 14-oje šalių studijos metu nebuvo prieinamos informacijos šiuo klausimu.

³⁴ Vienuolikoje šalių nėra išskirtos specialios tikslinės ar vartotojų grupės: Belgija (Flandrija), Bulgarija, Suomija, Prancūzija, Airija, Lichtenšteinas, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Slovėnija, Turkija.

8 pav. Aplikavimas į Patvirtinimą švietimo sektoriuje.

Šaltinis: 2016 m. Europos suvestinė ataskaita.

3.4.2. Aplikavimas į Patvirtinimą darbo rinkos sektoriuje

Iš visų penkiolikos šalių, kuriose egzistuoja Patvirtinimo tvarka darbo rinkos sektoriuje, šešiose šalyse renkami duomenis apie kandidatus/dalyvius (Belgijos-flamandų bendruomenė, Italija, Malta, Slovakija, Turkija, JK-Škotija), o septynios šalys informavo, kad renka informaciją apie Patvirtinimo rezultatus (Belgijos-flamandų bendruomenė, Islandija, Italija, Malta, Turkija, Jungtinė Karalystė (Anglija, Šiaurės Airija ir Škotija). Pranešta, kad dvi šalys taip pat renka duomenis apie kitus aspektus (Belgijos-Flandrijos bendruomenė ir Nyderlandai). Kitos šalys informavo, kad arba šiuo klausimu nėra renkami duomenys arba trūksta informacijos šiuo klausimu.

Didesnis kandidatų pageidaujančių dalyvauti Patvirtinime skaičius matomas Islandijoje, Italijoje, Maltoje, Nyderlanduose ir Turkijoje. Kitos šalys nurodė, kad tokios informacijos nėra, arba ekspertai negali į jį atsakyti. Tai rodo, kad dar yra kur tobulėti gerinant duomenų surinkimą ir sklaidą apie aplikavimą/dalyvavimą Patvirtinime darbo rinkos sektoriuje.

3.4.3. Aplikavimas į Patvirtinimą ir bendros tendencijos trečiajame sektoriuje

Tarp 22 šalių, kurios pranešė, kad patvirtinimo iniciatyvos trečiajame sektoriuje egzistuoja, 10 šalių pranešė, kad susiję duomenys nėra renkami. To priežastis gali būti ta, kad Patvirtinimas trečiajame sektoriuje yra dažniausiai pagrįstas projektinių veiklų iniciatyvomis, todėl duomenys galbūt renkami apie atskirus projektus, bet ne apie visą sektorių. Tai taip pat gali būti paaiškinta tuo, kad trečiojo sektoriaus institucijos (įskaitant

jaunimo ir pilietinės visuomenės organizacijas) mažai dalyvauja koordinuojant patvirtinimą. Tai sudaro iššūkių siekiant rinkti tikslius suvestinius duomenis apie Patvirtinimą. Tarp tų šalių, kuriose renkami duomenys, penkiose renkama informacija apie kandidatų /dalyvių (Belgija (Flandrijos bendruomenė), Ispanija, Italija, Latvija ir Slovakija), o keturiose renkami duomenys apie rezultatus (Čekijoje, Vokietijoje, Italijoje ir Latvijoje). Tik Italija renka informaciją tiek apie kandidatus tiek ir apie rezultatus, pateikiant išsamesnį vaizdą apie Patvirtinimo naudojimą šiame sektoriuje. Į šį aspektą reikia atsižvelgti siekiant gauti geresnę Patvirtinimo naudojimo apžvalgą trečiajame sektoriuje.

Paskelbta, kad nuo 2014 m. Patvirtinimas išaugo trečiajame sektoriuje šešiose šalyse (Čekijoje, Islandijoje, Italijoje, Latvijoje, Slovakijoje ir Suomijoje), o sumažėjo dviejose šalyse (Belgijoje (Flandrijos bendruomenė) ir Lenkijoje) ir liko tokios pačios apimties dviejose šalyse (Danijoje ir Ispanijoje)³⁵.

---

³⁵ Ten kur informacija nėra renkama, tendencijos identifikuotos pagal atskirus atvejus.

4. Kompetencijų pripažinimo kūrimas ir įgyvendinimas

4.1. Pagrindinės ypatybės: keturi patvirtinimo etapai

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. Padidėjo visų švietimo sektorių įsitraukimas į patvirtinimo procesą.

Pagrindinė mintis 1:

Keturi etapai yra tarpusavyje susiję, kaip nurodyta 2012 m. Tarybos rekomendacijoje dėl patvirtinimo.

Pagrindinė mintis 2:

Švietimo ir darbo rinkos srityje dažniausiai taikomi visi keturi patvirtinimo etapai. Trečiajame sektoriuje dauguma šalių naudoja dviejų arba trijų etapų metodą. Tik šešiose šalyse buvo naudojami visi keturi etapai.

Bendras patvirtinimo tikslas yra skaidrumas, pasitelkiant identifikavimą, dokumentavimą, vertinimą ir sertifikavimą, visą spektrą žinių, įgūdžių ir gebėjimų, kuriuos turi asmuo, nepriklausomai nuo to, kur jie buvo įgyti. Keturi patvirtinimo etapai yra svarbūs, nes jie tampa lankstesni ir pritaikomi individualiems poreikiams.

Visi keturi patvirtinimo etapai yra naudojami visuose sektoriuose, tačiau skirtingi etapų deriniai. Švietime ir darbo rinkoje dažniausiai naudojami visi keturi patvirtinimo etapai. Trečiajame sektoriuje labiau įprasta naudoti nustatymą ir dokumentaciją, kurie tikėtina gali būti naudojami patvirtinimui. Etapai – ir jų apibrėžimai ir sąveika – gali būti pritaikyti vietos aplinkybėms. Šveicarijoje, pavyzdžiui, patvirtinimas susideda iš penkių etapų: informavimo ir konsultavimo, savęs įsivertinimo, vertinimo, akreditavimo ir sertifikavimo. Suomijoje kompetenciją (CBQ) reglamentuoja Profesinio suaugusiųjų švietimo įstatymas (631/1998) (*Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta*)³⁶, kuris apibrėžia patvirtinimo procesą trimis etapais: paraiškų teikimo etapas, profesinių įgūdžių įgijimo etapas ir sertifikavimo etapas. Dokumentacija yra atliekama per visą procesą.

Duomenys rodo, kad švietimo sektoriuje visi keturi patvirtinimo etapai yra naudojami viename ar keliuose sektoriuose daugumoje šalių²⁷. Tačiau kai kuriose šalyse ir kai kuriuose sektoriuose etapai naudojami atskirai; kitur jie naudojami kartu su kitais etapais. Aštuoniose šalyse identifikavimas, dokumentacija ir vertinimas naudojami kartu, bet be sertifikavimo. Tai gali atsitikti, kai institucijos, ypač suaugusiųjų švietimas, neturi teisės gauti oficialų pažymėjimą, arba aukštojo mokslo atveju, kai patvirtinimas gali suteikti galimybę gauti formalųjį išsilavinimą.

Lygindami skirtingų švietimo sričių padėtį, 9 diagramoje matome, kad dažniausiai naudojami etapai bendrojo lavinimo, pirminio ir tęstinio profesinio rengimo mokyklose yra vertinimas ir sertifikavimas. Dažniausiai naudojamas suaugusiųjų švietimo ir aukštojo mokslo pripažinimo etapas yra dokumentacija.

Duomenys rodo, kad patvirtinimas gali būti sertifikavimas visuose švietimo posistemėse, nors ir rečiau, suaugusiųjų švietimo srityje, palyginti su pirminio profesinio mokymo, tęstinio profesinio mokymo ir aukštojo mokslo. Suaugusiųjų švietimo filosofija nėra būtina siekti sertifikavimo, o remti suaugusiuosius, kad jie patobulintų turimas ir įgytų naujų kompetencijų, atskleistų savo asmenybes ar pasiektų kitus tikslus³⁷.

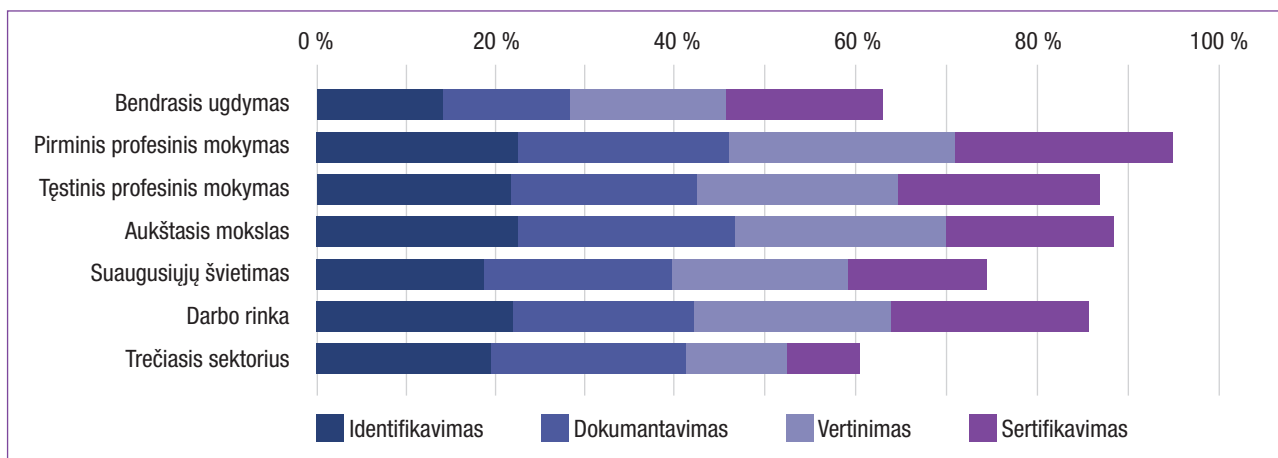
Darbo rinkoje patvirtinimo tvarkoje sertifikavimo etapas yra 13 šalių. Trečiajame sektoriuje, tarp 22 šalių, kur patvirtinimo iniciatyvos pradamos taikyti, tik septyniose šalyse patvirtinimas apima sertifikavimą. Tai rodo, kad trečiajame sektoriuje, kaip tikimasi, daugiausia dėmesio skiriama formuojamiems patvirtinimo me-

³⁶ Profesinio suaugusiųjų švietimo įstatymas 631/19998) <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980631> [prieinama 3.2.2017].

³⁷ Žr., pvz., Darkenvaldas ir Merriamas, 1982 m.

todams, o ne sumavimo. Taip pat reikia atkreipti dėmesį į tai, kad šie du sektoriai gali vaidinti svarbų vaidmenį nukreipiant asmenis į sertifikavimo įstaigas / vertinimo centrus.

9 pav. Patvirtinimo etapai skirtinguose švietimo sektoriuose.

Pastaba: galimi keli atsakymai. Netaikoma: Bendrajame ugdyme (6 %); Tęstiniame mokyme (7 %); suaugusiųjų mokyme (9 %), darbo rinkoje (7 %); Trečiajame sektoriuje (5 %).
Informacijos nėra / nežinau: bendrajame ugdyme (13 %); Trečiajame sektoriuje (5 %).

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių aprašas

9 diagrama rodo, kad keturi etapai yra tarpusavyje susiję, kaip nurodyta Europos neformaliojo ir savaiminio mokymosi gairėse („Cedefop“, 2015 m.). Nors duomenys apie pažangą nuo 2014 m. nėra tiksliai palyginti, tyrimai rodo, kad vis dažniau naudojami keturi švietimo sektoriaus etapai; darbo rinkoje ir trečiajame sektoriuje etapų integracija išliko gana stabili.

4.2. Suinteresuotųjų šalių dalyvavimas patvirtinime

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. Daugiau dėmesio skiriama koordinuojančių institucijų, atsakingų už patvirtinimą nacionaliniu lygmeniu užtikrinimą.

Pagrindinė mintis 1:

Vyriausybės ir nacionalinės organizacijos (pvz., Nacionalinės agentūros, kvalifikacijos teikiančios organizacijos) yra pagrindinės institucijos, atsakingos už patvirtinimo koordinavimą.

Pagrindinė mintis 2:

Švietimo sektoriuje 32 šalyse yra nacionalinės institucijos atsakingos už patvirtinimo koordinavimą mažiausiai viename švietimo sektoriuje.

4.2.1. Nacionalinis patvirtinimo koordinavimas švietimo sektoriuje³⁸

2012 m. Tarybos rekomendacijoje pabrėžiama, kad suinteresuotosios šalys vaidina svarbų vaidmenį remiant patvirtinimo galimybes. Taip pat pabrėžiama kaip svarbu koordinuoti suinteresuotųjų šalių patvirtinimo tvarką švietimo, mokymo, užimtumo ir jaunimo sektoriuose. 2014 m. ataskaita apie daugiapakopį valdymą parodė, kad reikalingas didesnis koordinavimas tarp suinteresuotųjų šalių (Europos Komisija ir kt., 2014). Kaip minėta 3.2 skirsnyje, 20 šalių turi mechanizmus (pvz., nacionalinė institucija, skatinanti ir koordinuojanti pasidalinimą gerąją praktika), siekiant koordinuoti patvirtinimą visuose sektoriuose (švietimas, darbo rinka, savanorystė).

Švietimo sektoriuje buvo nurodyta, kad 32 šalys turi institucijas, atsakingas už patvirtinimo koordinavimą bent viename sektoriuje. Egzistavimas atsakingos organizacijos kiekviename sektoriuje (koordinuojančios

³⁸ Duomenys apie koordinavimą nebuvo renkami darbo rinkoje ar trečiajame sektoriuje.

institucijos tame sektoriuje) nereiškia, kad egzistuoja organizacijos, koordinuojančios patvirtinimą tarp įvairių sektorių (skatinant nuoseklumą / tarpsektorinį prieinamumą).

Koordinuojančios institucijos imasi įvairių pareigų: konsultacijų/ mokymų teikimas paslaugų teikėjams; nacionalinių patvirtinimo strategijų kūrimas/ užtikrinimas; ir duomenų rinkimas / stebėjimas nacionaliniu lygmeniu. Iš viso yra 17 šalių³⁹, turinčių patvirtinimo tvarką, kuriose yra nacionalinės institucijos, atsakingos už visų švietimo sektoriaus dalių patvirtinimą, kur tik patvirtinimas⁴⁰ yra galimas; tačiau iš duomenų neįmanoma nustatyti ar tai yra viena nacionalinė institucija, veikianti visuose sektoriuose, kuriuose egzistuoja patvirtinimas, ar nacionalinė institucija, atsakinga už patvirtinimą tarp sektorių. Kitose 15 šalių yra nacionalinė institucija, bet ta institucija ne visada yra atsakinga už patvirtinimą kiekviename švietimo sektoriuje, turinčiame patvirtinimo tvarką.

Yra skirtingi koordinavimo modeliai: kai kuriose šalyse patvirtinimą koordinuoja viena institucija, o kitos šalys turi decentralizuotas koordinavimo formas. Šešios šalys derina nacionalinį ir regioninį koordinavimą švietimo sektoriuose, kuriuose yra patvirtinimas: Danija, Suomija, Nyderlandai, Ispanija, Švedija ir Šveicarija.

4.2.2. Suinteresuotųjų šalių dalyvavimas ir funkcijos švietimo sektoriuje.

Platus suinteresuotųjų šalių įsitraukimas yra labai svarbus siekiant, kad būtų pasitikiama sistema ir kad visuomenė pripažintų patvirtintus rezultatus. Visose aptariamose šalyse 2016 m. duomenimis yra įvairios institucijos ir suinteresuotosios šalys, atsakingos už įvairius patvirtinimo aspektus: tai gali būti nacionalinių strategijų kūrimas, standartų rengimas, patarimų ir rekomendacijų teikimas dėl vertinimo, kaip nurodyta 9 lentelėje. Pavyzdžiui, „Vox“, Norvegijos mokymosi visą gyvenimą agentūra yra atsakinga už požiūrio į neformaliu ir savaiminiu būdu įgytų įgūdžių patvirtinimo formavimą nacionaliniu lygiu. Pagrindinės institucijos, atsakingos už patvirtinimą švietimo sektoriuje yra vyriausybės organizacijos ir mokymų teikėjai su nacionalinėmis organizacijomis, pvz., agentūromis. Tokios suinteresuotosios šalys patvirtinimo susitarimuose turi skirtingus vaidmenis ir atsakomybę. Nacionalinės organizacijos yra mažiau įsitraukusios, todėl galima tikėtis, kad ne visos šalys jas turi. Dauguma suinteresuotųjų šalių dalyvauja formuojant požiūrį, teikiant informaciją ir konsultuojant. Tačiau darbdaviai, pramonės ir amatų rūmai ir profesinės sąjungos yra mažiau aktyvios; reikia įdėti daugiau pastangų siekiant juos įtraukti į švietimo patvirtinimo iniciatyvas. Jie linkę dalyvauti standartų kūrime.

Iš 35 šalių, turinčių patvirtinimo tvarką viename ar daugiau švietimo sektorių, vyriausybės organizacijos daugiausia prisiima koordinuojantį vaidmenį 77 % šalių (27 šalyse). Priešingai, jaunimo organizacijos, pilietinė visuomenė, viešoji įdarbinimo tarnyba (PES), profesinės sąjungos ir laisvai samdomi asmenys, vertėjai/ konsultantai neturi koordinavimo vaidmens nė vienoje iš šalių, turinčių patvirtinimo tvarkas.

Vyriausybės organizacijos taip pat dažnai dalyvauja sąmoningumo ugdymo procese patvirtinimo populiarinime ir skatinime, nacionalinių patvirtinimo strategijų ir kokybės užtikrinimo mechanizmų kūrime. Vyriausybės organizacijos mažiausiai dalyvaujama keturiuose vertinimo etapuose, ypač identifikavime ir dokumentavime. Jie atlieka didesnę vaidmenį vertinant ir sertifikuojuant nei identifikuojuant ir dokumentuojuant. Tai yra tikėtina, nes švietimo ir mokymo teikėjai paprastai teikia tokias paslaugas, kaip parodyta 9 lentelėje.

Mokymo teikėjai daugiausia dalyvauja konsultavimo ir identifikavimo, dokumentavimo ir vertinimo etapuose; jie turi mažesnę vaidmenį koordinuojant patvirtinimą ar rengiant nacionalines strategijas. Šiek tiek mokymo teikėjų funkcijas, atrodo, papildoma konsultacijų teikėjai.

Jaunimo organizacijos dažniausiai dirba su sąmoningumo ugdymu ir patvirtinimo skatinimu. Nors jos prisideda prie nacionalinių strategijų kūrimo 11 % iš visų šalių, turinčių patvirtinimo tvarką, tačiau nedalyvauja kokybės užtikrinimo mechanizmų kūrime nei vienoje tyrimo šalyje.

³⁹ Belgija-Valonija, Čekija, Estija, Graikija, Airija, Italija, Latvija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Malta, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Šveicarija, Švedija, Turkija, JK-Škotija.

⁴⁰ Belgija-Flandrija, Bulgarija, Kipras, Danija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Islandija, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Slovėnija, Ispanija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Velsas.

9 lentelė. Procentinė dalis šalių, turinčių patvirtinimo tvarką, pagal organizacijos tipą ir patvirtinimo funkciją.

	Koordinatoriaus vaidmuo	Nacionalinių patvirtinimo strategijų kūrimas	Sąmoningumo didinimas ir patvirtinimo populiarinimas	Konsultavimo paslaugos	Kokybės užtikrinimo mechanizmų kūrimas	Standartų kūrimas	Identifikavimas-dokumentavimas	Vertinimas	Sertifikavimas
Vyriausybės organizacijos	77 %	71 %	74 %	60 %	69 %	69 %	23 %	31 %	34 %
Mokymo teikėjai	23 %	31 %	74 %	86 %	66 %	63 %	83 %	86 %	0 %
Informacijos, patarimų ir konsultacijų teikėjai	6 %	11 %	51 %	63 %	6 %	0 %	20 %	9 %	0 %
Jaunimo organizacijos	0 %	11 %	29 %	26 %	0 %	9 %	9 %	6 %	3 %
Pilietinės organizacijos	0 %	9 %	34 %	9 %	26 %	3 %	17 %	9 %	3 %
Valstybinės įdarbinimo tarnybos	11 %	20 %	51 %	60 %	9 %	11 %	29 %	9 %	9 %
Privačios įdarbinimo tarnybos	0 %	0 %	14 %	11 %	0 %	0 %	6 %	6 %	3 %
Nacionalinės organizacijos	46 %	40 %	54 %	49 %	46 %	46 %	23 %	26 %	29 %
Pramonės, prekybos ir amatų rūmai	6 %	29 %	43 %	34 %	26 %	34 %	17 %	23 %	23 %
Darbdavių organizacijos arba individualūs darbdaviai	6 %	26 %	54 %	34 %	11 %	51 %	14 %	31 %	17 %
Profesinės sąjungos	0 %	23 %	43 %	26 %	9 %	40 %	9 %	14 %	9 %
Laisvai samdomi darbuotojai / konsultantai	0 %	14 %	17 %	3 %	11 %	6 %	6 %	6 %	3 %
Netaikoma	9 %	9 %	3 %	3 %	0 %	0 %	3 %	3 %	6 %
Informacija neteikiama	0 %	0 %	0 %	3 %	3 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Nežinoma	0 %	3 %	3 %	6 %	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %

Pastaba: galimi keli atsakymai. Duomenys grindžiami visų šalių, visų švietimo subsektorių, turinčių patvirtinimo tvarkas. Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys.

Pagrindiniai valstybės įdarbinimo tarnybų vaidmenys yra susiję su sąmoningumo ugdymu bei informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimu. Tai galėtų paskatinti nacionalines vyriausybes apibrėžti labai tikslus valstybinių įdarbinimo tarnybų vaidmenis įgyvendinant susitarimus dėl neformalioju būdu įgytų kompetencijų patvirtinimo.

Nacionalinės organizacijos dažniausiai dalyvauja supratimo apie patvirtinimą didinimo procese ir mažiausiai dalyvauja keturiuose patvirtinimo etapuose. Tačiau jos yra vienos iš pagrindinių su sertifikavimu susijusių šalių kartu su vyriausybės organizacijomis ir pramonės rūmais. Tai teigiamas signalas bijantiems regioninių skirtumų patvirtinimo sertifikavime. Pramonės, prekybos ir amatų rūmai aktyviai dalyvauja informuotumo didinime ir patvirtinimo skatinime. Jie taip pat atlieka pagrindinį vaidmenį teikiant informavimo ir konsultavimo paslaugas, atliekant vertinimą ir sertifikavimą.

Darbdavių organizacijos/ individualūs darbdaviai prisideda prie sąmoningumo daugiau nei pusėje šalių, kuriose yra patvirtinimo tvarka. Kartu su profesinėmis sąjungomis, jie taip pat prisideda prie standartų nustatymo daugiau kaip 40 % šalių.

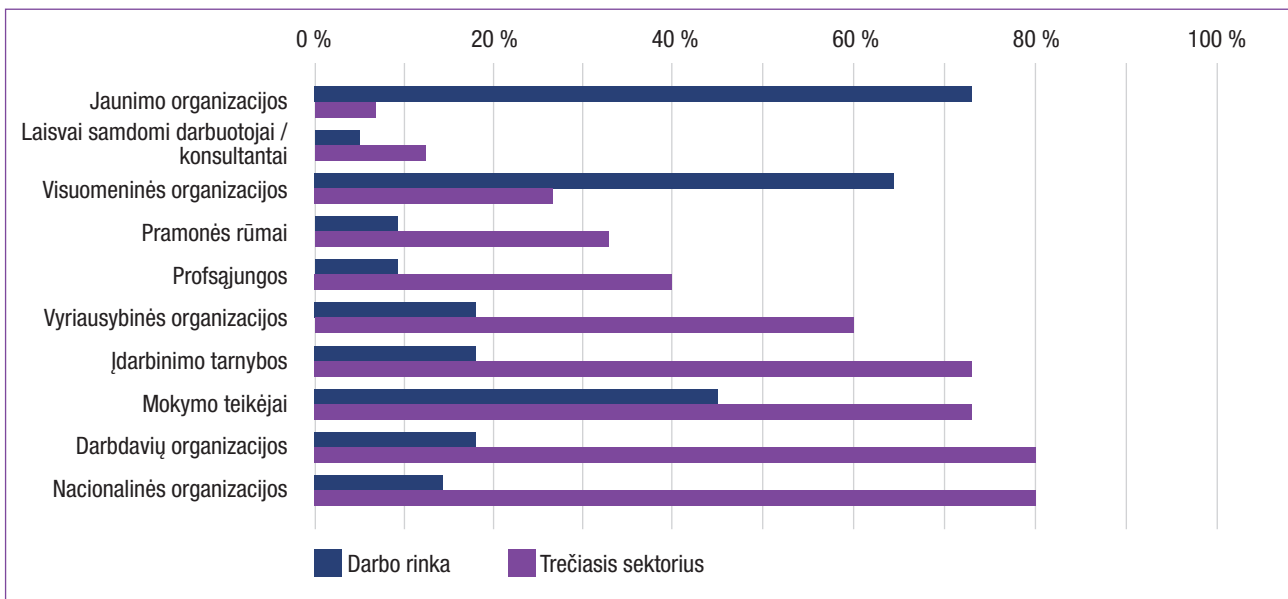
Yra skirtumų suinteresuotųjų šalių dalyvavime įvairiuose tvirtinimo aspektuose švietimo sektoriuose. Vis daugiau dalyvauja visuose vaidmenyse suinteresuotos šalys perkvalifikavimo profesinio mokymo sektoriuje, po to – pirminio profesinio mokymo sektoriuje. Apskritai įteisinimo procese dalyvauja mažiau suinteresuotų šalių bendrojo ugdymo sektoriuje.

4.2.3. Darbo rinkos ir trečiojo sektoriaus suinteresuotųjų šalių dalyvavimas

10 diagramoje aiškiai parodytas skirtumas tarp dviejų sektorių suinteresuotųjų šalių tipų. Iš visų šalių, kuriose yra patvirtinimo tvarka, 80 % šalių nacionalinės organizacijos vaidina svarbų vaidmenį (12 šalių), palyginti su tik 14 % trečiajame sektoriuje (trijose šalyse).

Trečiame sektoriuje jaunimo organizacijos vaidina svarbų vaidmenį 73 % šalių (16 šalių) taikančių patvirtinimo tvarką, palyginti su tik 7 % darbo rinkoje (vienoje šalyje). Šie skirtumai atspindi skirtingas abiejų sektorių ypatybes. Pažymėtina, kad švietimo ir mokymo teikėjai atlieka svarbų vaidmenį vertinime darbo rinkos sektoriuje 73 % šalių su patvirtinimo tvarka, palyginti su tik 45 % trečiajame sektoriuje, taip pagrindžia išvadą, kad trečiojo sektoriaus iniciatyvos nėra susijusios su formaliojo švietimo sektoriumi.

10 pav. Trečiojo sektoriaus ir darbo rinkos dalyvių įtrauktis.

Pastaba: galimi keli atsakymai.
Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys

4.3. Finansavimas

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. 2014 m. Inventorizacijoje nebuvo surinkta palyginamoji informacija apie finansavimą.

Pagrindinė mintis 1:

Nacionalinis valstybinis finansavimas yra labiausiai paplitęs patvirtinimo finansavimo šaltinis visuose sektoriuose ir sektoriuose.

Pagrindinė mintis 2:

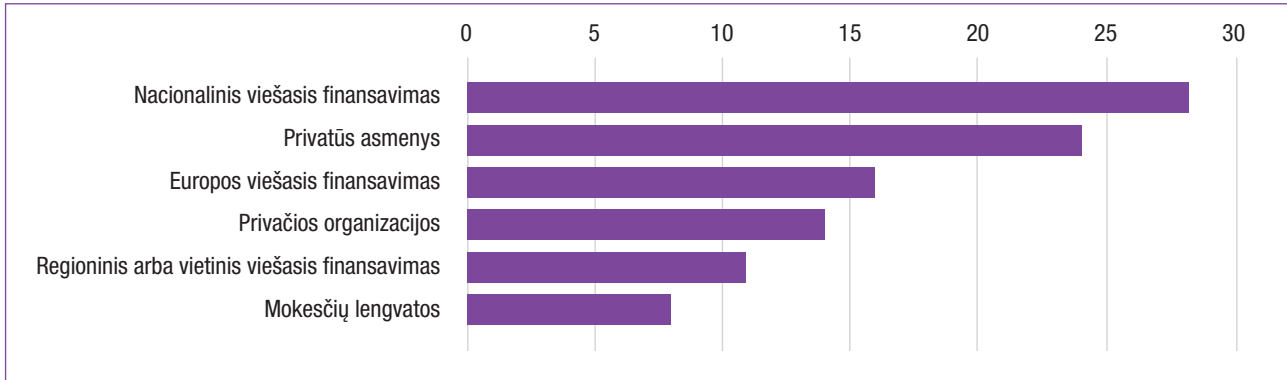
Finansavimas iš privačių asmenų yra antras dažniausiai naudojamas finansavimo šaltinis

Pagrindinė mintis 3:

Dažniausiai naudojami keli patvirtinimo finansavimo šaltiniai.

Remiantis 2016 m. aprašo duomenimis, nacionalinis viešasis finansavimas yra labiausiai paplitęs patvirtinimo finansavimo šaltinis, po kurio eina finansavimas iš privačių asmenų. Tačiau nedaugelis šalių turi vieną finansavimo šaltinį; dauguma naudoja kelis šaltinius. 11 diagramoje parodyta, kiek šalių naudojami kiekvienu finansavimo šaltiniu bent viename sektoriuje, kuriame yra patvirtinimo tvarka. Šis skaičius apima duomenis apie darbo rinką ir trečiąjį sektorių bei švietimo sektorius.

11 diagrama. Šalys, pateikiančios pagrindinius patvirtinimo finansavimo šaltinius.

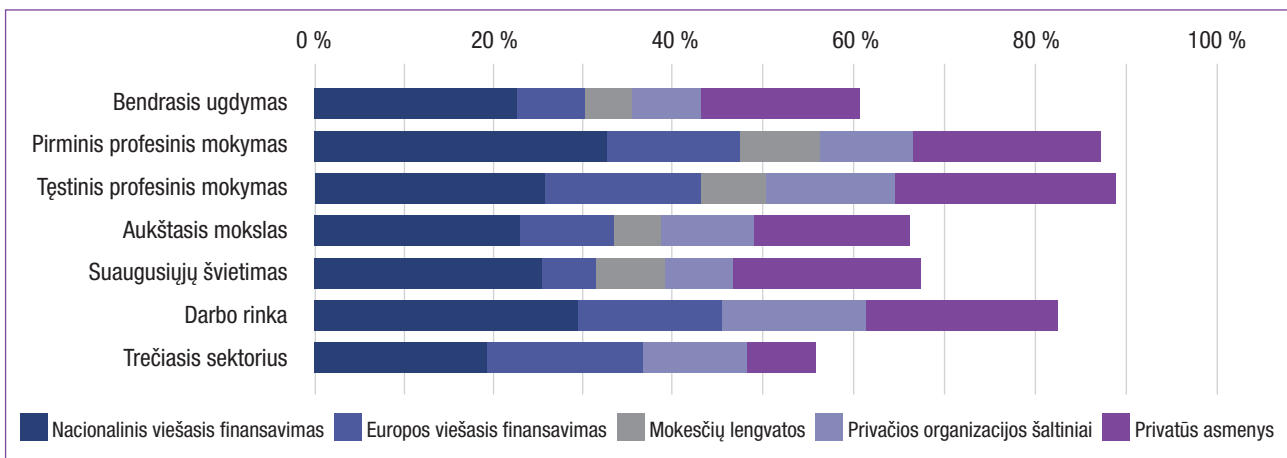

Pastaba: galimi keli atsakymai. Netaikoma: Ispanijoje (aukštajame moksle), Lietuvoje (bendrajame ugdyme), Vengrijoje (suaugusiųjų mokyme, aukštajame moksle), Portugalijoje (aukštajame moksle), Suomijoje (suaugusiųjų mokyme, aukštajame moksle), JK-Velse (perkvalifikavimo profesiniame mokyme, suaugusiųjų mokyme). Informacija nėra / nežinau / neatsakė: Austrijoje (pirminiame profesiniame mokyme, suaugusiųjų mokyme), Belgijoje-flandrijoje (viešojo įdarbinimo tarnybose), Danijoje (aukštajame moksle), Islandijoje (aukštajame moksle, suaugusiųjų mokyme, perkvalifikavimo profesiniame mokyme), Slovėnijoje (bendrajame ugdyme).
Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys.

12 diagramoje pateikiami duomenys pagal švietimo sektorių, atskleidžia, kad nacionalinis viešasis finansavimas yra labiausiai paplitęs šaltinis. Finansavimas iš privačių asmenų yra antras labiausiai paplitęs šaltinis, išskyrus trečiąjį sektorių. Tai atspindi tai, kad daugelyje šalių asmenys privalo padengti dalį arba visas su patvirtinimo procedūra susijusias išlaidas. Kaip nurodyta 2016 m. teminėje ataskaitoje dėl finansavimo patvirtinimo (Cedefop, 2016b), įkainiai labai skiriasi priklausomai nuo faktinių patvirtinimo procedūrų išlaidų ir visuotinės finansavimo sistemos. Kai kuriais atvejais gali būti tik reikalaujama padengti administracines išlaidas, o likusias išlaidas padengia viešasis finansavimas, kaip yra Suomijoje. Kitais atvejais patvirtinimo procedūrų įkainiai gali būti didesni, nes arba išvis nėra, arba yra labai ribotas viešasis finansavimas patvirtinimo procedūroms.

Pranešta, kad privačios organizacijos / finansavimo šaltiniai turi labiau ribotą vaidmenį. Didžiausias skaičius buvo pastebimas darbo rinkoje, iš jų 40 % šalių, kurios turi patvirtinimo tvarką šiame sektoriuje. Tai taip pat yra gana didelis procentas (36 %) perkvalifikavimo profesiniame mokyme. Tai rodo, kad yra kur tobulėti privačiame sektoriuje (darbdaviai, socialiniai partneriai) įtraukiant juos kaip suinteresuotąsias šalis remti finansškai patvirtinimo procedūras.

12 diagrama. Procentinė išraiška šalių, turinčių patvirtinimo tvarką, pagal sektorius.

Pastaba: galimi keli atsakymai. Netaikoma: Ispanijoje (aukštajame moksle), Lietuvoje (bendrajame ugdyme), Vengrijoje (suaugusiųjų mokyme, aukštajame moksle), Portugalijoje (aukštajame moksle), Suomijoje (suaugusiųjų mokyme, aukštajame moksle), JK-Velse (perkvalifikavimo profesiniame mokyme, suaugusiųjų mokyme). Informacija nėra / nežinau / neatsakė: Austrijoje (pirminiame profesiniame mokyme, suaugusiųjų mokyme), Belgijoje-flandrijoje (viešojo įdarbinimo tarnybose), Danijoje (aukštajame moksle), Islandijoje (aukštajame moksle, suaugusiųjų mokyme, tęstiniame profesiniame mokyme), Slovėnijoje (bendrajame ugdyme).
Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitos.

4.4. Informavimas ir konsultavimas (IAG)

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. Nuo 2014 m. neįmanoma pateikti pažangos³⁹

Pagrindinė mintis 1:

Visose šalyse, kuriose yra patvirtinimo tvarka, numatytas kandidatų informavimas ir konsultavimas bent viename švietimo sektoriuje.

Pagrindinė mintis 2:

Nors informavimas ir konsultavimas gali būti prieinami skirtingais aspektais patvirtinimo procese, tačiau tai nėra privaloma.

Pagrindinė mintis 3:

Informavimo ir konsultavimo teikimas yra labiausiai paplitęs pirminio profesinio mokymo (96 %), tęstinio profesinio mokymo (82 %) ir aukštojo mokslo sektoriuose (81 %).

Pagrindinė mintis 4:

Patvirtinimo procesas yra dažniausiai aptariamas aspektas teikiant informavimo ir konsultavimo paslaugas viename ar keliuose sektoriuose 34 šalyse.

2012 m. Tarybos rekomendacijoje dėl patvirtinimo nustatoma prieiga prie tinkamo informavimo ir konsultavimo, kaip viena iš sąlygų, kurios gali paskatinti patvirtinimo parengimą ir įgyvendinimą (Europos Taryba Sąjunga, 2012 m., P. 3). Rekomendacijoje sakoma, kad valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų patvirtinimo tvarkose būtų numatyti įvairūs informacijos sklaidimo būdai ir konsultavimo dėl patvirtinimo naudos ir galimybių, bei atitinkamų procedūrų.

2016 m. apraše buvo įtraukti klausimai dėl informavimo ir konsultavimo tik švietimo sektoriuje. 34 iš 35 šalių su patvirtinimo tvarka (vienoje ar daugiau švietimo sektorių), informavimo ir konsultavimo paslaugos teikiamos kandidatams bent viename švietimo sektoriuje. 14 iš šių šalių yra informavimo ir konsultavimo nuostata keturiuose ar penkiuose skirtinguose švietimo sektoriuose ir 14 šalių dviejuose ar trijuose skirtinguose sektoriuose. Šešios šalys teikia informavimo ir konsultavimo paslaugas tik viename sektoriuje. Dvi šalys negalėjo pateikti atsakymo dėl tam tikrų decentralizacinių procesų švietimo sektoriuose. Pavyzdžiui, Danijoje informavimą ir konsultavimą aukštajame moksle teikia atskira institucija, todėl neįmanoma pateikti nacionalinės pozicijos. Panašiai Suomijos suaugusiųjų švietime, liberalios suaugusiųjų mokymo organizacijos turi įvairias sistemas: kai kuriose organizacijose informavimas ir konsultavimas yra prieinamas, kitose – ne. Nėra teisės aktų dėl patvirtinimo neformaliame suaugusiųjų švietime, todėl paslaugų teikėjai turi nuspręsti, kaip jie atliks patvirtinimo procedūras.

Duomenų analizė pagal sektorių rodo, kad informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimas yra labiausiai paplitęs pirminiame profesiniame mokyme (96 %, 26 šalyse), tęsiniame profesiniame mokyme (82 %, 23 šalyse) ir aukštajame moksle (81 %, 22 šalys). Tai yra palyginti mažai paplitę bendrajame ugdyme (69 %, 11 šalių) ir suaugusiųjų švietimas (74 %, 17 šalių).

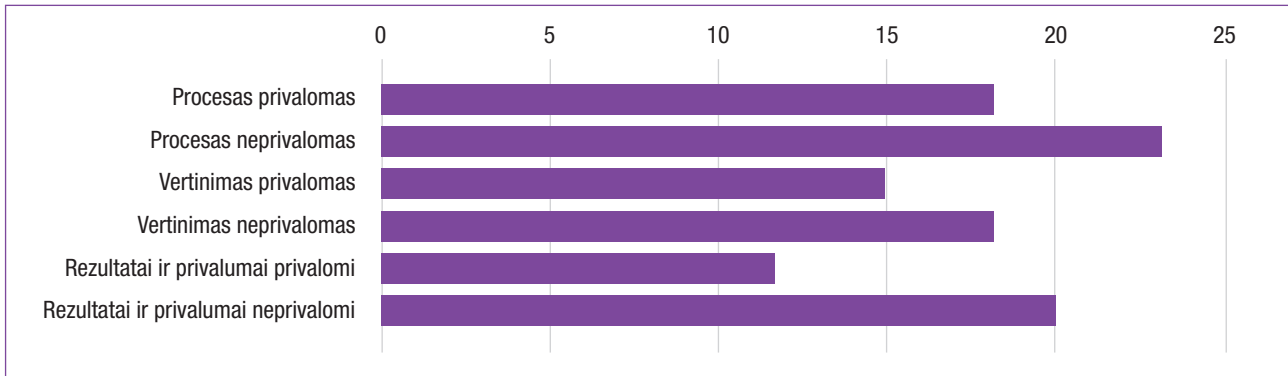
Toms šalims, kurios kandidatams teikia informavimą ir konsultavimą, veikla gali būti suskirstyta į tris aspektus: pats patvirtinimo procesas: neformaliu būdu įgytų įgūdžių įvertinimas; ir rezultatai bei nauda. 2016 m. apraše išnagrinėta, ar informavime ir konsultavime yra numatyti šie trys aspektai ir ar tai yra reikalavimas tai padaryti.

Patvirtinimo procesas yra aspektas, kuris dažniausiai aptariamas informavime ir konsultavime – arba kaip reikalavimas, ar ne – viename ar keliuose sektoriuose 34 šalyse. Rezultatai yra aptariami 30 šalių (mažiausiai viename sektoriuje) ir vertinimas yra įtrauktas į informavimą ir konsultavimą 28 šalyse (mažiausiai viename sektoriuje). Informavimas ir konsultavimas gali būti teikiami kai kuriais arba visais trimis skirtingais aspektais bet kuriame šalies švietimo sektoriuje.

⁴¹ Nors informavimas ir konsultavimas buvo aptarti 2014 m. bendroje ataskaitoje, pagrindinis dėmesys buvo skiriamas informavimo ir konsultavimo supratimui, o ne tam, ar informavimas ir konsultavimas yra reikalavimas.

13 paveikslėlyje parodytas skaičius šalių, teikiančių informavimo ir konsultavimo paslaugas. Tai rodo kad nors daugelyje šalių siūlomas informavimas ir konsultavimas, daugeliu atveju tai nėra reikalavimas.

13 pav. Šalys, kuriose yra patvirtinimo tvarka, teikiančios informavimą ir konsultavimą viename ar keliuose sektoriuose.

Pastaba: galimi keli atsakymai. Informacija neteikiama / nežinau / dabar atsakymas: Belgija-Flandrija (tęstinis profesinis mokymas), Belgija Prancūzų bendruomenė (suaugusiųjų švietimas), Bulgarija (bendrasis ugdymas), Kipras (pirminis profesinis mokymas, tęstinis profesinis mokymas), Vokietija (bendrasis ugdymas), Danija (aukštasis mokslas), Graikija (tęstinis profesinis mokymas, suaugusiųjų švietimas), Ispanija (aukštasis mokslas), Suomija (bendrasis ugdymas), Islandija (aukštasis mokslas, tęstinis profesinis mokymas, suaugusiųjų švietimas), Italija (aukštasis mokslas, pirminis profesinis mokymas, tęstinis profesinis mokymas), Lietuva (bendrasis ugdymas), Nyderlandai (tęstinis profesinis mokymas, suaugusiųjų švietimas), Švedija (aukštasis mokslas, suaugusiųjų švietimas), Slovėnija (bendrasis ugdymas), JK- Velsas (suaugusiųjų švietimas, tęstinis profesinis mokymas), JK-Anglija ir Š. Airija (pirminis profesinis mokymas). Netaikoma: JK-Anglija ir Šiaurės Airija (suaugusiųjų švietimas).
Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitos.

4.5. Nuorodos į nacionalines kvalifikacijų sistemas ir sąrangas

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. Švietimo sektoriuje mokymasis gali būti pripažįstamas per patvirtinimą 78 % šalių, norint gauti formalų išsilavinimą ir / arba įgyti bent modulį / dalinę kvalifikaciją ar formalaus išsilavinimo kreditą pagal Nacionalines kvalifikacijų sąrangas (NKS) ; tai buvo įmanoma tik 35 % šalių, įtrauktų į 2014 m. aprašą.

Pagrindinė mintis 1:

Egzistuoja ryšys tarp patvirtinimo priemonių ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) mažiausiai viename sektoriuje (švietimas, darbo rinka, trečiasis sektorius) 31 šalyje.

Pagrindinė mintis 2:

Nors informavimas ir konsultavimas gali būti prieinami skirtingais aspektais patvirtinimo procese, tačiau tai nėra privaloma.

Pagrindinė mintis 3:

Švietimo sektoriuje yra ryšys tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) 28 šalyse. Šiose šalyse patvirtinimas gali būti naudojamas gauti (dalinį ar pilną) kvalifikaciją pagal Nacionalinę kvalifikacijų sąrangą (NKS) bent viename iš švietimo sektorių. Darbo rinkoje, yra ryšys tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) dviejuose trečdaliuose šalių, kuriose egzistuoja patvirtinimas. Ryšiai tarp vertinimo ir formaliojo švietimo trečiame sektoriuje yra silpnai, tačiau yra keletas gerosios praktikos pavyzdžių.

Pagrindinė mintis 4:

Maždaug 75 % šalių taiko vienodus patvirtinimo standartus bent viename švietimo sektoriuje, kaip ir formaliojo švietimo sistemoje.

Pagrindinė mintis 5:

23 šalyse sertifikatai, gauti per patvirtinimą, nesiskiria nuo įgytų formaliuoju būdu bent viename švietimo sektoriuje.

Nacionalinių kvalifikacijų sąrangų kūrimo procesas kai kuriose šalyse vis dar vyksta, pvz., Italijoje ar Ispanijoje, kur ši sistema oficialiai nepriimta; kitose šalyse, pvz., Austrijoje, neseniai buvo priimta, bet dar nėra visuotinai naudojama. Tarybos pasiūlymas dėl Europos kvalifikacijų sąrangos rekomendacijos mokymuisi visą gyvenimą numatomas 2017 m. Ši rekomendacija prisidės prie politinių tikslų įgyvendinimo, kurie turi būti nustatyti gebėjimų darbotvarkėje gerinant mobilumą dėl daugiau matomų ir patikimų įgūdžių ir kvalifikacijų.

2012 m. Tarybos rekomendacijoje dėl patvirtinimo valstybės narės prašomos užtikrinti, kad patvirtinimo tvarka būtų susieta su nacionaline kvalifikacija ir atitiktų Europos kvalifikacijų sąrangą.

Tai gali būti dalinis ar pilnas kvalifikacijos įgijimas pagal Nacionalinę kvalifikacijų sąrangą (NKS), kreditų ir/ arba prieigos prie formaliojo švietimo, numatyto Nacionalinėje kreditų sąrangoje (NKS). Yra ryšys tarp patvirtinimo tvarkos ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) bent viename sektoriuje (švietimo, darbo rinkos, trečiajame sektoriuje) 31 šalyje.

4.5.1. Ryšys tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) švietimo sektoriuje

Nors 2010 m. ir 2014 m. klausimai nebuvo visiškai tokie patys kaip 2016 m., ryšys tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) buvo išnagrinėtas kiekvienų metų aprašo leidime. 2016 m. 78 % tiriamųjų šalių, mokymasis įgytas patvirtinant neformalųjį ir savaiminį mokymąsi gali būti naudojamas gauti formalųjį išsilavinimą arba tam tikrą pripažinimą formaliajame švietime; tai gali būti, pavyzdžiui, modulių / dalinės kvalifikacijos forma, ar kreditas Nacionalinėje kvalifikacijų sąrangoje (NKS). Rodikliai pastebimai išaugo nuo 2010 m., kai tai buvo įmanoma tik 35 % šalių, tuo metu įtrauktų į aprašą. 2010 m. daugiau kaip 50 % šalių buvo diskutuojama plėtoti ryšį tarp patvirtinimo ir jų Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS). Nuo 2010 m. šis skaičius sumažėjo ir dabar yra 25 %.

10 lentelė. Sąsajos tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) švietimo sektoriuje (bent vienoje švietimo srityje).

Mokymasis įgyjamas per neformalias / neoficialias priemones gali būti naudojamos norint įgyti bet kurią kvalifikaciją, esančią Nacionalinėje kvalifikacijų sąrangoje (NKS) (13)	Mokymasis įgyjamas per neformalias / neoficialias priemones gali būti naudojamas tam, kad įsigyti kai kurias kvalifikacijas, esančias Nacionalinėje kvalifikacijų sąrangoje (NKS) (16)
Belgija (Flandrija), Šveicarija, Prancūzija, Airija, Lietuva, Latvija, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Lenkija, Rumunija JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Velsas	Belgija (Flandrija), Bulgarija, Šveicarija, Vokietija, Danija, Ispanija, Prancūzija, Airija, Latvija, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Slovėnija, Slovakija
Mokymasis įgyjamas per neformalias / neoficialias priemones gali būti naudojama įsigyti modulius arba dalinę kvalifikaciją pagal Nacionalinę kvalifikacijų sąrangą (NKS) (22)	Mokymasis įgyjamas per neformalias / neoficialias priemones gali būti naudojamas kreditams įsigyti pagal Nacionalinę kvalifikacijų sąrangą (NKS) (17)
Belgija (Flandrija), Belgija (Pran.), Bulgarija, Šveicarija, Vokietija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Prancūzija, Airija, Islandija, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Slovėnija, Turkija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Velsas ir JK-Škotija.	Belgija (Flandrija), Šveicarija, Danija, Estija, Ispanija, Islandija, Airija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Slovėnija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Velsas ir JK-Škotija.
Mokymasis įgyjamas per neformalias / neoficialias priemones gali būti naudojamos siekiant gauti formalųjį išsilavinimą pagal Nacionalinę kvalifikacijų sąrangą (NKS) (19)	Ryšys tarp neformalaus ir savaiminio mokymosi ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) yra aptariamas (9)
Austrija, Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Bulgarija, Šveicarija, Danija, Estija, Ispanija, Airija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Latvija, Lietuva, Malta, Nyderlandai, Norvegija, Slovėnija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija, JK-Škotija, JK-Velsas.	Vokietija, Graikija, Italija, Kipras, Vengrija, Austrija, Slovakija, Suomija, Švedija

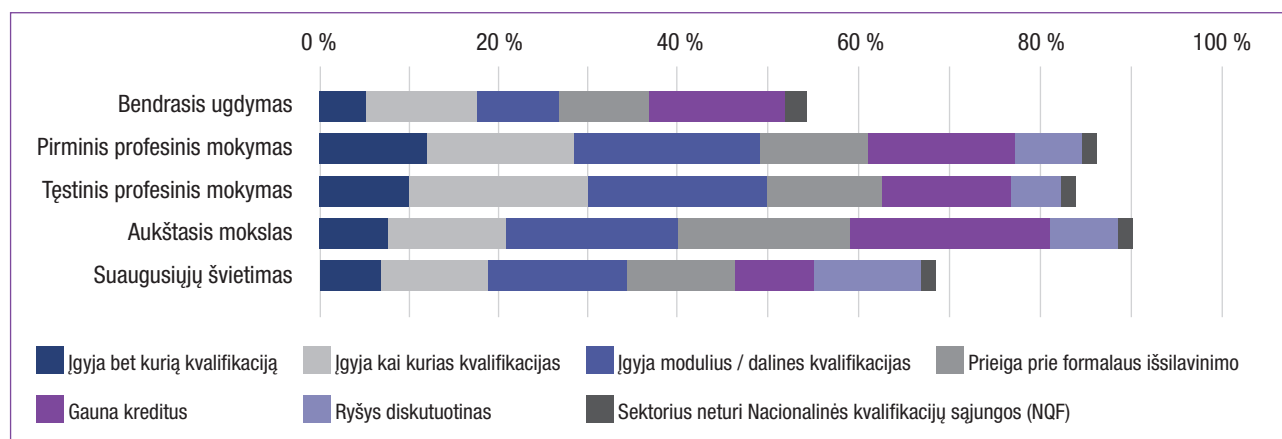
Pastaba: galimi keli atsakymai.

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys

Iš 28 šalių, kuriose egzistuoja ryšys tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) švietimo sektoriuje, tai dažniausiai naudojama norint įgyti modulius ar dalį kvalifikacijos pagal Nacionalinę kvalifikacijų sąrangą (NKS). Kaip parodyta 10 lentelėje, 13 šalių leidžia įgyti bet kokią kvalifikaciją iš Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) bent viename ar keliuose švietimo sektoriuose (labiausiai paplitęs pirminis profesinis rengimas). 16 šalių galima įgyti kai kurias savo kvalifikacijas iš savo Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) viename ar daugiau švietimo sektorių (labiausiai paplitęs tęstinis profesinis rengimas). 10 lentelė taip pat rodo, kad 19 šalių patvirtinimą siekiant gauti formalųjį išsilavinimą. Kitose devyniose, ryšys tarp Neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) yra aptariami viename ar daugiau švietimo sektorių (Vokietijoje, Graikijoje, Italijoje, Kipre, Vengrijoje, Austrijoje, Slovakijoje, Suomijoje ir Švedijoje).

Švietimo sektorių duomenų analizė rodo, kad yra keletas ryšių tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) tarp penkių švietimo srities sektorių. Kaip parodyta 14 paveiksle, ryšys tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) yra labiau paplitęs pirminiame profesiniame mokyme, tęstiniame profesiniame mokyme ir aukštajame moksle nei suaugusiųjų švietimo ir (arba) bendrojo ugdymo sektoriuose. Suaugusiųjų švietimo srityje siekami mokymosi tikslai dažnai nėra tiek daug susiję su kvalifikacijos įgijimu, siekiama suteikti sertifikatus pripažinti su turima kvalifikacija nesusijusius įgūdžius, paremti suaugusiuosius, siekiančius asmenybės atsiskleidimo ar kitų tikslų⁴².

14 diagrama. Ryšys tarp patvirtinimo ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) skirtinguose švietimo sektoriuose.

Pastaba: galimi keli atsakymai. Netaikoma (FI, DE, LT viename švietimo posistemėje ar daugiau).
Šaltinis: 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys.

Aukštasis mokslas yra stipriai orientuotas į turimų mokymosi pasiekimų patvirtinimą, kurio pagalba galima patekti į formaliasias studijų sistemas ir siekti formalaus išsilavinimo. Kaip parodyta 14 paveiksle, 48 % šalių su patvirtinimo tvarka aukštajame moksle leidžia naudotis patvirtinimu siekiant gauti formalųjį išsilavinimą. Tęstinio profesinio mokymo, pirminio profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo sektoriai šioje srityje taip pat dirba gana gerai.

4.5.2. Patvirtinimas darbo rinkoje ir trečiajame sektoriuje

4.5.2.1. Ryšys tarp patvirtinimo darbo rinkoje ir formaliajame švietime

Tarp tų šalių, kuriose darbo rinkoje yra patvirtinimo tvarka, 12 šalių yra susijusi su formaliu švietimu. Aštuoniose iš šių šalių patvirtinimas gali būti naudojamas gauti bent dalį kvalifikacijų, įtrauktų į Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos (NKS) (Airijoje, Maltoje, Nyderlanduose, Norvegijoje, Lenkijoje, Jungtinėje Karalystėje-Anglijoje, Škotijoje, Velse ir Airijoje). Norvegijoje, Maltoje, Airijoje, Vokietijoje ir Švedijoje yra patvirtinimo iniciatyvos, kai asmuo gali įgyti tam tikrą kvalifikaciją, neįtrauktą į Nacionalinę kvalifikacijų sąrangą (NKS). Belgijoje-Flamandijoje, ir Belgijos prancūzų bendruomenėje, Airijoje, Italijoje, Maltoje ir Lenkijoje patvirtinimas atleidžia nuo programos dalies.

4.5.2.2. Ryšys tarp patvirtinimo trečiajame sektoriuje ir formaliajame švietime.

Duomenys rodo, kad iš 22 šalių, turinčių patvirtinimo tvarką, trečiajame sektoriuje, 20 šalių nebuvo ryšio su formaliojo švietimo sektoriumi. Tai nenuostabu, kad trečiajame sektoriuje dėmesys skiriamas identifikavimui ir dokumentacijai, o ne vertinimui ir sertifikavimui (Cedefop, 2015 m.) ir tam tikras sektoriaus nenoras formalizuoti švietimo rezultatus (Souto-Otero ir kt., 2005). Tai taip pat gali atspindėti skirtumus tarp abiejų sektorių bendrai nustatytų standartų egzistavimo ir jų naudojimo.

⁴² Žr., pvz., Darkenvaldas ir Merriamas, 1982 m.

Yra įrodymų trijose šalyse (Suomijoje, Italijoje ir Nyderlanduose) ryšių tarp patvirtinimo trečiajame sektoriuje ir formaliojo švietimo⁴³. Nyderlanduose, patvirtinimo iniciatyvos trečiajame sektoriuje yra susietos su formaliojo švietimo sektoriumi ir leidžia naudotis programa, atleidžia nuo programos dalies ir suteikia kvalifikaciją (kvalifikacijos dalį) pagal Nacionalinę kvalifikacijų sąrangą (NKS). Italijoje mokymasis pripažįstamas per patvirtinimą gali atleisti nuo kurso dalies. Suomijoje, patvirtinimo iniciatyvos šiame sektoriuje taip pat gali atleisti nuo kurso dalies ir suteikti kvalifikaciją (kvalifikacijos dalį), kurios nėra Nacionalinėje kvalifikacijų sąrangoje (NKS).

Ryšiai tarp patvirtinimo ir formaliojo švietimo trečiajame sektoriuje yra silpni. Nors kai kurios suinteresuotosios šalys tokių ryšių nelaiko svarbiais siekiant trečiojo sektoriaus veiklos tikslų, jie padeda teikti platų pripažinimą mokymui, kuris vyksta šiame sektoriuje.

4.5.3. Standartai ir sertifikatai

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. Nuo 2014 m. neįmanoma pateikti pažangos.

Pagrindinė mintis 1:

Trys ketvirtadaliai šalių taiko tokius pačius standartus patvirtinimui, bent viename švietimo sektoriuje, kaip ir formaliojo švietimo sistemoje. Trečdalyje šalių standartai, naudojami patvirtinimui bent viename švietimo sektoriuje yra lygiavertis pobūdžio ir lygio, bet ne tokie patys, kokie naudojami formaliajame švietime.

Pagrindinė mintis 2:

Visuose švietimo sektoriuose, išskyrus pirminį profesinį mokymą, yra didesnė dalis šalių, kuriose nėra skirtumų tarp gautų sertifikatų per patvirtinimą ir formaliojo švietimo būdu, nei šalių, kuriose toks skirtumas yra.

Mokymosi rezultatų apibrėžimo standartai dažnai laikomi pagrindiniais patvirtinant neformaliuoju būdu įgytas kompetencijas. Buvo tvirtinama, kad jei jie yra prastai apibrėžti, o ne plačiai pripažinti, mažai tikėtina, kad suteikta kvalifikacija bus naudinga jos turėtojui, nes ji nėra socialiai pripažinta. Standartai taip pat gali būti apibrėžti interesais, neturinčiais socialinio ar techninio teisėtumo, ir tai apribotų kvalifikacijos socialinę vertę (OECD, 2010, p. 37). Nors ne visų patvirtinimo formų tikslas yra gauti pripažintą kvalifikaciją ar sertifikatą, pavyzdžiui, trečiame sektoriuje – standartų apibrėžimas yra pagrindinis elementas patvirtinimo procesų teisėtume ir patikimume (Cedefop, 2015 m.). Standartai „pirmiausia turi būti (iš naujo) apibrėžti ir aprašyti mokymosi rezultatų ar kompetencijų forma „(Cedefop, 2007). Tarybos rekomendacija apibrėžia patvirtinimą kaip įgalios įstaigos „patvirtinimo procesą“, kad asmuo įgyja mokymosi rezultatus pagal atitinkamą standartą „(Europos Sąjungos Taryba, 2012 m., p. 5).

Šiame skyriuje nagrinėjamas santykis tarp naudojamų patvirtinimo standartų ir formaliojo švietimo sistemos standartų⁴⁴. Iš 2016 m. aprašo duomenų matyti, kad trys ketvirtadaliai tirtų šalių (26 iš 35 šalių) naudoja vienodus standartus patvirtinant neformaliuoju būdu įgytas kompetencijas, bent viename švietimo sektoriuje, kaip ir formaliojo švietimo srityje. 12 iš šių šalių⁴⁵ patvirtinimo standartai yra tokie patys kaip ir formalaus ugdymo visuose sektoriuose. Pirminio profesinio mokymo srityje 21 šalis naudoja tuos pačius patvirtinimo standartus kaip formaliajame švietime: tai rodo aukštesnį pirminio profesinio rengimo etapą, derinant standartus ir formalų švietimą, kurį galima tikėtis, atsižvelgiant į tai, kad plačiai naudojami kompetencijos pagrindai ir profesinius standartus toje sektoriuje (Cedefop, 2015 m.). Sektoriai, kurie yra toliau nuo šio suderinimo, yra suaugusiųjų švietimas ir, daug mažiau, tęstinio profesinis mokymas.

12 šalių standartai, naudojami patvirtinimui bent viename švietimo sektoriuje yra lygiavertis pagal pobūdį ir lygį, bet nėra tokie patys kaip naudojami formaliajame ugdyme⁴⁶.

⁴³ Nyderlanduose ir Suomijoje buvo pateikti atsakymai, kurie parodė ryšį su formalaus švietimo sistema, taip pat atsakymas „nesusijęs su formaliojo švietimo sektoriumi“. Taip daroma prielaida dėl projekcinio patvirtinimo pobūdžio egzistavimo trečiajame sektoriuje, t. y. kai kuriuose projektuose yra nuorodos į formaliojo švietimo sektorių, o kai kuriuose – ne.

⁴⁴ Duomenys apie darbo rinką ar trečiąjį sektorių nebuvo surinkti dėl šio klausimo.

⁴⁵ Belgijos (Prancūzų bendruomenė), Bulgarija, Prancūzija, Islandija, Airija, Latvija, Lichtenšteinas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Švedija ir Jungtinė Karalystė-Škotija.

⁴⁶ Belgijos (Flandrija), Kipras, Danija, Estija, Vengrija, Italija, Norvegija, Rumunija, Slovėnija, Ispanija, Šveicarija ir Turkija.

4.5.3.1. Kiek patvirtinimo metu gauti sertifikatai yra skirtingi

Iš viso 23 šalyse bent viename sektoriuje, kuriame sertifikatai gauti patvirtinant, nesiskiria nuo įgytų per formalųjį išsilavinimą. Devyniose šalyse tai taikoma visuose sektoriuose, kur yra patvirtinimo tvarka⁴⁷. Tačiau 22 iš 35 šalių kuriose yra patvirtinimo tvarka, tai yra įmanoma, bent viename švietimo sektoriuje, galima sužinoti, ar sertifikatas buvo gautas per neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų patvirtinimą. Tai kad sertifikatas buvo gautas per neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų patvirtinimą, galima sužinoti iš to kaip pateikiami pažymiai ir atlikimo laikas.

Žvelgiant į duomenis iš sektorių perspektyvos, galima matyti, kad visuose švietimo sektoriuose, išskyrus pirminį profesinį mokymą, yra didesnė dalis šalių, kuriose nėra skirtumų tarp sertifikatų gautų per patvirtinimą ir formaliojo išsilavinimo metu gautas žinias. Aukštajame moksle, šalių, kuriose sertifikatai įsigyti per patvirtinimą nesiskiria nuo įgytų formaliajame švietime, dalis žymiai didesnė (70 %). Priešingai, pirminiame profesiniame mokyme yra didesnė dalis šalių (48 %, atstovaujančių 13 šalių), kur galima žinoti ar sertifikatas buvo gautas patvirtinus dėl kai kurių esamų skirtumų. Dažnai tie patys standartai yra naudojami patvirtinant neformaliuoju būdu įgytas kompetencijas, kaip formaliajame švietime ir įteikiami tie patys pažymėjimai, nors tai dar nėra universali praktika.

4.6. Kokybės užtikrinimas

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. Vis labiau pripažįstama, kad patvirtinimo susitarimai reikalauja tam tikros kokybės užtikrinimo formos, kaip privalomos sąrangos arba kaip neprivalomų gairių, specialiai sukurtų neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų patvirtinimui.

Pagrindinė mintis 1:

Patvirtinimo kokybės užtikrinimas dažnai sprendžiamas per gaires / kodus, arba yra įtrauktas į esamą kokybės užtikrinimo sistemą.

Pagrindinė mintis 2:

Svarbi kokybės užtikrinimo priemonių stiprybė yra nuoseklumas: kokybės užtikrinimo procedūros yra panašios skirtingose institucijose.

2014 m. apraše buvo nagrinėjama patvirtinimo kokybės užtikrinimo padėtis ir buvo naudojamos panašios kategorijos kaip ir 2016 m. apraše. Skaičius šalių, turinčių kokybės užtikrinimo sistemas (angl. Quality Assurance Frameworks – QAF), skirtas specialiai patvirtinimui, išaugo dvigubai nuo 2014 m. iki 2016 m. Tai rodo, kad šalys, kurios 2014 m. turėjo bendrą Kokybės užtikrinimo sistemą (QAF), taikytiną patvirtinime – ar tokios sistemos visai neturėjo, iki 2016 m. pasitvirtino konkrečiai patvirtinimui skirtą Kokybės užtikrinimo sistemą. Be to, daugiau šalių įvedė patvirtinimo gaires per pastaruosius dvejus metus, o šalių skaičius didėjo nuo vienuolikos 2014 m. iki septyniolikos 2016 m. 2016 m. yra mažiau šalių, perduodančių kokybės užtikrinimą institucijai, atsakingai už kvalifikacijų suteikimą.

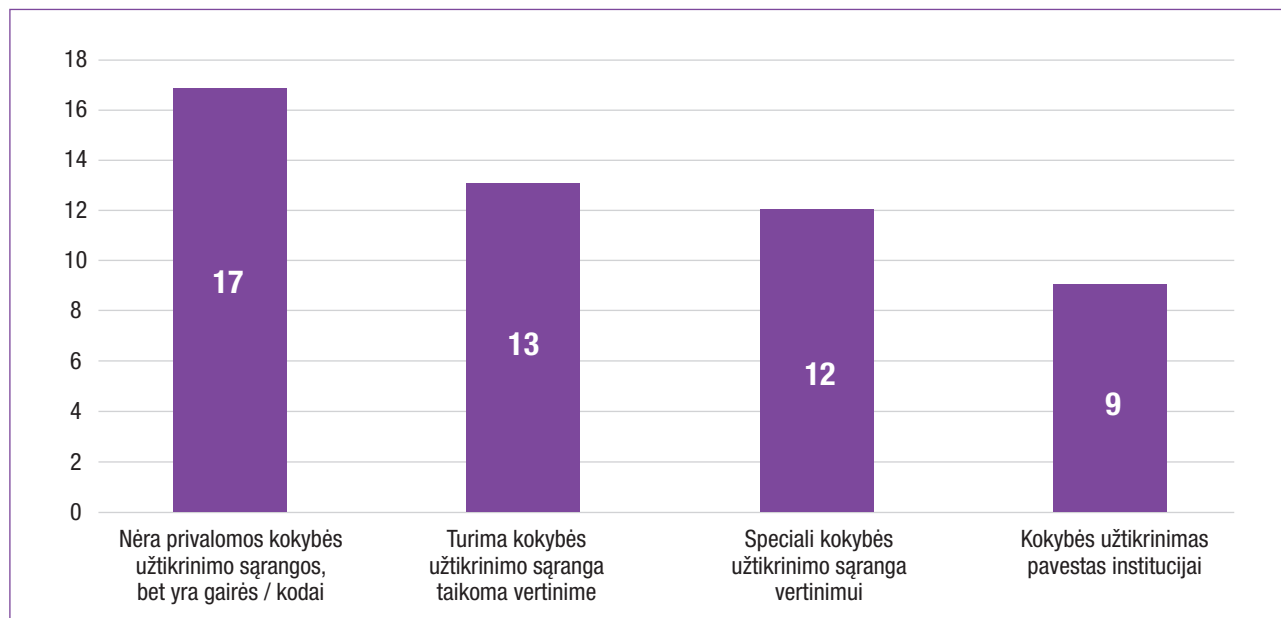
Pagrindinė tendencija, kurią galima pastebėti iš 2016 m. aprašo, yra perėjimas nuo bendrų Kokybės užtikrinimo sistemų, prie specialiai patvirtinimui skirtų Kokybės užtikrinimo sistemų kai kuriose šalyse. Patvirtinimo tvarka vis dažniau pereina prie konkrečios kokybės užtikrinimo formos, kaip privalomos sistemos arba kaip neprivalomų gairių, specialiai sukurtų neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų patvirtinimui.

15 diagramoje parodyta, kad 12 šalių yra Kokybės užtikrinimo sistema, skirta konkrečiai patvirtinimui viename ar keliuose švietimo sektoriuose, kuriuose yra patvirtinimo tvarka. 13 šalių egzistuoja bendros švietimo sektoriaus kokybės užtikrinimo sistemos, taip pat taikomos ir patvirtinimui; 17 šalių neturi privalomų kokybės užtikrinimo sistemų patvirtinimui, bet turi kokybės kodeksus ir (arba) gaires viename ar daugiau sektorių. Tai taikoma visuose sektoriuose, kuriuose yra patvirtinimo tvarkos, Estijoje, Maltoje, Norvegijoje, Švedijoje ir Di-

⁴⁷ Suomija, Prancūzija, Airija, Italija, Latvija, Lichtenšteinas, Malta, Šveicarija ir Jungtinė Karalystė-Škotija.

džiojoje Britanijoje. Yra devynios šalys⁴⁸, kuriose nėra centralizuotos Kokybės užtikrinimo sistemos (QAF), bet kai kuriuose sektoriuose kokybės užtikrinimas yra perduotas institucijai, kuri suteikia kvalifikaciją. Slovakijoje tai taikoma visuose sektoriuose, kurie turi patvirtinimo tvarkas.

15 diagrama. Šalys, kuriose įdiegta kokybės užtikrinimo sistema, viename ar daugiau švietimo sektorių, kuriuose yra patvirtinimo tvarkos.

Pastaba: vienas atsakymas. Netaikoma: Vokietija (aukštasis mokslas), Ispanija (aukštasis mokslas), Kipras (tęstinis profesinis mokymas), Lietuva (suaugusiųjų švietimas, tęstinis profesinis mokymas, pirminis profesinis mokymas, bendrasis ugdymas), Vengrija (suaugusiųjų švietimas), Austrija (bendrasis ugdymas, aukštasis mokslas, suaugusiųjų švietimas, tęstinis profesinis mokymas, pirminis profesinis mokymas). Informacijos nėra / nežinau / neatsako: Belgija (Flandrija) tęstinis profesinis mokymas, Bulgarija (bendrasis ugdymas), Graikija (suaugusiųjų švietimas), Ispanija (suaugusiųjų švietimas), Italija (pirminis ir tęstinis profesinis mokymas), Kipras (pirminis profesinis mokymas), Vengrija (aukštasis mokslas), Slovėnija (bendrasis ugdymas), Suomija (bendrasis ugdymas).

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių inventORIZACIJOS šaltiniai.

Ekspertai buvo paprašyti įvertinti pagrindines kokybės užtikrinimo sistemos patvirtinimui stiprybes patvirtinimui visose šalyse. 16 diagrama rodo, kad dažniausias aspektas 21-oje iš 35 šalių – tai, kad procedūros yra panašios visose institucijose, o tai leidžia užtikrinti nuosekliai taikyti kokybės užtikrinimo sistemą patvirtinimui. Kiti privalumai – tai kad kokybės užtikrinimas apima visus patvirtinimo etapus, kuriuos atitinkami specialistai, taikantys sistemą, žino gerai, paslaugų teikėjams suteikiama parama diegiant sistemą ir kad kokybės užtikrinimas yra labai pritaikytas patvirtinimui.

16 diagrama atskleidžiama daugybę sričių, kuriose reikia tobulėti. Mažiau nei ketvirtadalis šalių mano, kad kokybės užtikrinimas yra lankstus ir lengvai keičiamas pagal poreikį arba kad tarp institucijų yra bendras sutarimas jog sistema veikia gerai.

Sutrumpinimai:

TPM – tęstinis profesinis mokymas

SŠ – suaugusiųjų švietimas

PPM – pirminis profesinis mokymas

AM- aukštasis mokslas

BU- bendrasis ugdymas

⁴⁸ Belgija-Valonija, Suomija, Prancūzija, Graikija, Italija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Nyderlandai, Slovakija.

16 diagrama. Šalys, pateikiančios kokybės užtikrinimo sistemų privalumus viename ar keliuose švietimo sektoriuose, kuriuose yra patvirtinimo tvarka

Pastaba: galimi keli atsakymai. Netaikoma: Slovakijoje (TPM, SŠ). Informacija nėra / nežinau: Austrija (PPM, SŠ), Belgija-flandrija (SŠ, AM), Belgija-Pranc. (TPM), Bulgarija (BU), Kipras (TMP), Vokietija (BU, PPM, TPM, AM), Estija (BU), Ispanija (SŠ, AM), Suomija (BU, SŠ), Prancūzija (PPM, AM), Vengrija (SŠ, AM), Islandija (TPM, SŠ, AM), Italija (AM), Lietuva (BU), Slovėnija (BU, PPM), Švedija (PMP), Portugalija (AM), JK-Anglija ir Šiaurės Airija (PPM, AM), JK-Velsas (PMP, TPM, SŠ).

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių inventorizacijos šaltiniai.

4.7. Specialistų profesinės kompetencijos

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. 2016 m. aprašas pateikia panašų vaizdą apie specialistų kompetencijas, kaip ir 2014 m; daugelis šalių praneša, kad nėra privalomų (nustatytų) reikalavimų darbuotojams, atliekantiems patvirtinimą.

Pagrindinė mintis 1:

Daugelyje šalių nėra privalomų (nustatytų) reikalavimų, susijusių su patvirtinimo darbuotojais. Tai buvo labiausiai paplitę aukštajame moksle.

Pagrindinė mintis 2:

Jeigu yra nustatyti reikalavimai, jie dažniau skirti darbuotojams dalyvaujantiems vertinime nei informavime ir konsultavime (IAG).

Pagrindinė mintis 3:

Labiausiai paplitę reikalavimai, pateikti 2016 m., yra kvalifikacijos kurios nėra būdingos patvirtinimo atlikimui, ir atitinkamam profesiniam mokymui.

Šiame skyriuje aptariamos darbuotojų, vykdančių patvirtinimą, kompetencijos⁴⁹.

2014 m. ataskaitoje nurodoma darbuotojų, vykdančių patvirtinimą kvalifikacija ir kompetencija, ypač vertintojų, kaip didžiausias iššūkis. 2014 m. ataskaita nustatė, kad reikalavimai patvirtinimo specialistų kvalifikacijai, patirčiai ir mokymuisi skiriasi. Privalomi reikalavimai patirčiai buvo nustatyti dažniau, tačiau tik keliose šalyse buvo nustatyti mokymosi reikalavimai ir nebuvo nustatytų specialių reikalavimų dėl kvalifikacijos.

Duomenys, pateikti 2016 m. aprašo atnaujinimui, patvirtina šias išvadas, daugelis šalių pranešė, kad jos neturi privalomų (nustatytų) reikalavimų darbuotojams, dalyvaujantiems patvirtinime. Labiausiai paplitę reikalavimai yra kvalifikacijos, kurios nėra tiesiogiai susiję su patvirtinimu ir atitinkamu profesiniu mokymu. Skirtinai nuo 2014 m., 2016 m. ataskaitoje pateikiama, kad patirtis yra mažiau paplitęs reikalavimas.

17 diagramoje pateikti reikalavimų darbuotojams duomenys 2016 m. Pateikiamas šalių skaičius, kurios turi patvirtinimo tvarką bent viename švietimo sektoriuje, kurioje nustatyti reikalavimai informavimui ir konsultavimui (IAG) bei patvirtinimą vykdančiams darbuotojams.

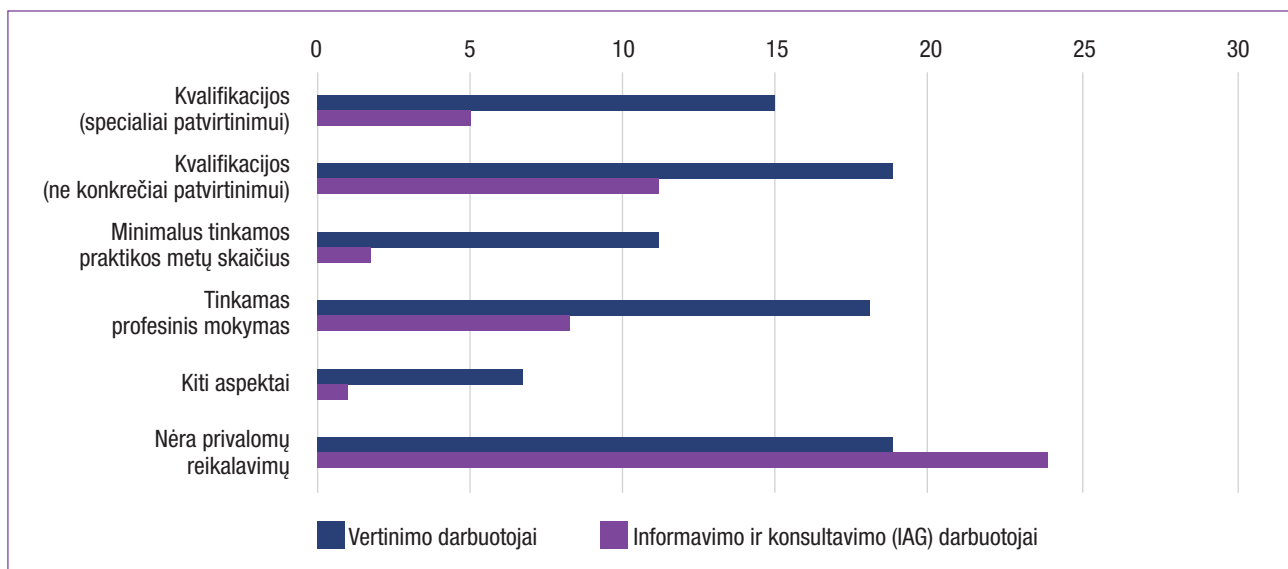
⁴⁹ Šiame skyriuje aptariami tik švietimo sektoriai, nes šalys nebuvo apklausiamos dėl darbo rinkos ir trečiojo sektoriaus.

Tiek informavimo ir konsultavimo (IAG), tiek vertinimo darbuotojams, kur yra privalomi (nustatyti) reikalavimai, dažniausiai pasitaikantis reikalavimas yra kvalifikacijos, kurios nėra tiesiogiai susiję su patvirtinimo atlikimu. Antrasis labiausiai paplitęs reikalavimas yra atitinkamas kvalifikacijos kėlimas.

Duomenys rodo, kad dažniau nustatyti reikalavimai vertinimo personalui nei informavimo ir konsultavimo specialistams (IAG). Gali būti, kad vertinimo kursai yra labiau paplitęs reikalavimas, nes tai yra bendras mokytojų rengimo elementas arba tam yra teikiama pirmenybė, lyginant su informavimu ir konsultavimu. Informavimo ir konsultavimo specialistai dažniausiai būna labai įvairūs, nuo aukštojo mokslo konsultantų, iki žmogiškųjų išteklių specialistų įmonėse. Informavimo ir konsultavimo darbuotojams paprastai nėra taikomi reikalavimai (24 šalyse). Tas pats yra vertinimo darbuotojams (19 šalių).

Sektorius, kuriame rečiausiai taikomi reikalavimai darbuotojams yra aukštasis mokslas. Profesinis rengimas/ kvalifikacijos kėlimas yra dažniau pastebimas pirminiame ir tęstiniame profesiniame mokyme, palyginti su kitais sektoriais. Tai gali būti dėl tam tikros profesinės patirties, būdingos sektoriui poreikio.

17 diagrama. Šalys, nustatančios reikalavimus informavimo ir konsultavimo (IAG) ir vertinimo darbuotojams viename ar keliuose švietimo sektoriuose, kuriuose yra patvirtinimo tvarka.

Pastaba: galimi keli atsakymai. Vertinimo darbuotojai: netaikoma Vokietijai (SŠ), Graikijai (TPM), Kipras (TPM), Lietuva (BU), Austrija (TPM, SŠ), Slovakija (TPM, SŠ), JK-Velsas (TPM, SŠ). Informacija nepasiekama / nežinau / neatsako atsakymai: Belgija-fl (SŠ, TPM), Bulgarija (BU), Kipras (TPM), Graikija (PPM), Islandija (TPM, SŠ, AM), Slovėnija (BU). • IAG darbuotojai: netaikoma Austrija (TPM, AM), Graikija (TPM, SŠ), Slovakija (TPM, SŠ), Turkija (SŠ), JK-Velsas (TPM, SŠ), Švedija (SŠ, AM). Informacija nepasiekama / nežino / atsako į atsakymus: Belgija-fl (BU, TPM, PPM), Belgija -pran. (TPM, SŠ), BG (BU), Kipras (pirminio mokymo, tęstinio mokymo), Ispanija (AM), Islandija (TPM, SŠ, AM), Italija (AM), Malta (TPM), Nyderlandai (AM), Slovakija (BU), JK- Anglija, Šiaurės Airija (SŠ).
Šaltinis: 2016 m. Europos šalių inventorizacijos šaltiniai.

Sutrumpinimai:

TPM – tęstinis profesinis mokymas

SŠ – suaugusiųjų švietimas

PPM – pirminis profesinis mokymas

AM- aukštasis mokslas

BU- bendrasis ugdymas

4.7.1.1. Patvirtinimo specialistų mokymas

2014 m. apraše nustatytos kvalifikacijos kėlimo galimybės patvirtinimo specialistams keliose šalyse. Tačiau 2014 m. tik nedaugelyje šalių buvo reikalaujama, kad darbuotojai, kurie dalyvauja patvirtinant, turėtų kelti kvalifikaciją. 2016 m. apraše nustatyta, kad dauguma šalių neturi teisės apmokyti patvirtinimo personalą (23 šalys).

Jei mokymas apibrėžiamas kaip teisė, dažniausiai tai yra abiem darbuotojų tipams- informavimo ir konsultavimo bei vertinimo specialistams: taip yra devyniose šalyse. Penkiose šalyse tik vertinimą vykdančys darbuotojai turi teisę į mokymą; nėra atvejų, kai mokymas yra teisė tik informavimo ir konsultavimo (IAG) darbuotojams. Tai dar labiau pabrėžia didesnę vertinimo darbuotojų svarbą nei informavimo ir konsultavimo specialistų Europos šalyse.

Svarbu atsižvelgti į klausimo formulotę, kur klausiama apie „teisę“ į mokymą. Mažas atsakymo lygis nebūtinai reiškia, kad mokymas neegzistuoja, o tai kad tai nėra „teisė“ patvirtinimo darbuotojams. Mokymas, susijęs su patvirtinimu, gali būti neprivalomas arba teikiamas pagal poreikį, o ne kaip teisė visiems informavimo ir konsultavimo (IAG)/ vertinimo darbuotojams.

Iš sektoriaus perspektyvos dažniau patvirtinimo personalas turėti teisę mokytis pirminiame ir tęstiniame profesiniame mokyme ir bendrajame ugdyme, nei suaugusiųjų švietime ir aukštajame moksle. Aukštajame moksle patvirtinimo darbuotojai neturi galimybių kelti kvalifikaciją (18 šalyse), ir tai dažniausiai pateikiamas atsakymas visuose sektoriuose išskyrus bendrąjį ugdymą.

5. Įgūdžių auditas

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. Nuo 2014 m. gerokai padidėjo galimybė bedarbiams arba asmenims, kuriems gresia nedarbas, atlikti savo turimų įgūdžių auditą.

Pagrindinė mintis 1:
20 šalių integruoja įgūdžių auditą į jau esamas patvirtinimo tvarkas.

Pagrindinė mintis 2:
14 šalių įgūdžių auditas bedarbiams arba asmenims, kuriems gresia nedarbas yra standartas.

2012 m. Tarybos rekomendacija (2012 m. Europos Sąjungos Taryba) kalba apie galimybes bedarbiams arba asmenims, kuriems gresia nedarbas atlikti „įgūdžių auditą“, kurio tikslas – nustatyti jų žinias, įgūdžius ir kompetencijas. Tai turėtų įvykti per tam tikrą laikotarpį, geriausia per šešis mėnesius nuo nustatyto poreikio.

Įgūdžių auditai gali būti naudojami siekiant padėti įvairioms tikslinėms grupėms. Nors jie gali būti svarbūs žmonėms, turintiems žemesnę kvalifikaciją, bedarbiams arba asmenims, kuriems gresia nedarbas, jie taip pat svarbūs darbo ieškantiems asmenims ir tiems, kurie nori keisti ar pradėti naują karjeros kelią. Esant dabartinei migrantų krizei Europoje, reikia priemonių įvertinti trečiųjų šalių piliečių įgūdžius, jų kvalifikacijos ir profesinės patirties integracijai į visuomenę ir darbo rinką. Įgūdžių auditas ir ankstyvas trečiųjų šalių piliečių įgūdžių profiliavimas, kaip pabrėžiama 2008 m. įgūdžių darbotvarkėje⁵⁰ yra ypač svarbūs.

5.1. Įgūdžių audito integravimas į esamas patvirtinimo tvarkas

Dėl aukšto nedarbo lygio visoje Europoje įgūdžių auditai gali būti naudinga priemonė, padedanti padidinti piliečių galimybes darbo rinkoje. Naujų įgūdžių įgyjimo sistema, siūloma įgūdžių darbotvarkėje⁵¹ siekiama pagerinti žemos kvalifikacijos suaugusiųjų užimtumo galimybes Europoje. Naujų įgūdžių įgijimo sistema siūlo įgūdžių vertinimą ir mokymą, atsižvelgiant į individualius poreikius ir galimybę patvirtinti ir pripažinti turimus įgūdžius. Tai paremta idėja, išdėstyta 2012 m. Tarybos rekomendacijoje, asmenims, kurie yra bedarbiai arba kuriems gresia nedarbas pasiūlyti galimybę atlikti įgūdžių auditą, skirtą jų žinioms, įgūdžiams ir kompetencijoms nustatyti.

11 lentelė. Įgūdžių auditai (2014 m.) Ir įgūdžių auditai integruoti į esamas patvirtinimo tvarkas (2016 m.).

2014 m. Šalys, turinčios galimybę atlikti įgūdžių auditą	2016 m. Šalys, integruojančios įgūdžių auditą į esamas patvirtinimo tvarkas
Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Šveicarija, Graikija, Suomija, Prancūzija, Vengrija, Italija, Liuksemburgas, Latvija, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Švedija, Slovėnija, Turkija	Belgija (Flandrija), Belgija (Prancūzų bendruomenė), Šveicarija, Čekija, Danija, Ispanija, Suomija, Vengrija, Airija, Islandija, Italija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Lietuva, Latvija, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Rumunija, JK-Škotija.
17 šalių	20 šalių

Šaltinis: 2014 m. Ir 2016 m. Europos šalių ataskaitų duomenys.

⁵⁰ Europos Komisijos naujų įgūdžių ir darbo vietų darbotvarkė: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=958> [prieinamas nuo 3.2.2017].

⁵¹ 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos rekomendacija dėl Naujų įgūdžių įgijimo sistemos: naujų galimybių suaugusiems. OJ C 484, 24.12.2016, pp. 1-6. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOC_2016_484_R_0001 [prieinamas nuo 3.2.2017].

Iš 36 šalių, įtrauktų į 2016 m. Europos aprašą, 20 integruoja įgūdžių auditą į esamas patvirtinimo tvarkas. Nors duomenys nėra griežtai palyginami⁵², tai rodo nedidelį veiklos aktyvumo padidėjimą nuo 2014 m., kai galimybė atlikti įgūdžių auditą buvo 17 šalių.

5.2. Įgūdžių auditai bedarbiams arba asmenims, kuriems gresia darbo praradimas

2016 m. apraše buvo surinkti duomenys apie įgūdžių audito bedarbiams arba asmenims, kuriems gresia nedarbas prieinamumą. 2014 m. nė viena šalis nesuteikė galimybės atlikti įgūdžių audito per šešis mėnesius po to kai asmuo prarado darbą. 2016 m. aprašas rodo gerokai padidėjusį aktyvumo laipsnį, kaip nurodyta 12 lentelėje.

12 lentelė. Įgūdžių auditai bedarbiams/ asmenims, kuriems grėsia darbo praradimas.

Įteisinta praktika pasiūlyti įgūdžių auditą bedarbiams arba asmenims, kuriems grėsia darbo praradimas	Šalys	Šalių skaičius
Taip, per 3 mėnesius	Danija, Italija, Suomija	3
Taip, per 6 mėnesius	Čekija, Vengrija, Islandija	3
Taip, bet laiko tarpas nėra nurodytas	Belgija (Fl), Belgija (Pr), Šveicarija, Graikija, Airija, Liuksemburgas, Malta, Lenkija	8
Ne, bet siūloma įvesti	Rumunija, Slovakija	2
Ne ir nėra siūlymų įvesti	Lichtenšteinas, Slovėnija, JK-Anglija ir Šiaurės Airija	3
Nėra įgūdžių auditų, bet yra karjeros planavimo paslaugas teikia viešosios įdarbinimo agentūros/ darbo biržos.	Austrija, Bulgarija, Kipras, Danija, Estija, Ispanija, Vengrija, Lietuva, Latvija, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Švedija, Turkija, JK-Škotija, Velsas	16

Pastaba: informacija nepateikta: Prancūzija
Šaltinis: 2014 ir 2016 m. Europos aprašo duomenys

2016 m. aprašas rodo, kad 14 šalių siūlo įgūdžių auditą bedarbiams arba asmenims, kuriems gresia nedarbas. Trys iš šių šalių įgūdžių auditą siūlo per šešis mėnesius (Kroatija, Čekijos Respublika ir Islandija). Trys šalys siūlo atlikti auditą per tris mėnesius (Danija, Italija ir Suomija), o aštuoniolikoje šalių terminų nenurodo (Belgija, Graikija, Airija, Liuksemburgas, Malta, Lenkija ir Šveicarija). Dviejose šalyse (Rumunijoje ir Slovakijoje), nors šiuo metu nėra galimybės pasiūlyti bedarbių ar asmenų, kuriems gresia nedarbas, atlikti įgūdžių auditą, ketinam ateityje jį įdiegti. Iš viso 16 šalių nėra atskiro įgūdžių audito, bet karjeros orientavimo /profesinio planavimo iniciatyvos yra prieinamos valstybinėse įdarbinimo tarnybose. Trijose šalyse bedarbių ar asmenų, kuriems grėsia nedarbas, įgūdžių auditas netaikomas ir nėra jokių iniciatyvų jį įdiegti. Apibendrinant, šis principas taikomas gana aktyviai.

5.3. Įgūdžių audito pobūdis

Įgūdžių audito koncepcija, supratimas, požiūris ir tvarkos labai skiriasi šalyse, įtrauktose į 2016 m. aprašą. Iš 14 šalių, pateiktų 13 lentelėje, kur siūloma atlikti auditą bedarbiams arba asmenims, kuriems gresia nedarbas, pastebimi skirtingi požiūriai į įgūdžių auditą. 13 lentelėje parodyta, kad kai kuriose šalyse asmenys turi aprašyti turimus įgūdžius (11 šalių); kitose asmenys dalyvauja išsamiaame interviu (10 šalių). Asmenys taip pat gali gauti konsultanto pagalbą kartu su įgūdžių aprašu ir išsamiu interviu: taip yra Kroatijoje, Danijoje, Suomijoje, Islandijoje, Italijoje, Liuksemburge ir Lenkijoje.

⁵² 2016 m. Šalies informaciniame dokumente paklausta: ar yra įgūdžių auditas, kaip apibrėžta Tarybos rekomendacijoje, integruotas į vertinimo tvarkas?

13 lentelė. Bedarbiams/ asmenims, kuriems gresia nedarbas, siūlomo įgūdžių audito elementai.

	Pirminių įgūdžių profiliavimas	Konsultanto pagalba	Išsamūs interviu
Belgija (Flandrija)			
Belgija (Prancūzų bendruomenė)	●		
Kroatija	●	●	●
Čekijos Respublika			●
Danija	●	●	●
Suomija	●	●	●
Graikija			
Islandija	●	●	●
Airija	●		●
Italija	●	●	●
Liuksemburgas	●	●	●
Malta	●		
Lenkija	●	●	●
Šveicarija	●		●

Pastaba: galimi keli atsakymai. Belgijos (flamandų bendruomenės) ir Graikijos informacija nepateikta.

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių aprašo duomenys

Kaip ir 2014 m., 2016 m. aprašas rodo, kad įgūdžių auditas paprastai įforminamas dokumente / portfolio, kuriame išdėstomos asmens kompetencijos, įgūdžiai ir gebėjimai. Daugeliu atvejų tai apima „tolimesnių žingsnių“ mokymų planą ir kartais teikia informaciją apie laisvas darbo vietas, į kurias asmuo gali pretenduoti.

6. Patvirtinimo įrankiai ir metodai.

Pagrindinė pažanga nuo 2014 m. 2014 m. – tradiciniai vertinimo metodai (testai ir egzaminai) buvo įprastai naudojami patvirtinimui; dokumentacijos etape, labiausiai paplitę buvo portfolio ir deklaraciniai metodai. 2016 m. duomenys rodo, kad portfolio ir įvairių metodų deriniai yra dažniausiai naudojami kartu su testais ir egzaminais.

Pagrindinė mintis 1:

Dažniausiai naudojami metodai yra portfolio; metodų derinys; ir testai bei egzaminai.

Pagrindinė mintis 2:

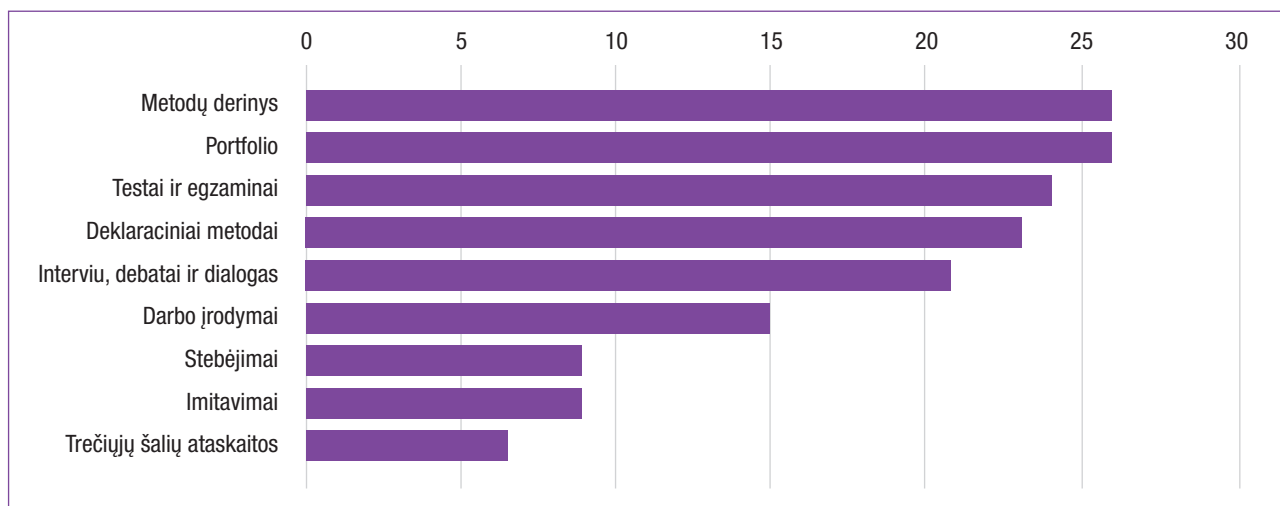
Kai naudojami standartizuoti įrankiai, jie dažniausiai plėtojami nacionaliniu, o ne regioniniu lygiu.

6.1. Įrankiai įrodymų gavimui

Patvirtinimo įrankiai yra patvirtinimo proceso teisėtumo ir patvirtinimo priėmimo pagrindas. Apibendrintajame 2014 m. apraše buvo aptarti patvirtinime naudojami metodai. Jis atskleidė, kad neformalioju ir savaiminiu būdu įgytų įgūdžių pripažinime taikyta metodika iš pagrindų nesiskyrė nuo formaliojo švietimo sektoriuje taikomų pripažinimo metodų, nors ir skyrėsi santykinis skirtingų metodų populiarumas. Dokumentavimo etape dažniausiai naudojamas metodas buvo portfolio, po to pateikiami deklaraciniai metodai ir darbo situacijų imitacijos.

Aprašo duomenys rodo, kad dažniausiai naudojami metodai gauti kandidato įgūdžių ir kompetencijų įrodymus yra portfolio, metodų derinys, bei testai ir egzaminai.

18 paveikslėlis. Šalys, pateikiančios patvirtinimo metodus viename ar daugiau švietimo subsektorių, kuriuose yra patvirtinimo tvarkos.

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių aprašo duomenys (galimi keli atsakymai).

18 paveiksle daugiausia dėmesio skiriama įvairiems metodams, kurie buvo nustatyti kaip „dažnai naudojami“⁵³, norint gauti mokymosi įrodymus. Portfolio yra vienintelis dažniausiai naudojamas patvirtinimo įrodymų

⁵³ Kai kuriuose švietimo subsektoriuose bent jau kai kurie metodai turėjo daug „tuščių“ atsakymų. Mes manome, kad tai yra todėl, kad ekspertai atsakė tik už naudojamus metodus, o ne pažymėjo juos kaip „nenaudojama“ arba „retai naudojama“.

gavimo būdas, naudojamas 26 šalyse, kuriose bent viename švietimo subsektoriuje yra patvirtinimo tvarkos. Kaip parodė 2014 m. aprašo Patvirtinimo ataskaita, portfolio yra plačiai naudojami skirtingais patvirtinimo etapais (identifikavimas, vertinimas ir dokumentavimas) (Europos Komisija ir kt. 2014b). Metodų derinys yra vienodai populiarus šalių skaičiaus atžvilgiu. Testai ir egzaminai, deklaratiniai metodai ir pokalbiai, debatai ir dialogas taip pat vyrauja daugelyje šalių.

18 pav. Patvirtinama, kad panašūs patvirtinimo metodai yra naudojami formaliajame švietime, bet naudojamų metodų populiarumas skiriasi nuo patvirtinimo iki formaliojo išsilavinimo. Portfolio yra labiau vertinami patvirtinime nei formaliojo švietimo srityje. Metodų derinio populiarumas leidžia manyti, kad vertinant dažniausiai remiamasi skirtingų vertinimo metodų rezultatų trianguliacija.

Skirtingi metodai turi skirtingus pranašumus ir trūkumus (Europos Komisija ir kt., 2014a). Metodų derinys gali remtis jų tarpusavio papildomumu. Taip pat svarbu užtikrinti, kad pasirinkti metodai atitiktų siekiamą tikslą, atsižvelgiant į siekiamą įvertinti žinių, įgūdžių ir gebėjimų gylį (Cedefop, 2015 m.).

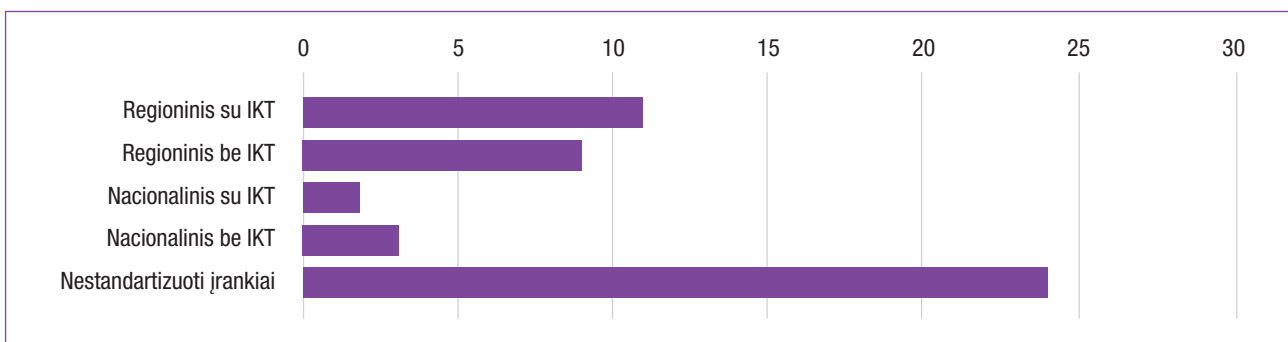
Švietimo sektoriaus duomenų analizė rodo įdomius niuansus. 2014 m. aprašo sintezės ataskaitoje pastebėta didesnė neformaliųjų būdu įgytų įgūdžių patvirtinimo metodikos įvairovė aukštesniuose mokymo lygiuose. 2016 m. aukštajame moksle yra didelė dalis (63 %) šalių, turinčių patvirtinimo susitarimus naudoja portfelius, o tik nedidelė dalis (26 %) naudoja testus ir egzaminus; tai yra daug mažesnė dalis nei bet kurio kito subsektoriaus atžvilgiu.

Tik 25 % šalių naudojami metodų deriniai bendrojo ugdymo mokyklose, maždaug pusė visų kitų subsektorių. Mažas darbo įrodymų naudojimas bendrojo ugdymo ir suaugusiųjų švietimo subsektoriuose atspindi abiejų subsektorių, kurie yra toli nuo darbo rinkos, pobūdį. Trečiųjų šalių ataskaitos, modeliavimas ir stebėjimai naudojami tik nedidėleje visų šalių subsektorių dalyje, išskyrus profesinį mokymą ir tęstinį profesinį mokymą, kur iki ketvirtadalio šalių šie metodai buvo dažnai naudojami. Šie faktai reikalauja tolesnio tyrimo, siekiant išsiaiškinti ar yra daugiau galimybių naudoti modeliavimus ir stebėjimus patvirtinant.

6.2. Standartizuotų įrankių naudojimas

Standartizuotos priemonės gali integruoti procesus ir didinti patvirtinimo sąmoningumą. Tačiau 2016 m. aprašo duomenys rodo, kad naudojami standartizuoti įrankiai nėra plačiai paplitę. Kaip parodyta 19 paveiksle, 24 šalys neturi vienodų priemonių ar šablonų, naudojamų viename ar daugiau švietimo subsektorių. Tam tikru būdu buvo naudojama standartizuotomis priemonėmis iš viso 18 šalių bent viename sektoriuje. Tai daugiausia šalies mastu standartizuotos informacinių ir komunikacinių technologijų priemonės, atspindinčios standartinių priemonių kūrimą dažniausiai nacionaliniu lygiu.

19 pav. Šalys kuriose nacionaliniu / regioniniu lygiu standartizuoti įrankiai / šablonai, naudojami patvirtinimo procedūrose viename arba daugiau švietimo subsektorių, kuriuose yra patvirtinimo susitarimai

Pastaba: galimi keli atsakymai. Netaikoma: Nyderlandai (BU), Austrija (BU), Portugalija (AM), Slovakija (TPM, SŠ), JK-Velsas (TPM). Informacija apie nepriimtinas / nežinomo / „neatsakymo“ atsakymus: Belgija -fl (TPM), Kipras (TPM), Lietuva (PPM, TPM, SŠ, AM), Liuksemburgas (BU, SŠ), SI (BU, PPM, TPM), Švedija (PPM, AM, SŠ), JK-Anglija ir Šiaurės Airija (SŠ).

Šaltinis: 2016 m. Europos šalių aprašų duomenys.

Švietimo subsektorių duomenys rodo, kad standartizuotos priemonės / šablonai yra retai naudojami aukštojo mokslo srityje: jie nėra naudojami 70 % šalių su aukštojo mokslo pripažinimo tvarka, kuri gali atspindėti aukštą šio sektoriaus švietimo įstaigų nepriklausomumo laipsnį. Jie taip pat yra nepanaudoti pusėje šalių, kuriose apskritai yra patvirtinimo tvarka švietime (aštuonios šalys). Dažniausiai naudojami standartizuoti įrankiai kiekviename subsektoriuje nacionaliniu lygmeniu standartizuotos su IKT susijusios priemonės suaugusiųjų švietime ir aukštojo mokslo srityje ir bendrojo ugdymo, pirminio profesinio mokymo ir tęstinio profesinio mokymo priemonės. Atsižvelgiant į šią požiūrių įvairovę, svarbu įvertinti IKT privalumus ir trūkumus IKT. Pavyzdžiui, suaugusiųjų mokyme nepakankamai naudojamos informacinės technologijos gali didinti skaitmeninę atskirtį.

7. Reziومه

7.1. Patvirtinimo priemonės, strategijos ir prioritetai

Plėtros sritys: koordinavimo mechanizmų kūrimas; visapusiškai užtikrinta ir suderinta tvarka; nacionalinių strategijų priėmimas ir įgyvendinimas.

2016 m. aprašas rodo, kad 36 šalyse yra patvirtinti planai arba jie planuojami patvirtinti. Dauguma nacionalinių vertinimo metodų susideda iš nacionalinių priemonių, apimančių visus sektorius, sukūrimo. Tačiau kai kuriose šalyse (apie trečdalyje) patvirtinimo tvarka yra atskiruose sektoriuose. Kai kuriais atvejais jie apima tik tam tikrus sektorius (švietimas, darbo rinka, trečiasis sektorius) arba tam tikras švietimo dalis. Koordinavimas yra svarbus aspektas, ypač kai yra sektorių ar regionų susitarimai. Tačiau koordinavimo mechanizmai galioja tik 20 šalių, pagal 2016 m. aprašą; tai vystymosi aspektas.

2016 m. aprašas rodo, kad patvirtinimas vis dar yra švietimo iššūkis klausimas ir dar daug reikia padaryti, kad būtų galima taikyti patvirtinimą darbo rinkoje ir trečiajame sektoriuje. Švietimo srityje tai yra tie subsektoriai, kurie turi glaudesnius ryšius su darbo rinka (tęstinio profesinio mokymo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo), kurie dažniau turi patvirtinimo tvarką. Nedarbo mažinimas, įgūdžių gerinimas ir darbo vietų suderinimas yra labiausiai paplitusios priežastys, nurodytos 2016 m. apraše, pagrindžiančios tam tikrų sektorių prioritetų nustatymą. Iššūkis ateityje bus užtikrinti išsamesnį ir suderintą patvirtinimą pagrįstą susitarimais, apimančiais daugybę sektorių ir aplinkybių kur vyksta mokymasis.

Pažanga kuriant nacionalines patvirtinimo strategijas buvo reikšminga. Tačiau apie 25 % šalių, vis dar neturi nacionalinės strategijos. Nors šios šalys kuria tokias strategijas, tikimasi didelės pažangos per ateinančius dvejus metus.

7.2. Prieinamumas, prioritetinės grupės ir duomenų stebėseną

Plėtros sritys: duomenų rinkimo gerinimas; pritraukimas tikslinių grupių, kurios šiuo metu nepakankamai atstovaujamos ir yra nepalankioje padėtyje; teigiamo požiūrio į informavimą ir konsultavimą formavimas bei paslaugų teikėjų įtraukimas; finansavimo iš privačių šaltinių didinimas.

Turimi duomenys rodo, kad patvirtinimo naudojimas išaugo per paskutinius dvejus metus. Tačiau duomenys vis dar yra riboti ir nevisiškai atspindi patvirtinimo iniciatyvas. Tai yra sritis kur reikia pažangos, nes tai apsunkina ekonominės naudos analizę ar poveikio įvertinimą.

Suaugusieji mokiniai, darbuotojai ir žemos kvalifikacijos asmenys yra pagrindiniai švietimo patvirtinimo vartotojai, o savanoriai ir jauni žmonės yra svarbūs trečiojo sektoriaus tikslinės grupės atstovai. Vyresnio amžiaus darbuotojai, žmonės su negalia, savanoriai, migrantai / pabėgėliai, jaunimas ir mokyklos nebaigusieji gauna mažiau dėmesio. Ankstyvo įgūdžių profiliavimo įvedimas trečiųjų šalių piliečiams pareikalaus aktyvesnio patvirtinimo taikymo. Atsižvelgiant į kai kurias šių politinių prioritetų grupes ir patvirtinimo potencialą, bus būtina keistis patirtimi.

Tai ypač svarbu, nes patvirtinimas yra socialinės įtraukties priemonė, vertinama kaip svarbus daugelio šalių prioritetas. Tolesnis informuotumo didinimas ir lokalizuotas bei integruotas požiūris pritraukti nepalankioje

padėtyje esančias grupes į patvirtinimą yra būtinas. Didesnis jaunimo, visuomeninių organizacijų, privačių įdarbinimo tarnybų, informavimo ir konsultavimo paslaugų teikėjų įsitraukimas į patvirtinimą sudarytų galimybę prisidėti prie šio tikslo, pritaikant konkrečios tikslinės grupės poreikiams. Informavimas ir konsultavimas dažnai nėra reikalavimas (nors jis gali būti prieinamas) daugelyje patvirtinimo iniciatyvų / priemonių Europoje. Tai rodo, kad kai kurie besimokantieji neturi galimybės gauti informacijos apie patvirtinimą. Taip pat atrodo, kad gali privačios organizacijos ir asmenys galėtų finansiškai paremti patvirtinimo veiklas.

Atsižvelgiant į tai, kad patvirtinimas gali turėti teigiamos įtakos darbo rinkai – panaudoti žmonių turimus įgūdžius įdarbinimo ir karjeros perspektyvoms – gali būti daugiau pritrauktos suinteresuotos verslo įmonės teikiant finansavimą remti patvirtinimą.

7.3. Suinteresuotosios šalys

Plėtros sritis: suinteresuotųjų įsitraukimas galėtų būti panaudotas siekiant ištirti kaip suinteresuotųjų šalių koordinavimas galėtų būti plėtojamas, siekiant tobulinti patvirtinimo iniciatyvų veiksmingumą ir teisėtumą.

Yra skirtingų būdų, kaip suinteresuotieji asmenys dalyvauja patvirtinimo veikloje skirtinguose sektoriuose. Vyriausybės ir nacionalinės organizacijos yra paprastai pagrindinės įstaigos, atsakingos už patvirtinimą, atlieka daugelį funkcijų, bet daugiausia veikia kaip koordinatoriai. Mokymo teikėjai yra atsakingi už patvirtinimo procesą, susidedantį iš keturių patvirtinimo etapų. Darbdaviai, Profesinės sąjungos ir prekybos rūmai turi būti skatinami dalyvauti patvirtinime, ypač suderinti su švietimo ir mokymo iniciatyvomis.

Šio aprašo atnaujinimo metu surinkti duomenys gali būti naudingi siekiant palyginti kaip skiriasi suinteresuotųjų šalių įsitraukimas į patvirtinimą švietimo subsektoriuose. Šie palyginimai gali paskatinti diskusijas dėl sąlygų 2012 m. Tarybos rekomendacijos, kurioje raginama koordinuoti veiklą tarp suinteresuotųjų šalių. Duomenys ir svarstymai apie tai, kaip svarbu koordinuoti suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą gali būti naudojami norint išsiaiškinti, kiek suinteresuoti subjektai nori kurti tvarius aljansus, atviras bendruomenes arba, konkrečiau – praktikos bendruomenes, skirtas patvirtinimo specialistams.

7.4. Procesai ir rezultatai

Plėtros sritis: numatoma pažanga susiejant patvirtinimą ir nacionalinius kvalifikacijų standartus; reikia susieti trečiojo sektoriaus ir darbo rinkos patvirtinimą su kvalifikacijomis ir kvalifikacijų sąranga; kokybės užtikrinimo susitarimai turi garantuoti minimalų kokybės sąlygų nustatymą.

Nuo 2010 m. valstybės narės palaipsniui kuria didesnius ryšius tarp patvirtinimo ir nacionalinės kvalifikacijos sąrangos. Šiuo metu apie 78 % šalių turi tokių ryšių; likusiose šalyse jų steigimas yra aptariamas. Remiantis šia didele pažanga, darbas tęsis artimiausius dvejus metus. Keturi patvirtinimo etapai yra naudojami švietime, darbo rinkoje ir trečiajame sektoriuje. Švietimo sektoriuje, nors yra visi keturi etapai, patvirtinimas yra naudojamas vienoje ar keliuose subsektoriuose daugumoje šalių, etapai naudojami atskirai arba kartu su vienu ar daugiau kitų etapų. Dažniausiai naudojami bendrojo lavinimo, pradinio ir profesinio mokymo etapai ir tęstiniame profesiniame mokyme yra vertinimas ir sertifikavimas. Nors naudojami visi keturi etapai trečiajame sektoriuje, mažiau dėmesio skiriama sertifikavimui, o darbo rinkai yra būdinga pusiausvyra tarp keturių etapų.

Tačiau rezultatų požiūriu, taikant patvirtinimą trečiajame sektoriuje ir darbo rinkoje retais atvejais yra suteikiama kvalifikacija. Atsižvelgiant į Tarybos rekomendaciją dėl ryšio tarp patvirtinimo ir sutarties sudarymo, tai ir toliau yra pagrindinė vystymosi sritis. 2012 m. Tarybos rekomendacija (2012 m. Europos Sąjungos Taryba) paprašė valstybių narių užtikrinti, kad (iš dalies) suteiktos kvalifikacijos suteiktų per patvirtinimą tuos pačius arba lygiavertčius standartus kaip kvalifikacija, gauta formaliojo švietimo būdu. Pagal 2016 m. aprašą, patvirtinimas egzistuoja daugelyje šalių ir sektorių / subsektorių.

Tačiau daugelyje šalių, kuriose egzistuoja patvirtinimo tvarka, bent jau viename švietimo subsektoriuje sertifikatas buvo gautas per NSIMP. Nors dažnai tie patys standartai yra naudojami ir VNIL ir formaliam mokymuisi ir suteikiami tie patys pažymėjimai, tai vis dar toli gražu nėra visuotinė praktika.

PATVIRTINIMĄ naudojamų vertinimo metodikų diapazonas yra plačiai paplitęs ir formaliojo švietimo įstai-gose, taip pat įvairus konkrečių metodų populiarumas, formaliajame ugdyme, pavyzdžiui, portfolio yra labiau populiarūs, nei formaliajame švietime. Taip pat trūksta standartizuotų priemonių ir galėtų būti daugiau naudo-jamos IKT, siekiant padėti patvirtinimo procesams.

Pastebimas perėjimas nuo privalomų prie konkrečių patvirtinimo kokybės užtikrinimo sistemų ir didesnio gairių naudojimo. Viena vertus, konkretios patvirtinimo charakteristikos pripažįstamos, palyginti su kitomis švietimo rezultatų pripažinimo formomis ir, kita vertus, daugelyje šalių vyrauja tendencija, netaikyti standarti-zuotų patvirtinimo kokybės užtikrinimo taisyklių.

Nors gairių naudojimas turi daug privalumų, svarbu užtikrinti, kad patvirtinimą vykdančios institucijos nau-dotų kokybės užtikrinimo priemones. Tai svarbu iš atskirų vartotojų ir jų teisių perspektyvos bei siekiant užti-krinti patvirtinimo praktikos patikimumą.

7.5. Specialisto profesinės kompetencijos

Plėtros sritys: yra daug galimybių didinti pažangą, susijusią su reikalavimais ir mokymo parama patvirtinimo specialistams.

Šioje srityje buvo nustatyta nedidelė plėtra. Daugelyje šalių nėra privalomų reikalavimų patvirtinimo spe-cialistams, ypač informavimo ir konsultavimo specialistams. Daugelyje šalių patvirtinimo specialistai neturi galimybės kelti profesinę kvalifikaciją. Šiose srityse galima padidinti pažangą per ateinančius dvejus metus.

7.6. Įgūdžių auditas

Plėtros sritys: šioje srityje padaryta didelė pažanga, tačiau dar daug turi būti nuveikta, kad žmonėms, kurie yra bedarbiai arba patiriantys grėsmę netekti darbo, būtų pasiūlyta atlikti įgūdžių auditą, ir plėtoti bendrą supratimą apie įgūdžių auditą.

Nuo 2012 m. Tarybos rekomendacijos šioje srityje padaryta didelė pažanga, tačiau atsižvelgiant į šio prin-cipio svarbą, yra daug tobulintinų sričių. Trijose šalyse tapo įprasta praktika pasiūlyti įgūdžių auditą per tris mėnesius tiems, kurie tampa bedarbiais; kitose trijose šalyse tai siūloma per šešis mėnesius, o dar aštuoniose – nėra nustatyto laiko, per kurį turėtų būti pasiūlyta atlikti įgūdžių auditą. Nepaisant to, samprata, supratimas, požiūris ir parama atliekant įgūdžių auditą ir toliau labai skiriasi tyrimo šalyse. Nors 14 šalių standartiškai siūlo įgūdžių auditą žmonėms kurie yra bedarbiai arba kuriems gresia nedarbas, yra reikšminga pažanga nuo 2014 m., šioje srityje per artimiausius dvejus metus reikės dar patobulėti, kad atitiktų Tarybos rekomendaci-joje nurodytą terminą.

7.7. Patvirtinimo iššūkiai ateinantiems dvejiems metams

Pagrindiniai iššūkiai – tai profesinės patvirtinimo specialistų kompetencijos, prioritetų sudėliojimas mažiau galimybių turinčiose grupėse, kokybės užtikrinimo skaidrumas ir sinergija su kreditų perkėlimo sistemomis.

Pažanga padaryta daugelyje sričių, tačiau ji buvo nevienoda. Nors kai kuriose srityse ji buvo žymi, tokios sritys kaip patvirtinimo specialistų profesinės kompetencijos ir nepalankioje padėtyje esančių asmenų nusta-tymas, daugumoje šalių reikalauja imtis daug ryžtingesnių veiksmų. Taip pat daugiau dėmesio reikėtų skirti kokybės užtikrinimo skaidrumui ir sinergijai su kreditų perkėlimo sistemomis.

Daugelis šalių suteikia galimybes žmonėms atlikti įgūdžių patvirtinimą, tačiau reikėtų platesniu mastu nau-doti patvirtinimo priemones, ir plėtoti ryšius su susijusiomis sritimis, ypač su darbo rinka.

Nuorodos

[URL buvo aplankyta 3.2.2017]

- Cedefop (2007 m.). Portugalijos švietimo ministerijos ir Nacionalinės kvalifikacinės agentūros organizuotos konferencijos Mokymo vertinimo tema: Europos patirtis įteisinant neformalų ir savaiminį mokymąsi, 2007 m. lapkričio 26-27 d. Lisabona, konferencija organizuota Portugalijos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai metu.
- Cedefop; Europos Komisija (2015 m.). Europos neformaliojo ir savaiminio mokymosi patvirtinimo gairės. Liuksemburgas: Leidinių biuras.
<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3073>
- Cedefop; Europos Komisija; ICF (2016a). Patvirtinimas globos ir rūpybos bei jaunimo darbo sektoriuose: teminis pranešimas apie 2016 m. aprašo patvirtinimą. Liuksemburgas: Leidinių biuras.
<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4147>
- Cedefop; Europos Komisija; ICF (2016b). Finansavimo patvirtinimas: teminė ataskaita apie 2016 m. atnaujintą Europos neformalaus ir savaiminio mokymosi patvirtinimo aprašą. Liuksemburgas: Leidinių biuras.
<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4146>
- Europos Sąjungos Taryba (2012). 2012 m. gruodžio 20 d. Tarybos rekomendacija, dėl neformalaus ir savaiminio mokymosi patvirtinimo. Official Journal of the European Union, C 398, 22.12.2012, pp. 1-5.
[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222(01)&from=EN)
- Europos Sąjungos Taryba (2016). 2016 m. gruodžio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl ugdymo kelių: naujų galimybių suaugusiems. Official Journal of the European Union, C 484, 24.12.2016.
[http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224\(01\)&from=EN](http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224(01)&from=EN)
- Darkenwald, G.G.; Merriam, S.B. (1982). Suaugusiųjų švietimas: praktikos pagrindai, Niujorkas: Harper & Row.
- Europos Komisija (2010). Europa 2020: išmanaus, darnaus ir įtraukiančio augimo strategija: Komisijos pranešimas.COM (2010) 2020 final.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
- Europos Komisija (2013). Jaunimo paso poveikio tyrimas: jaunimo asmeninis tobulėjimas, įsidarbinimo galimybės ir jaunimo darbo pripažinimas.
<https://www.youthpass.eu/downloads/13-62-115/Youthpass%20Impact%20Study%20-%20Report.pdf>
- Europos Komisija; Cedefop; ICF International (2014a). Europos neformaliojo ir savaiminio mokymosi aprašas 2014. Baigiamoji visuotinė ataskaita.
<https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2014/87244.pdf>
- Europos Komisija; Cedefop; ICF International (2014b). Europos neformaliojo ir savaiminio mokymosi aprašas 2014. Teminė ataskaita: patvirtinimo metodai.
<https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2014/87240.pdf>
- Europos Komisija; Cedefop; ICF International (2014c). Europos neformaliojo ir savaiminio mokymosi aprašas 2014. Teminė ataskaita: daugiapakopis valdymas.
<https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2014/87234.pdf>

- OECD (2010). Neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimas: rezultatai, strategija ir praktika. Paris: OECD.
<http://www.oecd.org/edu/innovationeducation/recognisingnonformalandinformallearningoutcomes-policiesandpractices.htm>
- Souto-Otero, m.; McCoshan, A.; Junge, K. (2005). Europos neformaliojo ir savaiminio mokymosi aprašas: galutinė ataskaita Europos Komisijos Generalinė direkcija apie Švietimą ir Kultūrą. Birmingemas: ECOTEC Research and Consulting Limited.
https://www.jugendpolitikineuropa.de/downloads/4-20-2198/european_inventory_2005_final_report.pdf
- Souto-Otero, m. (2016). Europos neformaliojo ir savaiminio mokymosi pripažinimas: tyrimas, strategija, teisinė bazė ir išlikimas. Bohlinger, S.; Dang, K.A.; Klatt, m. (eds). Švietimo politika: aplinkos ir apimtys planavimas. Peter Lang.
<https://www.peterlang.com/view/9783631693711/chapter21.xhtml>

Papildoma literatūra

- Berglund; Andersson (2012). Žinių ir įgūdžių pripažinimas darbe: kas tuo suinteresuotas? Mokymosi darbo vietoje žurnalas, t. 24, Nr. 2, p. 73-84.
- Bjørnåvold, J. (1998). Neformalaus mokymosi patvirtinimas ir pripažinimas: galiojimas, patikimumas ir teisėtumas. Cedefop (1998). Profesinis mokymas: Europos mokslinių tyrimų sritis: aplinkos ataskaita, t. 2, p. 215-235. Liuksemburgas: Leidinių biuras.
- Bjørnåvold, J. (2000). Mokymasis matomas: neformaliojo mokymosi identifikavimas, vertinimas ir pripažinimas. Europos profesinio mokymo žurnalas. Luxembourg: Leidinių biuras. Cedefop (2005). Mokymosi tęstinumas: Europos aprašas.
- Cedefop (2005). Mokymosi tęstinumas: Europos neformaliojo ir savaiminio mokymosi aprašas: nacionalinė neformaliojo ir savaiminio mokymosi patvirtinimo strategija ir praktika. Luxembourg: Leidinių biuras.
- Cedefop (2014). Patvirtinimas įmonėse žmogiškųjų išteklių ir karjeros plėtrai. Luxembourg: Leidinių biuras.
- Cedefop (2016). Neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimo naudojimo stebėseną: teminis pranešimas, skirtas 2016 m. Europos patvirtinimo aprašo atnaujinimui. Luxembourg: Leidinių biuras.
www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4148
- Ecotec (2007). Trečiojo sektoriaus savaiminio ir neformaliojo mokymosi trečiojo sektoriaus vertinimas, rinkinys.
<http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory/european-inventory-20072008>
- Souto-Otero, m.; Villalba-Garcia, E. (2015). Neformalaus ir savaiminio mokymosi Europoje migracija ir įteisinimas: įtraukimas, atskirtis ar polarizacija pripažįstant įgūdžius? Tarptautinė švietimo apžvalga. 2015, m. spalio, Vol. 61, No 5, pp. 585-607.

Santrumpų sąrašas

SŠ	Suaugusiųjų švietimas
CR	Tarybos rekomendacija
CROQF	Kroatijos kvalifikacijų sistema
TPM	Tęstinis profesinis mokymas
ECTS	Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema
ECVET	Europos profesinio mokymo kreditų sistema
EQF	Europos kvalifikacijų sąranga
BU	Bendrasis ugdymas
AM	Aukštasis mokslas
IAG	Informavimas ir konsultavimas
PPM	Pirminis profesinis mokymas
NKS	Nacionalinė kvalifikacijų sistema
PES	Valstybinė įdarbinimo tarnyba
NSIMP	Neformalaus ir savaiminio mokymosi patvirtinimas

1 PRIEDAS. Kaip skaityti šią ataskaitą

Be rašymo 2016 m. šalių ataskaitų⁵⁴, šalių ekspertai taip pat turėjo užpildyti „šalies duomenų bazę“, kurioje turėjo būti apibendrinta šalies ataskaitoje pateikta informacija pagal standartizuotus rodiklius. Tuo siekiama palengvinti šalių apžvalgą, palyginti įvairias šalis ir įvertinti pažangą.

Ši duomenų bazė apima:

- a) įžanginę „bendrąją“ dalį, kurioje buvo keletas klausimų, kuriais siekiama atskleisti bendrą patvirtinimo situaciją šalyje;
- b) po vieną skyrių kiekvienam švietimo ir mokymo subsektoriui:
  - i) bendrojo ugdymo;
  - ii) pirminio profesinio mokymo (PPM);
  - iii) tęstinio profesinio mokymo (TPM);
  - iv) aukštojo mokslo (AM);
  - v) suaugusiųjų mokymo;
- c) vieną skyrių, apibūdinantį darbo rinkos požiūrį į patvirtinimą: duomenys susiję su darbo rinka rodo, kad yra sisteminga patvirtinimo tvarka kai kuriuose sektoriuose / profesijose arba kur patvirtinimo tvarkos yra rengiamos;
- d) vieną skyrių, apibūdinantį patvirtinimo iniciatyvas trečiajame sektoriuje: „trečiasis sektorius“, remia jaunimo darbą ar savanorius, siekiant patvirtinti neformaliojo mokymosi galimybes, kurias siūlo trečiasis sektorius, ar patvirtinimo priemonės, kurias sukūrė trečiojo sektoriaus organizacijos, pvz., labdaros organizacijos ar nevyriausybinės organizacijos, siekiant remti įvairias tikslines grupes (pvz., pabėgėlius / migrantus, bedarbius, mažiau galimybių turinčius jaunos žmones, žmones su negalia). Pripažįstant mokymosi rezultatus, šiame sektoriuje gali būti keletas projektų pagrįstų iniciatyvų (22 šalyse).

Klausimai, pateikti šalies duomenų bazėje buvo su keletu pasirinktinių atsakymų variantų arba reikalaujantys laisvo atsakymo. Visų penkių švietimo subsektorių klausimynas buvo vienodas, tuo tarpu skirtingi klausimynai buvo naudojami darbo rinkos ir trečiojo sektoriaus dalyse.

2016 m. duomenų bazė buvo sukurta naudojant mokymąsi nuo 2014 m., kai kiekvienai šaliai buvo užpildyta atskira lentelė. 2016 m. įdiegta aprašo versija siekiama geriau atpažinti skirtumus tarp sektorių šalyse.

Patvirtinimas yra sudėtingas klausimas, kuris įvairiais būdais sprendžiamas Europos šalyse. Tokiu atveju sunku taikyti standartizuotus rodiklius. Nepaisant to, tyrimo rezultatai mums padeda siekti patvirtinimo visoje Europoje 2016 m., ir parodo kaip patvirtinimas pasikeitė nuo ankstesnių 2014 m. ir 2010 m. aprašų.

Analizė pateikiama pagal šalių skaičių ir todėl svarbu paaiškinti, kaip interpretuoti šioje ataskaitoje pateiktus skaičius ir diagramas. Pirmiausia, atsakymai į klausimus, įtrauktus į bendrojo ugdymo, darbo rinkos ir trečiosios šalies duomenų bazes yra pateikiamos tik vieną kartą kiekvienai šaliai. Kai pateikiamas „šalių skaičius“, tai yra šalių, kurios vieną kartą atsakė į klausimą, skaičius. Komentarai, susiję su šiomis duomenų bazės dalimis, buvo įterptas į atitinkamus pranešimo skyrius.

Duomenų, pateiktų pagal klausimynus, susijusių su švietimo subsektoriais yra sudėtingesnis. Kiekviename skyriuje pateikiami rezultatai pirmiausia pateikti pagal „šalių skaičių“. Šis skaičius rodo šalių, kuriose šis

⁵⁴ <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory> [accessed 3.2.2017].

rodiklis taikomas bent viename švietimo subsektoriuje, kuriame yra patvirtinimo tvarka (bet gali būti netaikoma visiems). Kiekviena šalis skaičiuojama vieną kartą, nepriklausomai nuo subsektorių, kuriems taikoma ši kategorija, skaičiaus. Klausimuose su pasirinktiniais atsakymais, tai reiškia, kad bendras skaičius yra didesnis nei bendras šalių skaičius su patvirtinimo tvarka.

Tam tikrose ataskaitos dalyse skaitytojui suteikiama daugiau niuansų turintis požiūris į situaciją, duomenys pateikiami pagal subsektorių. Čia pateikiami skaičiai procentais, kurie atspindi dalį šalių su patvirtinimo susitarimais tame subsektoriuje, kurios atsakė su atitinkamu rodikliu.

Ši ataskaita yra sintezė, pagrįsta visų pirma šalies apraše; šioje ataskaitoje pateiktos diagramos remiasi pateiktu rodikliu jei nenurodyta kitaip. Reikėtų atkreipti dėmesį į keletą perspėjimų:

- a) pirma, šalies ekspertai užbaigė šalies vardinių parametrų lentelę pagal jų turimas žinias apie padėtį toje šalyje, kurioje jie yra. Klausimo aiškinimas ir rodiklio (-ų) parinkimas tam tikru laipsniu yra subjektyvus;
- b) antra, sunku taikyti sektorių ir subsektorių apibrėžimus atskirų šalių kontekstuose. Pavyzdžiui, kai kuriose šalyse suaugusieji grįžta į formalųjį švietimą ir vidurinis išsilavinimas suprantamas kaip suaugusiųjų mokymasis, o kitose šalyse tai suprantama kaip bendrasis ugdymas;
- c) pagaliau, į kai kuriuos klausimus dažnai buvo atsakoma „netaikomas / informacija neprieinama / nežinau“. Tai ypač akivaizdu bendrojo ugdymo subsektoriuje, kuris nepateikia pakankamai informacijos apie patvirtinimą.

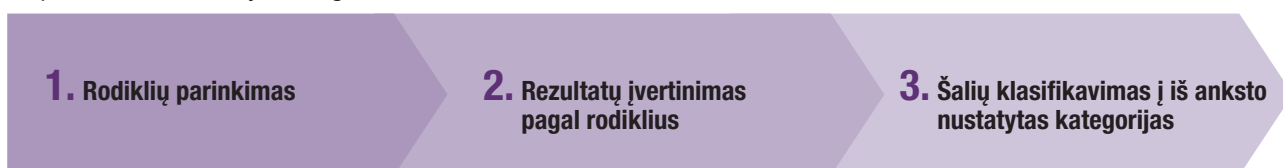
Aprašo stiprybė yra tai, kad kaip ir šioje sintezės ataskaitoje yra 36 išsamių šalių ataskaitų, apibūdinančių padėtį kiekvienoje šalyje pilnai. Tai reiškia, kad kartu su šiuo Europos vaizdu pateikiama išsami patvirtinimo situacija kiekvienoje šalyje, nurodant šalių ataskaitas. Duomenų ir informacijos rinkimas vyko iki 2016 m. birželio mėn.

2 PRIEDAS. Apžvalgos lentelių sudarymas

Lentelės sudarymo žingsniai

2 skyriuje pateikiami 3 apžvalgos lentelės sudarymo žingsniai.

A1 pav. Lentelės sudarymo žingsniai.

Šaltinis: Cedefop

Pateiksime daugiau informacijos apie kiekvieną žingsnį.

Rodiklių parinkimas

Mes priimame 2012 m. Tarybos rekomendaciją dėl neformalaus ir savaiminio mokymosi patvirtinimo kaip atskaitos tašką, kaip nurodyta 2014 m. suvestinėje ataskaitoje. Rekomendacijoje pateikiami aštuoni pagrindiniai elementai. Jie gali būti susieti su 2016 m. šalies apraše pateiktais klausimais:

A1 lentelė. Tarybos rekomendacijos principai ir klausimai.

Rekomendacijos principas	2016 m. šalių statistiniai klausimai
Esama patvirtinimo tvarka	1.2
Informavimas ir konsultavimas dėl naudos, galimybių ir procedūrų	2.11
Patarimai ir konsultavimas lengvai prieinami	2.10
Ryšiai tarp Nacionalinės ir Europos kvalifikacijų sąrangų	2.3 (3.6 ir 4.3 atitinkamai LM ir TS)
Formaliuoju būdu įgytos kvalifikacijos atitikimas standartams.	2.5
Skaidrios egzistuojančios patikimos, galiojančios vertinimo priemonės	2.23–2.24
Numatyta visų sektorių darbuotojų profesinių kompetencijų plėtra.	2.14
Sinergija tarp patvirtinimo ir kreditų sistemų (ECTS ir ECVET)	2.4D
Didelė tikimybė, kad patvirtinimas bus naudingas mažiau galimybių turintys žmonės.	2.20
Asmenys, kurie yra bedarbiai, turi galimybę atlikti „įgūdžių auditą“ per šešis mėnesius nuo nustatyto poreikio	3.10

Šaltinis: Cedefop

Nė vienas rodiklis nebuvo įtrauktas į ES aprašo skaidrumo priemonių lentelę. Vienintelis duomenų šaltinis, kuris gali būti naudojamas, yra „Eurobarometro“ duomenys apie Europos priemonių supratimą.

Įvertinimas pagal rodiklius

Procedūros, pagal kurias vertinami individualūs rodikliai. Mes taip pat pateikiame pradinį rodiklio patikimumo įvertinimą:

A2 lentelė. Rodiklių ir Tarybos rekomendacijos suderinamumo įvertinimas.

Didelis atitikimo rekomendacijai lygmuo
Rodiklis yra griežtesnis nei rekomendacija
Rodiklis mažiau griežtas nei rekomendacija
Atitikimo lygis gana žemas

Mes sukūrėme dvejetainį skirtumą tarp atitikimo / neatitikimo kiekvieno klausimo kriterijams. Jei šalies ekspertai negalėjo rasti informacijos apie rodiklį, tai rodo, kad rekomendacijoje nurodytas principas nėra pasiektas ir nėra pakankamai matomas. Tai buvo duomenų kodavimo būdas; kai kurių rodiklių rezultatai yra šiek tiek labiau pažengę, nei numatyta lentelėje.

Naudoti klausimai

Klausimų sąrašas pateikiamas žemiau. Cedefop gali prašyti pateikti išsamią šalies anketą; ji taip pat bus paskelbta kaip duomenų bazės dalis, siejanti aprašą su Europos patvirtinimo gairėmis. Šiuo metu 2014 m. duomenų lentelę galite peržiūrėti adresu: <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/%20data-visualisations/european-database-on-validation-of-non-formal-and-informal-learning> [accessed 3.2.2017].

1	Esami patvirtinimo susitarimai (Q2.2, Q3.1, Q4.1)
	● (Švietimas) Jeigu šiame sektoriuje nėra patvirtinimo tvarkos, žymėkite 'nėra susitarimų'. Pereikite prie kitos šalies duomenų dalies.
	● (Darbo rinka) Ar sisteminiai patvirtinimo susitarimai darbo rinkoje taikomi pilnai ar iš dalies?
	● (Trečiasis sektorius) Ar trečiajame sektoriuje yra patvirtinimo pradmenys?
2	Infomavimas ir konsultavimas dėl naudos, galimybių ir procedūrų (Q2.11)
	● „Taip“ dėl Q10 ir Q2.11: (A) informuojama ir konsultuojama dėl proceso, (C) informuojama ir konsultuojama dėl rezultatų ir naudos
3	Patarimai ir konsultavimas lengvai prieinami (Q2.10)
	● Ar šiame sektoriuje kandidatams teikiama informacija ir patarimai?
4	Ryšiai tarp Nacionalinės ir Europos kvalifikacijų sąrangų „NKS“ ir „EKS“ (Q2.3, Q3.6, Q4.3)
	● (Švietimas) Kaip šio sektoriaus patvirtinimas susijęs su nacionaline kvalifikacijų sąranga (NKS)?
	● (Darbo rinka) Ar šis patvirtinimo susitarimas susijęs su formaliojo švietimo sektoriumi, pvz., ar žmonės gali įsitraukti į formalųjį mokymąsi dėl patvirtinimo, ar jie gali būti atleisti nuo kurso dalies arba ar jie gali įgyti formalią kvalifikaciją?
	● (Trečiasis sektorius) Ar apskritai šios iniciatyvos yra susijusios su formaliojo švietimo sektoriumi, pvz., ar dėka patvirtinimo žmonės gali gauti formalųjį mokymąsi, atleidimą nuo kurso dalies, ar jie gali įgyti formalias kvalifikacijas?
5	Sutartų standartų atitikimas kvalifikacijoms, gautoms per formalųjį mokymą (Q2.5)
	● Kaip neformaliojo ir savaiminio mokymosi patvirtinimo standartai (pvz., profesiniai standartai ar švietimo standartai) yra susiję su formaliajame švietime naudojamais patvirtinimo standartais?
6	Skaidrios kokybės užtikrinimo „QA“ priemonės atitinka esamas kokybės užtikrinimo sistemas, pagrįstas ir patikimu įvertinimu (Q2.23-Q2.24)
	● Ar šiame sektoriuje yra kokybės užtikrinimo sistema (QAF)? Ar speciali šiam sektoriui ar turinti bendro su naudojama ir kituose sektoriuose?
7	Numatyta, kad bus ugdomos darbuotojų profesinės kompetencijos visuose sektoriuose (Q2.14)
	● Ar suteikta teisė mokyti darbuotojus, dalyvaujančius informavime ir konsultavime arba vertinti patvirtinimo metu?

8	Patvirtinimo ir kreditų sistemų sinergija (ECTS ir ECVET) (Q2.4D)
	● Nurodykite, ką galima pasiekti patvirtinus neformaliuotu ir savaiminiu būdu įgytus įgūdžius šiame sektoriuje?
9	Tikėtina, kad mažiau galimybių turinčios grupės galės pasinaudoti patvirtinimu (Q2.20)
	● Remiantis turimais duomenimis, kokios grupės daugiausiai naudojasi patvirtinimo iniciatyvomis šiame sektoriuje?
10	Asmenys, kurie yra bedarbiai, turi galimybę atlikti „įgūdžių auditą“ per šešis mėnesius nuo nustatyto poreikio (Q3.10)
	● Ar žmonėms, kurie yra bedarbiai arba kuriems gresia nedarbas, siūloma galimybė atlikti įgūdžių auditą?

Šaltinis: Cedefop

Šalių klasifikavimas pagal iš anksto apibrėžtas kategorijas

Po to, kai atlikote pirmiau nurodytus veiksmus, galima taikyti skirtingus metodus sudarykite suvestinę lentelę, kad apibūdintumėte pažangą, susijusią su Tarybos rekomendacija. Įrodymai nebūtinai yra išskirtiniai: gali būti pateiktas daugiau nei vienas požiūris.

Apraše surinkta informacija apie rekomendacijų principus penkiuose švietimo sektoriuose⁵⁵. Taip pat informacija apie ryšių tarp Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos, darbo rinkos ir trečiojo sektoriaus principus⁵⁶.

Klasifikuojant apibrėžiamos dvi ar trys veiklos grupės.

Sutelkti dėmesį į veiklos egzistavimą (bent viename sektoriuje)

Šalis būtų klasifikuojama kaip atitinkanti kriterijus „pagal rekomendaciją“, jei vienas švietimo sektorius atitinka kriterijus. Tos šalys, kuriose nėra vienas sektorius neatitinkantis kriterijaus, būtų laikomos „reikalingomis pastangų“.

Sutelkti dėmesį į išsamumo laipsnį (atsižvelgiant į visus sektorius kuriuose duomenys yra prieinami) Pagal šį požiūrį kiekvienas sektorius, pateikiantis tiek pat informacijos (vienas taškas, jei kriterijus yra tenkinamas) kiekvienam rekomendacijos principui. Šalių suskirstymas pagal kiekvieną principą atitinka kategorijas A3 lentelėje.

A3 lentelė. Taškų lentelė.

	0-1	2-3	4-5
Kategorija	Reikia imtis skubių veiksmų	Reikia dėti daugiau pastangų	Atitinka Tarybos rekomendaciją

Šaltinis: Cedefop

Kalbant apie ryšį su Nacionaline kvalifikacijų sąranga, yra skaičiuojami penki švietimo sektoriai, darbo rinka (vertinant nuo 5 iki 1) ir trečiasis sektorius (vertinant nuo 5 iki 1 atitinkamai). Įvairių sektorių balai yra suskaidomi, dalijami į tris (jei taikoma 5 balų skalė) ir taikomos lentelės ribos.

Pavyzdžiui, jei viena šalis atitinka kriterijus pagal Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos rodiklį trimis švietimo sektoriams, tai vertinimo balas yra trys. Darant prielaidą, kad darbo rinka ir trečiasis sektorius atitinkamai vertinami „1“, jei šalis atitinka kriterijus darbo rinkoje ir trečiame sektoriuje, vertinama $10/3 = 3,3$; šalis yra kategorijoje „atitinka rekomendaciją“. Šalis, atitinkanti kriterijus pirminiame profesiniame mokyme ir tęstinia- me profesiniame mokyme bus vertinama „2“ ir bus priskirti kategorijai „reikia pastangų, turi būti sustiprinta“.

Jei įvertinimas „1“ tenka darbo rinkai ir trečiajam sektoriui pagal Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos rodiklį, į tai reikėtų atkreipti dėmesį. Pavyzdys yra pateiktas sektorių procentais, kur vienoje šalyje laikomasi kriterijų, procentas; ir lyginant juos su 2.1 lentelėje nurodytų sektorių procentine dalimi: 0–1 (iki 20 % sektorių); 2–3 (iki 60 % sektorių); 4–5 (daugiau nei 60 % sektorių).

⁵⁵ Bendrasis ugdymas, profesinis mokymas, tęstinis profesinis mokymas, aukštasis mokslas, suaugusiųjų mokymas.

⁵⁶ Yra ir kitų bendrų švietimo, darbo rinkos ir trečiojo sektoriaus temų (pavyzdžiui, suinteresuotosios šalys, patvirtinimo, finansavimo ir įgyvendinimo etapai), tačiau jie nėra taip glaudžiai susiję su principais, kurie yra įtraukti į rekomendaciją.

Leidinį lietuvių kalba išleido Švietimo mainų paramos fondas (2018 m.) info@smpf.lt

Europos neformalioju būdu ir savišvieta įgytų mokymosi rezultatų patvirtinimo aprašas

2016 m. atnaujinta suvestinė ataskaita

2012 m. Tarybos rekomendacija dėl neformalaus ir savaiminio mokymosi patvirtinimo skatina valstybes nares įdiegti nacionalines patvirtinimo tvarkas iki 2018 m. Tai leis asmenims padidinti jų neformalioju būdu (darbe, namuose ar savanoriaujant) įgytų žinių, įgūdžių ir gebėjimų matomumą ir vertę.

Ši suvestinė ataskaita yra 2016 m. atnaujinto Europos neformaliojo ir savaiminio mokymosi įvertinimo aprašo dalis. Pridedamos 36 šalių ataskaitos ir keturios teminės ataskaitos. Apraše pateikiamos reguliariai atnaujinamos visų šalių patvirtinimo praktikų ir priemonių apžvalgos valstybėse narėse, ELPA šalyse ir Turkijoje. 2016 m. Tai yra šeštasis atnaujinimas (2004, 2005, 2008, 2010, 2014).

Kartu su persvarstytomis Europos patvirtinimo gairėmis, 2016 m. aprašas yra priemonė valstybėms narėms padėti taip pat parengti ir įgyvendinti patvirtinimo tvarką, nustatyti sritis, kurioms ateityje reikia skirti daugiau dėmesio. Ši ataskaita apibendrina dabartinę patvirtinimo situaciją ir pateikia ataskaitą apie pažangą siekiant 2012 m. Tarybos rekomendacijoje išdėstytų tikslų.

CEDEFOPEuropos profesinio mokymo
plėtros centras

Europe 123, 570 01 Thessaloniki (Pylea), GREECE
PO Box 22427, 551 02 Thessaloniki, GREECE
Tel. +30 2310490111, Fax +30 2310490020, E-mail: info@cedefop.europa.eu

aplankykite mūsų svetainę <http://www.cedefop.europa.eu/lt>

■ Europos Sąjungos leidinių biuras